

REPUBLIKA SLOVENIJA
SLUŽBA VLADE RS ZA PODNEBNE SPREMEMBE

ZAKON O PODNEBNIH SPREMEMBAH

3. osnutek

15. februar 2011

KAZALO

I. UVOD.....	4
1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM ZAKONA	4
1.1. Razvoj podnebne politike.....	4
1.2. Mednarodno pravo	5
1.2.1. Okvirna konvencija ZN o spremembi podnebja	5
1.2.2. Kjotski protokol	6
1.2.3. Alpska konvencija	8
1.3. Pravo in politika EU	8
1.3.1. Podnebno–energetski paket EU	9
1.3.2. Evropska shema trgovanja z emisijami	10
1.3.3. Odločba o delitvi naporov	12
1.3.3.1. Direktiva o obnovljivih virih energije.....	13
1.3.3.2. Direktiva o geološkem shranjevanju ogljikovega dioksida	13
1.4. Ustava Republike Slovenije	13
1.5. Dosedanje urejanje posameznih vprašanj s področja podnebnih sprememb v Republiki Sloveniji	14
1.6.1. Zakon o varstvu okolja	15
1.6.2. Okoljska dajatev za onesnaževanja zraka z emisijo ogljikovega dioksida (CO ₂ taksa).....	16
1.6.3. Trošarine – trošarinske dajatve na fosilna goriva, električno energijo in pogonska goriva	16
1.6.4. Ocena stanja in predstavitev rešitev v predpisih s področja prometa	17
1.6.5. Ocena stanja in predstavitev rešitev v predpisih s področja energije in gradnje.....	18
1.6.6. Ocena stanja in predstavitev rešitev v predpisih s področja kmetijstva	20
1.6.7. Ocena stanja in predstavitev rešitev v predpisih s področja gozdarstva	20
1.6.8. Ocena stanja in predstavitev rešitev v predpisih s področja odpadkov	21
1.6.9. Ocena stanja in predstavitev rešitev v predpisih s področja prostorskega načrtovanja.....	21
1.6.10. Ocena stanja in predstavitev rešitev v predpisih s področja raziskav in razvoja.....	22
1.6.11. Ocena stanja in predstavitev rešitev na področju prilagajanja na podnebne spremembe.....	24
1.6. Razlogi, ki utemnjujejo pripravo predloga zakona	24
2. CILJI, NAČELA IN POGLABITNE REŠITVE ZAKONA	26
2.1. Cilji predlaganega zakona – določitev dolgoročnega cilja.....	26
2.2. Načela, povezana z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje.....	26
2.2.1. Načelo previdnosti.....	27
2.2.2. Načelo upoštevanja zunanjih stroškov	27
2.2.3. Načelo okoljske in socialne celovitosti ukrepov	27
2.2.4. Načelo stroškovne učinkovitosti	27
2.2.5. Načelo sodelovanja.....	27
2.2.6. Načelo javnosti	28
2.2.7. Načelo spodbujanja	28
2.3. Poglavitne rešitve predlaganega zakona	28
2.3.1. Ekonomski instrumenti.....	29
2.3.2. Ogljični proračun	29
2.3.3. Ogljični odtis	30
2.3.4. Celovit sistem programiranja.....	31
2.3.5. Integracija podnebnih ciljev v sektorsko zakonodajo ter nacionalne, sektorske, regionalne in lokalne programe in načrte.....	32
2.3.6. Ukrepi za prilagajanje	32
2.3.7. Spremljanje in poročanje.....	33
2.3.8. Mednarodno financiranje.....	33
2.3.9. Ozaveščanje javnosti	33
2.3.10. Prekrški in nadzor	33
2.4. Načini reševanja.....	34
2.4.1. Vprašanja, ki se bodo reševala s predlaganim zakonom	34
2.4.2. Vprašanja, ki jih bodo urejali izvršilni predpisi	34

2.4.3.	Vprašanja, ki se bodo reševala na drug način in kako	34
2.4.4.	Vprašanja, na katera ni mogoče poseči s predpisi.....	34
2.4.5.	Vprašanja, ki naj bi bila deregulirana.....	35
2.4.6.	Vprašanja, ki se bodo reševala s predpisi, za katera je bilo poprej opravljeno eksperimentiranje in testiranje zaradi ugotovitve primernosti ukrepanja	35
2.5.	Normativna usklajenost predloga zakona.....	35
2.5.1.	Z obstoječim pravnim redom (veljavno zakonodajo)	35
2.5.2.	S splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in z mednarodnimi pogodbami, ki obvezujejo RS	35
2.5.3.	Predpisi, ki jih je treba sprejeti oz. spremeniti in paketno obravnavati	35
2.6.	Usklajenost predloga predpisa.....	35
2.7.	Povzetek poročila o sodelovanju javnosti pri pripravi predloga zakona.....	36
2.7.1.	Spletni naslov, na katerem je bil predpis objavljen	36
2.7.2.	Čas trajanja javne predstavitve, v katerem je bilo mogoče posredovati stališča, predloge, mnenja in pripombe.....	36
2.7.3.	Datum in kraj morebitne javne obravnave ali druge oblike sodelovanja	36
2.7.4.	Seznam subjektov, ki so sodelovali.....	37
2.7.5.	Upoštevanje bistvenih stališč, predlogov, mnenj in pripomb subjektov, ki so sodelovali.....	38
3.	OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA	39
4.	NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET	39
5.	PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE.....	39
5.1.	Prikaz pravne ureditve področja podnebnih sprememb v nekaterih državah članicah EU	39
5.1.1.	Kratka predstavitev podnebnih zakonov Velike Britanije in Škotske.....	40
5.1.1.1.	Velika Britanija	40
5.1.1.2.	Škotska.....	41
5.1.2.	Ureditev vprašanj, povezanih s podnebnimi spremembami, v okoljskem zakonu v Franciji	42
5.2.	Načrti sprejemanja podnebnih zakonov v nekaterih drugih državah EU.....	42
5.2.1.	Irska	42
5.2.2.	Madžarska	43
5.2.3.	Belgija	43
5.2.4.	Avstrija.....	43
6.	DRUGE POSLEDICE, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA	44
6.1.	Presoja administrativnih posledic.....	44
6.2.	Presoja posledic na gospodarstvo.....	44
6.3.	Presoja posledic na okolje.....	44
6.4.	Presoja posledic na socialnem področju.....	45
6.5.	Presoja posledic na dokumente razvojnega načrtovanja	45
II.	BESEDILO ČLENOV	46

PREDLOG ZAKONA O PODNEBNIH SPREMEMBAH

EVA 2010-1539-0001

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM ZAKONA

1.1. Razvoj podnebne politike

Zaradi vse večje nujnosti ukrepanja proti podnebnim spremembam, dinamike mednarodnih pogajanj in posledic svetovne gospodarske krize se je v zadnjem letu in pol v slovenskem in mednarodnem okviru pojavila vrsta novih dejstev, ki narekujejo oblikovanje dolgoročne nacionalne podnebne politike z novimi cilji in predpostavkami.

Novembra 2009 je Državni zbor RS sprejel **Deklaracijo o aktivni vlogi Slovenije pri oblikovanju nove svetovne politike do podnebnih sprememb** (Uradni list RS, št. 95/2009). Pri tem je Državni zbor, na podlagi priporočil Medvladnega foruma za podnebne spremembe (*Intergovernmental Panel on Climate Change*, IPCC), sprejel stališče, da bi morale razvite države znižati izpuste za 40 % do leta 2020 in za 80 do 95 % do leta 2050. Podobno se je Evropski svet oktobra 2009 zavezal k znižanju izpustov EU za 80 do 95 % do leta 2050 in hkrati omenil, da bi bilo potrebno emisije toplogrednih plinov (TPG) do sredine stoletja znižati na okoli 2 toni na prebivalca.

S **Kopenhagenskim dogovorom** je bilo decembra 2009 potrjeno, da je globalni cilj zaustaviti segrevanje ozračja pri 2° Celzija. Ta dogovor sicer ni pravno zavezujoč, pridružilo pa se mu je 114 držav s skupnimi emisijami več kot 80% globalnih emisij, vključno z ZDA, Kitajsko, Indijo in Brazilijo, zaradi česar ima veliko politično težo in je ključnega pomena za prihodnjo globalno delitev naporov pri ukrepanju proti podnebnim spremembam. Glede na sedanji nivo izpustov Slovenije to za našo državo pomeni znižanje za 80 % oziroma prehod v t.i. nizkoogljično družbo. Poleg tega se je Slovenija v Kopenhagnu zavezala tudi k sodelovanju pri hitrem začetku financiranja ukrepov v državah v razvoju v višini 8 milijonov evrov do leta 2012.

Glede na izid Kopenhagenske konference je marca 2010 Svet EU, v skladu s sklepi iz leta 2008, Evropsko komisijo pozval naj analizira **možnost povečanja ambicije EU glede znižanja emisij toplogrednih plinov z 20 na 30 odstotkov** v kontekstu Kopenhagenskega dogovora, strategije EU 2020, hitro spreminjajočega se energetskega trga, svetovne konkurence za zelena delovna mesta in evropskih naporov za izhod iz gospodarske krize. Evropska komisija je v svoji analizi (COM(2010) 265 final) ugotovila, da so se zaradi svetovne gospodarske in finančne krize v sektorju EU ETS od leta 2008 do leta 2009 emisije zmanjšale za 11,6 %, cena tone CO₂ pa se je ob tem znižala s 25 na 8 €. Celotne emisije EU so bile tako v letu 2009 za okoli 14 % nižje od emisij v letu 1990. Zaradi posledic krize je ocena stroškov zmanjšanja emisij zdaj 48 mrd € letno v letu 2020, medtem ko je bila v letu 2008 70 mrd €, kar predstavlja znižanje za okoli 30 %. Komisija trenutno pripravlja analizo vplivov morebitnega zvišanja cilja na posamezne države članice in evropsko strategijo prehoda v nizkoogljično družbo do leta 2050. Razpravo o obeh pobudah se pričakuje v prvi polovici 2011.

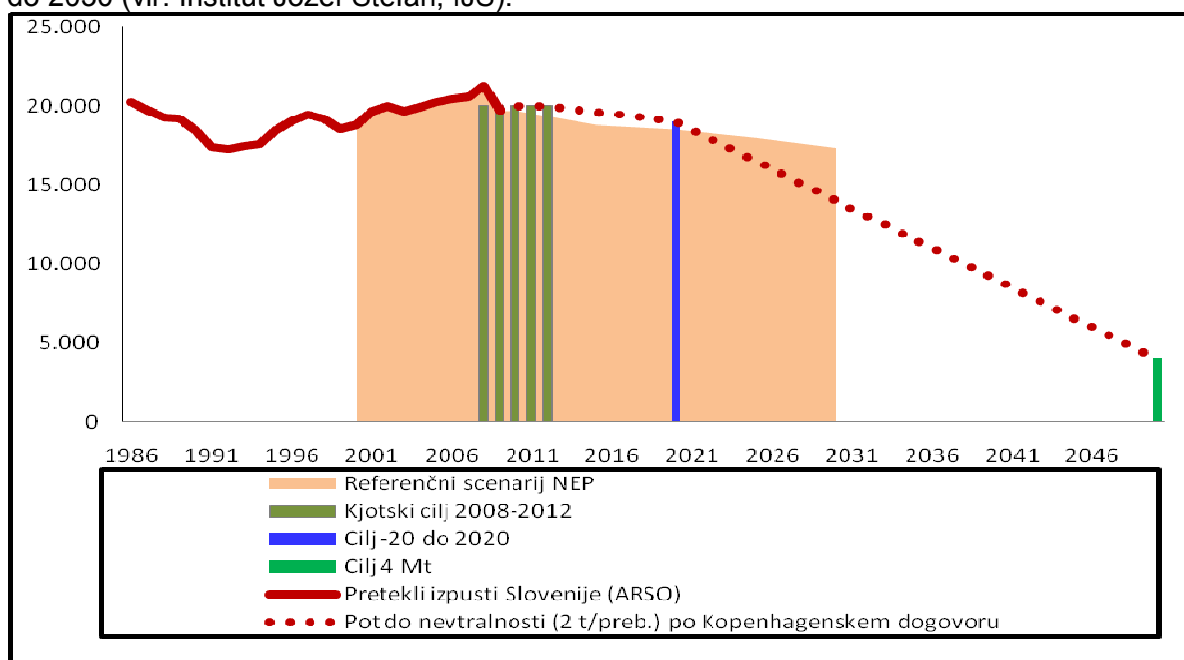
Slovenska izhodna strategija, ki jo je Vlada RS sprejela februarja 2010, predvideva sprejem **Zakona o podnebnih spremembah in celovite podnebne strategije do leta**

2050, ki bosta zajemala temeljne usmeritve za prehod v nizkoogljično družbo in naj bi predstavljala eno od osnov za pripravo Strategije razvoja Slovenije do leta 2020, sektorskih strategij in kratkoročnih programov ukrepov.

V pripravi je tudi **Nacionalni energetskega programa (NEP)** do leta 2030, ki poleg razvoja energetskega sektorja predvideva znižanje emisij toplogrednih plinov v skladu z obveznostmi v okviru EU do leta 2020.

Slika 1 prikazuje sedanje in predvidene obveznosti Slovenije glede zniževanja emisij toplogrednih plinov skupaj s preteklimi emisijami in projekcijami NEP. Po vrhuncu leta 2008 so se emisije zaradi učinkov gospodarske krize in spremenjene trošarinske politike znižale. Zaradi tega in ob upoštevanju že sprejetih in načrtovanih ukrepov v sektorju energija in v okviru Operativnega programa zniževanja emisij toplogrednih plinov do leta 2012 (OP TGP-1) NEP predvideva, da bo Slovenija dosegla svojo zavezo v okviru evropskega podnebno energetskega paketa do leta 2020. Če pa želimo nadaljevati pot k znižanju emisij za 80% do leta 2050, sedanje rešitve in ukrepi (opisani v poglavju Dosedanje urejanje posameznih vprašanj s področja podnebnih sprememb v Republiki Sloveniji), ne zadoščajo.

Slika 1: Prikaz gibanja dosedanjih in ciljnih bodočih skupnih emisij toplogrednih plinov v Sloveniji v kt ekvivalenta CO₂.¹ Polna črta prikazuje emisije od izhodišnega leta 1986 do 2008 po podatkih ARSO in oceno emisij za I. 2009 po Poročilu o izvajanju OP TGP-1. Črtna črta prikazuje projekcije emisij od 2010 do 2012 in zahtevano pot zmanjšanja izpustov do 2050. S stolpci so prikazani posamezni etapni cilji: kjotski od 2008 do 2012 (– 8 %) z upoštevanjem ponorov CO₂, cilj EU 2020 (– 20 %) in cilj dogovora iz Kopenhagena za leto 2050 (4 Mt/letno oz. 2 t/prebivalca letno). S površino je prikazana projekcija emisij toplogrednih plinov po referenčnem scenariju osnutka Nacionalnega energetskega programa do 2030 (vir: Institut Jožef Stefan, IJS).

1.2. Mednarodno pravo

1.2.1. Okvirna konvencija ZN o spremembi podnebja

¹ Ekvivalent CO₂ (CO₂ ekv.) je število, ki pove, kakšna količina CO₂ bi imela enak toplogredni učinek, kot ga ima emisija določene količine nekega drugega toplogrednega plina oziroma vsote več toplogrednih plinov.

Okvirna konvencija Združenih narodov o spremembi podnebja (*United Nations Framework Convention on Climate Change* - UNFCCC), sprejeta junija 1992 na svetovnem vrhu v Riu de Janieru, predstavlja splošen mednarodni pravni okvir za blaženje in prilagajanje na podnebne spremembe. Priznava, da je podnebni sistem skupen vir človeštva, na katerega stabilnost vplivajo industrijski in drugi viri izpustov toplogrednih plinov.

Konvencija v drugem členu opredeljuje svoj končni cilj: »Končni cilj te konvencije in vseh z njo povezanih pravnih instrumentov, ki jih lahko sprejme konferenca pogodbenic, je v skladu z njenimi določili doseči ustalitev koncentracije toplogrednih plinov v ozračju na takšni ravni, ki bo preprečila nevarno antropogeno poseganje v podnebni sistem. Ta raven naj bi bila dosežena v časovnem obdobju, ki ekosistemom dovoljuje naravno prilagoditev spremembi podnebja, zagotavlja, da ne bo ogroženo pridobivanje hrane, in ki omogoča trajnostni gospodarski razvoj.«

Konvencija vse pogodbenice zavezuje k spremljanju in poročanju o izpustih toplogrednih plinov, pripravi in izvajanju ukrepov za boj proti podnebnim spremembam, prilagajanju na podnebne spremembe, razvoju in prenosu novih tehnologij in procesov, informiranju in ozaveščanju, podpori državam v razvoju ter poročanju.

Konvencija z načelom 'skupne, vendar različne odgovornosti' največji del bremena v boju proti podnebnim spremembam nalaga industrializiranim državam, saj so le-te odgovorne za večino preteklih in sedanjih izpustov toplogrednih plinov. Tako Konvencija zavezuje razvite države k sprejemanju politik in ukrepov za zmanjševanje antropogenih emisij toplogrednih plinov v skladu s cilji Konvencije ter k finančni pomoči državam v razvoju pri izpolnjevanju njihovih obveznosti, prilagajanju na podnebne spremembe in prenosu okolju prijaznih tehnologij in znanja.

Industrializirane države se s Konvencijo zavezujejo, da bodo podprle podnebno ukrepanje v državah v razvoju s finančno podporo, ki je dodatna razvojni pomoči, ki jo že zagotavljajo. Konvencija je vzpostavila sistem donacij in posojil, ki ga upravlja Sklad za svetovno okolje (*Global Environment Facility* – GEF). Industrializirane države so zavezane k sodelovanju z manj razvitimi državami tudi na področju tehnologij.

Konvencija je v veljavo stopila 21. marca 1994 in jo je do danes ratificiralo že 193 držav. V slovenski pravni red je bila prenesena z Zakonom o ratifikaciji Okvirne konvencije ZN o spremembi podnebja (Ur. l. RS-MP, št. 13/95). Z ratifikacijo te konvencije je tako konec leta 1995 Slovenija postala pogodbenica konvencije. Ena od sprejetih obveznosti je redno poročanje o stanju (evidencah) emisij, ukrepih za njihovo zmanjševanje ter o spremljanju podnebnih sprememb in ukrepih za zmanjševanje posledic sprememb. Slovenija je julija 2002 oddala Konferenci pogodbenic Okvirne konvencije ZN o spremembi podnebja svoje prvo državno poročilo, dve leti kasneje drugo in tretje (skupaj), četrto pa v letu 2006. Svoje peto poročilo je Slovenija oddala marca 2010.²

1.2.2. Kjotski protokol

Leta 1997 je bil sprejet Kjotski protokol k Okvirni konvenciji ZN o spremembi podnebja. Glavna novost, ki jo je protokol prinesel, je opredelitev pravno zavezujočih kvantificiranih omejitev izpustov toplogrednih plinov iz razvitih držav. Kjotski protokol zavezuje 37 industrializiranih držav in Evropsko unijo k zmanjšanju izpustov toplogrednih plinov za 5,2 % glede na leto 1990, in sicer v obdobju od 2008 do 2012. Države imajo različne cilje, skupaj pa morajo doseči omenjeni cilj zmanjšanja izpustov. Da je postal pravno zavezujoč, je

² Državna poročila Konferenci pogodbenic Okvirne konvencije ZN o spremembi podnebja so, razen zadnjega – petega, dostopna v slovenščini preko spletne strani Ministrstva za okolje in prostor: www.mop.gov.si/si/publikacije/drugo/#c17606, peto pa le v angleščini preko strani konvencije www.unfccc.int.

moralo protokol ratificirati vsaj 55 pogodbenic, ki skupaj predstavljajo vsaj 55 % CO₂ emisij razvitih držav v letu 1990. Kjotski protokol je stopil v veljavo z ratifikacijo Rusije 16. februarja 2005. Izmed razvitih držav protokola niso ratificirale ZDA, ki so z njega umaknile tudi svoj podpis. Podrobna pravila za izvajanje protokola so bila sprejeta leta 2001 v Marakešu v Maroku – t.i. Marakeški dogovor.

Poleg domačih politik in ukrepov, s katerimi države zmanjšujejo izpuste toplogrednih plinov, Kjotski protokol uvaja še t.i. **prožne mehanizme**. Namen prožnih mehanizmov je pomagati razvitim državam doseči njihove cilje tako, da zmanjšajo emisije tam, kjer je to cenovno najbolj ugodno. Istočasno s tem pospešujejo prenos tehnologij in pritok denarja v države v razvoju. Sodelovanje v teh mehanizmih je prostovoljno. Mehanizmi so trije:

a. Skupne naložbe (*Joint implementation – JI*):

Razvite države lahko prenesejo v katerokoli drugo razvito državo ali pridobijo od nje enote zmanjšanja emisij (ERU), ki izhajajo iz projektnih aktivnosti, ki zmanjšujejo emisije TGP ali izboljšujejo odstranjevanje le-teh s ponori v času prvega ciljnega obdobja (2008 – 2012). Glavni načeli mehanizma skupnega izvajanja sta dodatnost in izhodiščno stanje. Dodatnost pomeni, da mora projekt nekaj spremeniti glede na stanje, ki bi bilo, če projekt ne bi bil izveden. Dodatnost ima projekt lahko z vidika okolja, financiranja, tehnologije ali pravne ureditve. Da bi lahko ugotovili, za koliko projekt pripomore k zmanjšanju emisij, je treba definirati izhodiščno stanje. JI je opredeljen v šestem členu Kjotskega protokola.

b. Mehanizem čistega razvoja (*Clean development mechanism – CDM*):

Mehanizem čistega razvoja je glavni mehanizem za premostitev razlik med razvitimi državami in državami v razvoju. Ta mehanizem pomaga državam v razvoju pri doseganju trajnostnega razvoja, razvitim državam pa omogoča uporabo enot zmanjšanja emisij, ustvarjenih pri takih projektih, za izpolnjevanje njihovih zavez po protokolu. CDM je opredeljen v 12. členu Kjotskega protokola. S financiranjem CDM projektov investitor pridobi potrjene enote znižanja (CERU – Certified emission reduction unit) s katerimi lahko dosega svoje cilje znižanja ali pa trguje.

c. Trgovanje z emisijami (*Emissions trading – ET*):

Trgovanje z emisijami omogoča subjektom (državam in podjetjem), ki so se s Kjotskim protokolom zavezale k omejitvam emisij, da s svojimi emisijami trgujejo (npr. država, ki ima presežek emisijskih enot, le-te proda državi, ki ne dosega svojega cilja). Trgovanje z emisijami je opredeljeno v 17. členu Kjotskega protokola.

Protokol predpisuje tudi spremljanje emisij in poročanje. Poroča se s predložitvijo letnih emisijskih evidenc in nacionalnih poročil v določenih intervalih. S spodbujanjem razvoja in prenosa tehnologij, ki povečujejo odpornost na posledice podnebnih sprememb, je tudi protokol, tako kot konvencija, zasnovan kot pomoč državam pri prilagajanju na posledice podnebnih sprememb. Ustanovljen je bil sklad za prilagajanje, za financiranje projektov in programov v državah v razvoju. Sklad se financira s takso na projekte CDM.

Kjotski protokol je bil v slovenski pravni red prenesen z Zakonom o ratifikaciji Kjotskega protokola k Okvirni konvenciji ZN o spremembi podnebja (Ur. l. RS-MP, št. 17/02). Z ratifikacijo Kjotskega protokola pa je Republika Slovenija prevzela obveznost, da izpuste toplogrednih plinov v obdobju od leta 2008 do leta 2012 v povprečju zmanjša za 8 % glede na izhodiščne emisije leta 1986.³ V skladu s tem smejo povprečni letni izpusti toplogrednih plinov v Sloveniji v obdobju 2008 do 2012 znašati 18,73 Mt CO₂ ekvivalenta. V kolikor pa bo Slovenija dokazala ustrezno gospodarjenje z gozdovi, lahko pri doseganju Kjotske obveznosti upoštevamo še ponor CO₂ v višini 1,32 Mt CO₂ ekv. iz naslova povečanja lesnih

³ Seštevek izpustov CO₂, CH₄ in N₂O v letu 1986 in emisij F-plinov v letu 1995.

zalog. To pomeni, da smejo naši povprečni letni izpusti v obdobju 2008 do 2012 znašati 20,05 Mt CO₂. Poleg upoštevanja ponorov ima Slovenija možnost del zahtevanih znižanj izpustov toplogrednih plinov, ki jih ne bo dosegla doma, dokupiti tudi v drugih državah preko prej omenjenih prožnih mehanizmov.

Načrt doseganja kjotskega cilja v Sloveniji predstavlja Operativni program zmanjševanja emisij toplogrednih plinov do leta 2012 (OP TGP), ki ga je Vlada sprejela julija 2003, dopolnjeno verzijo pa leto kasneje. Leta 2006 je bil sprejet nov program (OP TGP-1), ki je bil prenovljen leta 2009. OP TGP-1 določa vrsto ukrepov, s katerimi bi v Sloveniji zmanjšali emisije toplogrednih plinov, pri čemer za njihovo izvedbo predvideva uporabo različnih instrumentov.

V poročilo o izvajanju OP TGP-1 iz leta 2009 je bilo na podlagi projekcij emisij zaključeno, da Slovenija z izvedbo domačih ukrepov ne bo zmogla doseči kjotskega cilja v obdobju 2008-2012, primanjkljaj pa je bil ocenjen na 1,1 Tg CO₂ ekv. letno. Zaradi gospodarske recesije in spremenjene trošarinske politike pa je poročilo o izvajanju OP TGP-1 iz leta 2010 zaključilo, da bo predvideno preseganje kjotskega cilja v celotnem obdobju 2008-2012 precej manjše kot je bilo napovedano in sicer le za tretjino ocenjenega presežka. V letu 2009 so projekcije emisij toplogrednih plinov za obdobje od 2008 do 2012, ki so temeljile na podatkih do leta 2007, pokazale, da bi kljub implementaciji vseh domačih ukrepov torej presegli kjotske letne obveznosti.⁴

1.2.3. Alpska konvencija

Konvencijo o varstvu Alp (Alpsko konvencijo) so 7. novembra 1991 v Salzburgu v Avstriji podpisale Avstrija, Francija, Nemčija, Italija, Švica, Lihtenštajn in EU. Slovenija je Alpsko konvencijo podpisala 29. marca 1993, Kneževina Monako pa je postala pogodbenica s podpisom posebnega dodatnega protokola. Alpska konvencija je začela veljati 6. marca 1995 in je v svetovnem merilu prva konvencija o varstvu nekega gorskega območja, ki je zavezujoča po mednarodnem pravu.

Slovenija predseduje Alpski konvenciji v letih 2009 – 2011. Ker je izrednega pomena za Alpsko konvencijo regionalno oziroma čezmejno sodelovanje, je Slovenija z namenom spodbuditi povezovanje posameznih regij in lokalnih skupnosti ter sodelovanje pri pripravi projektov za prijave na EU sredstva, skupne kulturne prireditve ipd., za moto delovanja v letih 2009 - 2011 izbrala slogan »Alpe, kot razvojni potencial Evrope«.

Na 10. Alpski konferenci, ki je politični organ odločanja Alpske konvencije (člani so ministri alpskih držav), je bil leta 2009 sprejet Akcijski načrt o klimatskih spremembah v Alpah.⁵ Z njim se je tudi Slovenija, kot podpisnica Alpske konvencije, zavezala za izvajanje ukrepov blaženja in prilagajanja v Alpsem prostoru.

1.3. Pravo in politika EU

Leta 2000 je Evropska komisija sprejela Evropski program o podnebnih spremembah (*European Climate Change Programme*, ECCP), ki je pripeljal do sprejetja novih politik in ukrepov, vključno z evropsko shemo trgovanja z emisijami (*EU Emissions Trading Scheme*, EU ETS). Leta 2007 so voditelji držav članic EU sprejeli celovit pristop do podnebne in

⁴ Zadnje (19.7.2010) Poročilo o spremljanju izvajanja Operativnega programa zmanjševanja emisij toplogrednih plinov do leta 2012 (OP TGP-1, številka 35405-2/2009/9 z dne 30.7.2009) je dostopno preko: <http://www.vlada.si/fileadmin/dokumenti/Slike/fotoarhiv/2010/SPS/novo.porocilo.izvajanja.operativnega.programa.pdf>.

⁵ Dostopno preko: http://www.alpconv.org/theconvention/conv10_CP_sl.htm.

energetske politike in se zavezali k prehodu v visoko energetske učinkovito ter nizkoogljično družbo. Zavezali so se, da bo EU svoje emisije do leta 2020 zmanjšala za 20 % glede na leto 1990. Če bodo primerljive cilje sprejele tudi druge razvite države, države v razvoju pa prispevale svoj pravičen delež, pa je EU pripravljena svoj cilj zmanjšanja zvišati na 30%. Za implementacijo zaveze znižanja emisij za 20 % je bil v letu 2008 sprejet Podnebno–energetski paket EU.

Z Lizbonsko pogodbo, ki je stopila v veljavo decembra 2009, je v pogodbah EU prvič zapisano, da je boj proti podnebnim spremembam eden od ciljev okoljske politike EU (člen 191 (1) Pogodbe o delovanju Evropske unije). Evropska komisija je tudi pokazala, da smatra podnebne spremembe kot pomembno politično vprašanje, saj je v februarju 2010 ustanovila ločen generalni direktorat za podnebne spremembe, ki ga vodi evropska komisarka za podnebne ukrepe Connie Hedegaard.

Evropska komisija je konec oktobra 2010 začela tudi javno razpravo o Akcijskem načrtu za nizkoogljično gospodarstvo do leta 2050, v katerem bi opredelila najbolj učinkovite načine prehoda v nizkoogljično družbo. Javna razprava se je zaključila 8. decembra 2010, evropski kažipot pa naj bi bil objavljen v prvi polovici leta 2011. Vlada RS je na svoji redni seji 3. februarja 2011 sprejela stališče za pogovore z evropsko komisarko za podnebne ukrepe, in pozdravila pripravo nizkoogljične strategije EU (kažipota 2050). Ta strategija, ki bo po predvidevanjih pripravljena na sprejem v letu 2013, naj bi omogočila znižanje emisij toplogrednih plinov v EU za 80 do 95 odstotkov do leta 2050 (z baznim letom 1990). V EU je trenutno v razpravi tudi možnost prehoda na bolj ambiciozen cilj zmanjšanja emisij toplogrednih plinov za več kot 20 %, tj. odločitev za 30-odstotno zmanjšanje emisij toplogrednih plinov do 2020 (glede na leto 1990).⁶

Na področju prilagajanja podnebnim spremembam je Evropska komisija leta 2009 pripravila Belo knjigo o Prilagajanju podnebnim spremembam: evropskemu okviru za ukrepanje naproti (KOM/2009/0147 končno), v kateri določa prioriteta področja za ukrepe in politike zmanjšanja ranljivosti EU na podnebne spremembe. Evropska komisija že vzpostavlja t. i. *Clearinghouse*, center za izmenjavo informacij o ranljivosti na učinke podnebnih sprememb in strategijah prilagajanja na podnebne spremembe, ki naj bi začel z delom v letu 2012. Vanj bodo poročanje v Sloveniji zagotovile vse pristojne inštitucije, kot je to urejeno v primeru poročanja Evropski agenciji za okolje.

Na ravni EU se vodi tudi več pobud, povezanih s spremljanjem dogajanj na Zemlji in podnebnih sprememb, kot je Globalno spremljanje okolja in varnosti (*Global Monitoring for Environment and Security*, GMES). Na ta način bi se omogočilo večjo podporo boljšemu izkoriščanju industrijskega potenciala politike inovacij, raziskav in tehnološkega razvoja na področju opazovanja zemlje ter zagotovilo informacijske storitve.

1.3.1. Podnebno–energetski paket EU

Marca 2007 so predsedniki vlad in držav članic EU sprejeli celovit pristop do podnebne in energetske politike, s ciljem omejiti podnebne spremembe in povečati energetske varnost ob hkratnem povečanju konkurenčnosti EU. Zavezali so se k prehodu EU v visoko energetske učinkovito, nizkoogljično gospodarstvo.

⁶ Evropska komisija je kot podlago za razpravo pripravila Sporočilo »Analiza možnosti, da se preseže ciljno 20-odstotno zmanjšanje emisij toplogrednih plinov ter ocena tveganja selitve industrijskih virov toplogrednih plinov izven EU«. Dostopno preko: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0265:FIN:SL:HTML>.

Z namenom začeti ta proces so bili sprejeti zahtevni podnebni in energetske cilji do leta 2020. Ti cilji, poimenovani tudi 20/20/20 do leta 2020, so naslednji:

- zmanjšanje emisij TGP za vsaj 20 % do leta 2020 glede na leto 1990;
- povečanje deleža obnovljivih virov v končni rabi energije do leta 2020 na 20 %;
- zmanjšanje rabe primarne energije za 20 % do leta 2020 glede na pričakovano raven, skozi izboljšanje energetske učinkovitosti.

Podnebno–energetski paket je bil sprejet s strani Evropskega parlamenta in Sveta decembra 2008 in stopil v veljavo junija 2009. Celotni cilj zmanjšanja izpustov se s tem zakonodajnim paketom deli na zavezanca, ki so vključeni v Evropski sistem trgovanja z izpusti (EU ETS) kot celoto in na cilje za države članice za sektorje izven EU ETS. Za EU ETS sektor je cilj za vse države članice skupen in sicer zmanjšanje izpustov za 21 % do leta 2020 glede na leto 2005. Izven EU ETS pa je cilj za posamezne države članice določen glede na stopnjo njihovega razvoja in Sloveniji do leta 2020 dovoljuje zvišanje izpustov za 4 % glede na leto 2005. Zavezanci, vključeni v ETS, lahko med seboj trgujejo s pravicami do izpustov, s čimer naj bi se dosegla optimalna razporeditev stroškov znižanja izpustov.

Podnebno - energetske zakonodajni paket sestavljajo:

- a. Revizija in okrepitev sistema trgovanja z emisijami (EU ETS)⁷
- b. Odločba o delitvi naporov⁸, ki pokriva emisije iz sektorjev, ki jih EU ETS ne zajema.
- c. Nova direktiva o obnovljivih virih energije⁹
- d. Pravni okvir za promocijo razvoja in varne rabe tehnologije zajemanja in shranjevanja ogljikovega dioksida¹⁰.

1.3.2. Evropska shema trgovanja z emisijami

Trenutno veljavni evropski sistem trgovanja z emisijami je v veljavi od januarja 2005 in temelji na Direktivi 2003/87/EC. Direktiva zajema okoli 12.000 naprav v 27 državah članicah EU, ki skupaj predstavljajo okoli 2 milijardi ton emisij CO₂ na leto. To predstavlja 40 % skupnih emisij toplogrednih emisij v EU. Sistem je zgrajen na šestih temeljnih načelih: (1) 'omejitev in trgovanje' (*cap and trade*), kar pomeni, da določa zgornjo mejo celotnih dovoljenih emisij, vendar udeležencem sistema daje možnost, da po potrebi kupujejo in prodajajo emisijske kupone; (2) osredotočen je na izpuste CO₂ velikih industrijskih onesnaževalcev; (3) izvaja se v fazah, s periodičnimi pregledi in priložnostmi za razširitev na druge pline in sektorje; (4) o razdelitvenih načrtih za emisijske kupone se odloča periodično; (5) vsebuje močne spodbude za izpolnjevanje zahtev zmanjšanja emisij in (6) trg je evropski, vendar skozi uporabo prožnih mehanizmov CDM in JI daje priložnost zmanjšanja emisij tudi v ostalem delu sveta ter zagotavlja povezanost s kompatibilnimi sistemi v tretjih državah.

V osrčju sistema trgovanja z emisijami je skupna trgovalna 'valuta' – emisijski kupon. En kupon predstavlja pravico do izpusta ene tone CO₂. Emisijski kuponi se delijo na podlagi

⁷ Direktiva 2009/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o spremembi Direktive 2003/87/ES z namenom izboljšanja in razširitve sistema Skupnosti za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov. Dostopno preko:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:140:0063:01:SL:HTML>

⁸ Odločba št. 406/2009/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o prizadevanju držav članic za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, da do leta 2020 izpolnijo zavezo Skupnosti za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov. Dostopno preko:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:140:0136:01:SL:HTML>

⁹ Direktiva 2009/28/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov, spremembi in kasnejši razveljavitvi direktiv 2001/77/ES in 2003/30/ESE. Dostopno preko: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:140:0016:0062:SL:PDF>

¹⁰ Direktiva 2009/31/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o geološkem shranjevanju ogljikovega dioksida in spremembi Direktive Sveta 85/337/EGS, direktiv 2000/60/ES, 2001/80/ES, 2004/35/ES, 2006/12/ES, 2008/1/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter Uredbe (ES) št. 1013/2006. Dostopno preko: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:140:0114:0135:SL:PDF>

državnih razdelitvenih načrtov (*national allocation plans* – NAPs) držav članic EU, ki morajo biti pripravljene na osnovi objektivnih in transparentnih kriterijev, vključno z naborom skupnih pravil, ki so opredeljena v pravnem okviru, ki ustanavlja sistem trgovanja z emisijami. Najpomembnejša izmed teh pravil so:

- razdelitveni načrt mora odražati »Kjotski cilj« države članice, kakor tudi njen resnični in pričakovani napredek k doseganju le-tega,
- razdelitev kuponov podjetjem mora upoštevati njihove potencialne za zmanjšanje emisij v vseh njihovih dejavnostih in ne sme biti višja kot realne potrebe podjetij,
- kjer države članice načrtujejo uporabo JI in CDM mehanizmov za doseg svojih nacionalnih emisijskih ciljev, morajo biti ti načrti podkrepljeni npr. skozi proračunske postavke.

Prvo trgovalno obdobje EU ETS se je izteklo konec leta 2007. Januarja 2008 se je začelo drugo trgovalno obdobje, ki se izteče konec leta 2012. Leta 2007 so se evropski voditelji odločili v trgovalni sektor dodati tudi emisije iz letalskega prometa. Operaterji zračnih prevozov bodo v shemo trgovanja z emisijami vključeni od leta 2011 naprej.

V letu 2008 so se države članice in Evropski parlament dogovorili, da veljaven sistem trgovanja z emisijami bistveno prenovijo. Spremembe sistema bodo v veljavo stopile januarja 2013. Spremembe zajemajo druge toplogredne pline poleg CO₂ in dodatne naprave. Skupaj bo nova shema zajemala 45 % emisij v EU.

Prenovljena EU ETS trgovalna shema določa pravila za tretje trgovalno obdobje, ki bo potekalo med letoma 2013 in 2020, in je zasnovana na progresivnem omejevanju emisij iz energetskega in proizvodnega sektorja, s ciljem doseči 21 % zmanjšanje emisij do leta 2020 glede na leto 2005. Ta cilj predstavlja dve tretjini EU cilja 20 % do leta 2020 glede na leto 1990.

Enotna omejitev emisij in razdelitvena pravila

S prenovljeno direktivo se bo omejitev emisij določala na ravni EU in ne skozi razdelitvene načrte posameznih držav članic. Na evropski ravni so določena tudi pravila delitve emisijskih kuponov in dražb le-teh. To je ena od pomembnih strukturnih izboljšanj veljavne sheme, ki bo prispevala k večji transparentnosti sistema.

Razdelitev emisijskih kuponov za energetske sektor

Energetski sektor v večini držav bo od leta 2013 naprej vse emisijske kupone pridobil z nakupi na dražbah. Drugačna pravila so predvidena za nekatere nove države članice, kjer bo energetske sektor v letu 2013 z dražbami pridobil le 30 % emisijskih kuponov, ta delež pa se bo postopoma dvigoval do 100 % nakupov na dražbah v letu 2020.

Razdelitev emisijskih kuponov za proizvodni sektor

Splošno pravilo za razdelitev emisijskih kuponov (za sektorje, ki jim ne preti resna nevarnost 'uhajanja ogljika', t.j. prenosa proizvodnje in s tem emisij izven meja EU) opredeljuje 20 % nakupa emisijskih kuponov na dražbah v letu 2013, ta delež pa se do leta 2020 dvigne na 70 % in na 100 % v letu 2027.

Razdelitev emisijskih kuponov za sektorje, ki jim preti nevarnost uhajanja ogljika

Dejavnosti, za katere obstaja resna nevarnost prenosa v države, ki ne omejujejo emisij toplogrednih plinov (t.i. uhajanje ogljika), bodo vse emisijske kupone pridobile brezplačno. Podrobna pravila za te primere so še v nastajanju.

Raba prihodkov iz dražb emisijskih kuponov

Sprejet je pravno nezavezujoč predlog, da naj države članice vsaj 50 % prihodkov iz dražb emisijskih kuponov namenijo dejavnostim, povezanih s podnebnimi

spremembami, vključno s prispevki v sklad za prilagajanje v okviru Kjotskega protokola, za ukrepe zmanjšanja emisij zaradi sečnje tropskih gozdov, za podporo tehnologijam zajemanja in shranjevanja ogljika ter drugim tehnologijam, ki prispevajo k doseganju podnebnih ciljev.

Za sodelovanje v evropski shemi trgovanja z emisijami je Slovenija pripravila dva državna razdelitvena načrta, in sicer za obdobje 2005 – 2007 ter za obdobje 2008 – 2012. Za potrebe spremljanja in poročanja o izpustih toplogrednih plinov je Slovenija, na podlagi Odločbe št. 280/2004/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. februarja 2004 o mehanizmu za spremljanje emisij toplogrednih plinov v Skupnosti in o izvajanju Kjotskega protokola ter odločbe Komisije št. 166/2005/ES, z dne 10. februarja 2005 o določitvi pravil za izvajanje odločbe št. 280/2004/ES, vzpostavila nacionalni register emisij toplogrednih plinov, katerega skrbnik je Agencija Republike Slovenije za okolje (ARSO).

1.3.3. Odločba o delitvi naporov

Namen odločbe št. 406/2009/EC o delitvi naporov je določitev nacionalnih ciljev zmanjšanja emisij toplogrednih plinov v sektorjih, ki niso vključeni v shemo trgovanja z emisijami, kot so transport, stavbe, kmetijstvo in odpadki. Vsaka država članica bo k tem naporom prispevala glede na njeno relativno bogastvo (BDP/prebivalca), z nacionalnimi cilji zmanjšanja emisij, ki se gibljejo od – 20 % za najbogatejše države članice do + 20 % za najrevnejše države članice v letu 2020 glede na leto 2005. Manj bogate države članice bodo lahko emitirale več emisij kot v letu 2005, ker bo njihova relativno visoka gospodarska rast verjetno povzročila rast emisij. Kljub temu tudi pozitivni cilji še vedno predstavljajo omejitev rasti emisij v teh sektorjih, kar bo zahtevalo napore za zmanjšanje emisij v vseh državah članicah. Slovenija je v okviru te odločbe sprejela cilj 4 % povišanja emisij do leta 2020 glede na leto 2005.

Na ravni skupnosti bo odločba o delitvi naporov prinesla 10 % zmanjšanje emisij iz sektorjev, ki niso vključeni v EU ETS, v letu 2020 glede na leto 2005. Skupaj s ciljem zmanjšanja emisij za 21 % v okviru sheme trgovanja z emisijami v enakem časovnem okviru bo EU dosegla skupni cilj zmanjšanja emisij za 20 % do leta 2020 glede na leto 1990.

Medtem ko so emisije iz sektorjev, ki so vključeni v shemo trgovanja z emisijami, regulirane na ravni EU, je doseganje ciljev v okviru delitve naporov prepuščeno posameznim državam članicam. Njihova odgovornost je, da opredelijo in izvajajo politike in ukrepe za zmanjšanje emisij v sektorjih, ki jih zajema odločitev.

Emisije bodo omejene v letih 2013-2020 in sicer z linearnimi letnimi cilji. Ti linearni cilji bodo zagotovili postopno doseganje ciljev za leto 2020 v sektorjih, kjer spremembe potrebujejo svoj čas, kot npr. stavbe, infrastruktura in promet. Z namenom povečanja stroškovne učinkovitosti politik in ukrepov lahko države članice do določene mere odstopajo od linearnih ciljev. Istočasno pa bo v veljavi strog mehanizem spremljanja in doseganja ciljev na ravni EU, ki bo zagotavljal, da bodo sprejeti cilji v resnici doseženi.

Državam članicam bodo pri doseganju ciljev pomagali številni ukrepi na ravni EU. Na primer: ukrepi za izboljšanje energetske učinkovitosti stavb in zahteve za okolju prijazne izdelke, ki uporabljajo energijo, bodo skupaj s sistemom energetskega označevanja zagotavljali zmanjševanje emisij v stavbah. Emisijski standardi za nova osebna in lahka gospodarska vozila bodo prispevali k zmanjšanju emisij iz prometa. K doseganju ciljev v okviru odločbe o delitvi naporov pa bodo prispevale tudi druge evropske politike, kot npr. varstvo tal in ravnanje z odpadki.

1.3.3.1. Direktiva o obnovljivih virih energije

Nova direktiva o obnovljivih virih energije določa ambiciozne cilje za vse države članice. Skupni cilj na ravni EU je doseči 20 % delež energije iz obnovljivih virov do leta 2020 ter 10 % delež obnovljive energije posebej v transportu. Po tej direktivi mora Slovenija delež obnovljivih virov v končni porabi energije med 2005 in 2020 zvišati s 16 na 25 %. Direktiva izboljšuje pravni okvir za podporo električni energiji iz obnovljivih virov, zahteva pripravo nacionalnih akcijskih načrtov za doseg ciljev, ustvarja mehanizme sodelovanja za pomoč pri doseganju ciljev na stroškovno učinkovit način ter uvaja trajnostne kriterije za biogoriva. V Sloveniji se ta prenos pripravlja s spremembami Energetskega zakona (Ur. l. RS, št. 27/07 – UPB, 70/08 in 22/10).

1.3.3.2. Direktiva o geološkem shranjevanju ogljikovega dioksida

Direktiva predstavlja pravni okvir za promocijo razvoja in varne rabe tehnologije zajemanja in shranjevanja ogljika. EU načrtuje vzpostavitev mreže demonstracijskih projektov zajemanja in shranjevanja ogljika (*Carbon capture and storage – CCS*) do leta 2015, s ciljem komercializacije tehnologije okrog leta 2020. Prenovljene smernice o državnih pomočeh za varstvo okolja, ki so bile izdane hkrati s predlogom zakonodajnega paketa, vladam EU omogočajo zagotavljanje finančne podpore za pilotne projekte CCS. V Sloveniji niso ugotovljene naravne možnosti za tovrstne projekte.

1.4. Ustava Republike Slovenije

Ustava vsebuje več določb, ki predstavljajo podlago za zakonsko ureditev blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje. V 70. členu (javno dobro in naravna bogastva) govori o pridobitvah pravice do uporabe javnega dobra in pogojih izkoriščanja naravnega bogastva, ki jih določa zakon. V prvem odstavku 72. člena Ustava določa, da ima vsakdo v skladu z zakonom pravico do zdravega življenjskega okolja. V drugem odstavku 72. člena določa, da država skrbi za zdravo življenjsko okolje ter da v ta namen določa pogoje in načine za opravljanje gospodarskih in drugih dejavnosti. V prvem odstavku 67. člena Ustava določa, da »zakon določa način pridobivanja in uživanja lastnine tako, da je zagotovljena njena gospodarska, socialna in ekološka funkcija«. ¹¹ V 73. členu o varovanju naravne in kulturne dediščine, Ustava določa, da je vsakdo dolžan varovati naravne znamenitosti ter kulturne spomenike, država in lokalne skupnosti pa skrbijo za ohranjanje naravne in kulturne dediščine. Iz 124. člena Ustave izhaja, da država zagotavlja svojim državljanom varnost.

Izpusti toplogrednih plinov v ozračje in s tem povezano spreminjanje podnebja ogrožajo zdravo življenjsko okolje, obenem pa predstavljajo posledice spreminjanje podnebja tudi grožnjo varnosti državljanov, naravnem bogastvu ter naravni in kulturni dediščini. Omenjene določbe Ustave se torej nanašajo tudi na podnebne spremembe ter dajejo podlago za zakonsko ureditev področja blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje.

¹¹ Ustava Republike Slovenije, dostopno preko: <http://www.dz-rs.si/?id=150&docid=28&showdoc=1>.

1.5. Dosedanje urejanje posameznih vprašanj s področja podnebnih sprememb v Republiki Sloveniji

Do sedaj smo v Sloveniji s predpisi (zakoni in podzakonskimi akti) uredili ratifikacijo Konvencije ZN o podnebnih spremembah, Kjotskega protokola ter prenos evropske sheme trgovanja z emisijami EU ETS in direktive o obnovljivih virih energije. Sprejeli smo tudi nekatere dodatne davčne instrumente (npr. okoljska dajatev za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida, davek na motorna vozila). V nadaljevanju so navedeni zakoni, ki delno urejajo ali se bistveno dotikajo področja podnebnih sprememb:

Energetski zakon

(Uradni list RS, št. 27/07 – uradno prečiščeno besedilo, 70/08 in 22/10, v nadaljevanju: EZ)

Zakon o davkih na motorna vozila

(Uradni list RS, št. 52/1999, 72/2006-UPB2, 9/2010, v nadaljevanju: ZDMV)

Zakon o gozdnem reprodukcijskem materialu

(Uradni list RS, št. 58/02, 85/02 - popr. in 45/04 – ZdZPKG, v nadaljevanju: ZGRM)

Zakon o gozdovih

(Uradni list RS, št. 30/1993, 13/1998 Odl.US, 56/1999 – ZON, 31/00 popr., 67/02, 110/02 - ZGO-1, 115/06, 110/07, v nadaljevanju: ZG)

Zakon o graditvi objektov

(Uradni list RS, št. 102/04 – uradno prečiščeno besedilo, 14/05 - popr., 92/05-ZJC-B, 93/05-ZVMS, 111/05 - Odl.US, 126/07, 108/09, 61/10 - ZRud-1 in 62/10 - popr. , v nadaljevanju: ZGO-1)

Zakon o kmetijskih zemljiščih

(Uradni list RS, št. 55/03 – uradno prečiščeno besedilo, v nadaljevanju: ZKZ)

Zakon o kmetijstvu

(Uradni list RS, št. 45/08, v nadaljevanju: Zkme-1)

Zakon o meteorološki dejavnosti

(Uradni list RS, št. 49/2006, v nadaljevanju: ZmetD)

Zakon o odpravi posledic naravnih nesreč

(Uradni list RS, št. 114/05 – uradno prečiščeno besedilo, 90/07 in 102/07, v nadaljevanju: ZOPNN)

Zakon o ohranjanju narave

(Uradni list RS, št. 96/04-uradno prečiščeno besedilo, 61/06-ZDru-1, 32/08 Odl.US in 8/10-ZSKZ-B)

Zakon o prostorskem načrtovanju

(Uradni list RS, št. 33/07, 70/08 - ZVO-1B in 108/09)

Zakon o raziskovalni in razvojni dejavnosti

(Uradni list RS, št. 22/06 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06-ZDru-1 in 112/07)

Zakon o trošarinah

(Uradni list RS, št. 84/1998, 76/2010-UPB7, 85/2010)

Zakon o urejanju prostora

(Uradni list RS, št. 110/02, 8/03 – popr., 58/03 - ZZK-1, 33/07 - ZPNačrt in 108/09 - ZGO-1C, v nadaljevanju: ZureP-1)

Zakon o varstvu okolja

(Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06-ZMetD, 66/06 Odl.US, 33/07-ZPNačrt, 57/08-ZFO-1A, 70/08 in 108/09, v nadaljevanju: ZVO-1)

Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami

(Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečiščeno besedilo, v nadaljevanju: ZVNDN)

Zakon o vodah

(Uradni list RS, št. 67/02, 110/02-ZGO-1, 2/04-ZZdrl-A, 41/04-ZVO-1 in 57/2008)

Slovenija je prvi programski dokument s področja zmanjševanja emisij toplogrednih plinov sprejela leta 2000 v obliki strategije in kratkoročnega akcijskega načrta. Veliko ukrepov se je izvajalo že pred sprejetjem teh dveh dokumentov, npr. CO₂ taksa je bila uvedena leta 1996, Ekološki sklad RS je kredite za okoljske investicije podeljeval od leta 1996, subvencije za izvajanje ukrepov učinkovite rabe energije v gospodinjstvih so se podeljevale od leta 1996, energetske svetovanje v okviru mreže ENSVET poteka od leta 1991. Kratkoročni akcijski načrt je premoščal operativno vrzel do sprejetja celovitega programa, ki je bil sprejet leta 2003 (OP TGP). Leta 2005 je Vlada Republike Slovenije sprejela Strategijo razvoja Slovenije (SRS), ki je krovna nacionalna razvojna strategija. Področne, sektorske in regijske strategije razvoja, nacionalni programi in drugi razvojni programi morajo biti v svojih vsebinskih opredelitvah skladni s splošnimi strateškimi usmeritvami tega dokumenta. SRS opredeljuje štiri strateške cilje razvoja Slovenije, med katerimi je tudi cilj trajnostnega razvoja. Skladno s Strategijo razvoja Slovenije so trajnostni podnebni ukrepi tudi del sektorskih programov, kot so Nacionalni energetske program, Državni razvojni program, Resolucija o prometni politiki Slovenije, Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja, Izhodna strategija in drugi.

1.6.1. Zakon o varstvu okolja

Posamezna vprašanja podnebnih sprememb so bila do sedaj rešena preko uredb in dopolnitev zakonov, na podlagi v EU sprejetih rešitev. Tako Zakon o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06-ZMetD, 66/06 Odl.US, 33/07-ZPNačrt, 57/08-ZFO-1A, 70/08 in 108/09, v nadaljevanju: ZVO) med drugim ureja trgovanje s pravicami do emisij toplogrednih plinov v okviru EU ETS, zagotavlja pravno podlago za prožne mehanizme (JI, CDM in ET), ki jih je uvedel Kjotski protokol, in za dostop do okoljskih podatkov ter programov zainteresirani javnosti, Ministrstvu za okolje in prostor nalaga pripravo poročil o stanju okolja vsake štiri leta, poleg tega pa tudi zagotavlja sodelovanje javnosti pri pripravi vseh programov s področja varstva okolja. Za nadzor nad izvajanjem ZVO ter vseh podzakonskih aktov je pristojen Inšpektorat RS za okolje in prostor (IRSOP), ki ima možnost prepovedati obratovanje obrata oz. naprave, odvzeti okoljevarstvenega dovoljenja, itd. Zakon v primeru kršenja predvideva tudi plačilo globe. Operativni program zniževanje emisij toplogrednih plinov (OP TGP-1) temelji na ZVO in predstavlja načrt ukrepov v zvezi z blaženjem podnebnih sprememb na podlagi obstoječih pravnih instrumentov do leta 2012. V naslednjih poglavjih so podrobneje opisani posamezni predpisi in razvojni dokumenti, ki se nanašajo na podnebne spremembe.

1.6.2. Okoljska dajatev za onesnaževanja zraka z emisijo ogljikovega dioksida (CO₂ taksa)

Poleg trgovanja s pravicami do emisij toplogrednih plinov je uredba o okoljski dajatvi za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida ključni ekonomski instrument na področju zmanjševanja emisij toplogrednih plinov. Razlog za obdavčitev je v izhodišču proračunske narave - gre za zbiranje sredstev za financiranje izdatkov državnega proračuna. Obdavčevanje je tudi eden od najpomembnejših instrumentov, ki jih ima država na voljo za vplivanje na končno ceno posameznih energentov in s tem na doseganje ciljev okoljske in energetske politike.

Dajatev za onesnaževanje zraka z emisijo CO₂ je v Sloveniji v veljavi že od 1. januarja 1997. CO₂ taksa temelji na ZVO in je urejena v posebni uredbi (Ur.l. RS, št. 43/2005), ki je bila nazadnje spremenjena leta 2010 z Uredbo o spremembi Uredbe o okoljski dajatvi za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida (Ur.l. RS, št. 39/2010). Z njo se s 1. marcem 2011 uvaja okoljska dajatev za rabo pogonskih goriv, ki bo nadomestila obdavčitev s trošarino za energente. Vlada iz tega naslova računa na 68,7 milijonov evrov dodatnih prilivov v letu 2011.

Dajatev se plačuje zaradi onesnaževanja zraka z emisijo ogljikovega dioksida pri sežiganju gorljivih organskih snovi, pri zgorevanju (rabi) goriva in zaradi uporabe fluoriranih toplogrednih plinov. Osnova za obračun okoljske dajatve CO₂ je seštevek enot obremenitve kupljene količine goriv ali enot obremenitve zgorelih gorljivih organskih snovi. Dajatev se plačuje tudi zaradi uporabe fluoriranih toplogrednih plinov (pri proizvodnji, namestitvi in vzdrževanju opreme, ki vsebuje F-pline). Uredba z različno višino, glede na to ali gre za prvo polnitev oz. proizvodnjo ali za ponovno polnitev, spodbuja k zmanjšanju izpuščanja fluoriranih plinov iz naprav. Pri prvi polnitvi oz. proizvodnji se plača samo 5 % dajatve, medtem ko se ob ponovni polnitvi plača 100 % dajatve. Polna dajatev bo uvedena postopno do leta 2013, in sicer leta 2009 10 %, 2010 20 %, 2011 40 % in 2012 80 %. Ceno za enoto obremenitve določi vlada, trenutno polna dajatev znaša 12,5 €/t CO₂.

Omenjeni instrument je bil uveden z namenom internalizacije eksternih stroškov obremenjevanja zraka z emisijami CO₂ in naj bi kot ekonomski instrument vplival na zmanjšanje obremenjevanja zraka z emisijo CO₂. Ta taksa je danes ena od tistih, ki prinesejo največ denarja v državni proračun (trenutno približno 30 milijonov evrov, po zadnji spremembi pa je povečanje prilivov ocenjeno na 68,7 milijonov evrov na leto). Cena na tona CO₂ pa je relativno nizka, zato ni bilo opaziti bistvenih prilagoditev ravnanja pri akterjih, torej ni bil dosežen učinek, zaradi katerega je bila uvedena.

1.6.3. Trošarine – trošarinske dajatve na fosilna goriva, električno energijo in pogonska goriva

Zakon o trošarinah (Ur.l. RS, št. 84/1998, 76/2010-UPB7, 85/2010) ureja tudi trošarinske dajatve na fosilna goriva in električno energijo. Trošarina se plačuje od energentov in električne energije, ki se uporabljajo kot pogonsko gorivo ali gorivo za ogrevanje. Trošarino na električno energijo plačujejo končni odjemalci od 1.3.2007, v višini 1 EUR/MWh. Pri obdavčitvi zemeljskega plina je Slovenija dosegla prehodno obdobje do 1. 5. 2014, saj bi takojšnja uvedba minimalne trošarine v predpisani višini lahko zavrla uresničevanje zastavljenega cilja (povečana raba zemeljskega plina) in ogrozila izpolnjevanje obveznosti po Kjotskem protokolu.

Višino trošarin za tekoča goriva določa Vlada RS ob usklajevanju cen naftnih derivatov z gibanjem cen surove nafte in tečaja ameriškega dolarja. Rezultati trošarinske politike pri tekočih gorivih se kažejo v spremembi trošarine in razlikah med ceno motornih goriv in plinskega olja ter približevanju maloprodajnih cen motornih goriv evropskemu povprečju. Trošarina na motorna goriva se je v obdobju po letu 2000 povečevala, kasneje pa se je rast trošarin ustavila, saj je Vlada RS uravnavanje trošarin med drugim uporabljala kot instrument zasledovanja edinega neizpolnjenega maastrichtskega kriterija – previsoke inflacije, njeno znižanje pa je bil pogoj za vstop v ERM 2 in prevzem evra. Raven trošarin na motorna goriva je bila v letu 2008 na minimalni zahtevani ravni (Direktiva 2003/96/EC), medtem ko je bila cena teh goriv v sosednjih državah višja od cene v Sloveniji za med 8,8 % in skoraj 30 %, kar je prispevalo k rasti izpustov iz prometa v letu 2008. Spremenjena trošarinska politika pri motornih gorivih je v letu 2009 povečala ceno motornih goriv, ki je bila tako višja kot v Avstriji in na Madžarskem, kar je po ocenah prispevalo k zmanjšanju izpustov iz prometa.¹² Po metodologiji UNFCCC so v evidenco emisij TGP namreč vključene emisije na podlagi prodanega goriva in ne na podlagi dejanskih izpustov na ozemlju Slovenije. Z Uredbo o spremembi Uredbe o določitvi zneska trošarine za energente je prišlo do povečanja trošarin, ki bo veljalo do 1. marca 2011. Takrat pa se bo obdavčitev s trošarino deloma nadomestila z okoljsko dajatvijo CO₂, ki bo v nadaljevanju obremenjevala tudi poslovno rabo goriv. Zato je bila na 80. redni seji vlade, 8. maja 2010 hkrati z obravnavo Uredbe o določitvi zneska trošarine za energente (z uveljavitvijo 18. maja 2010), sprejeta tudi novela Uredbe o okoljski dajatvi za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida z uveljavitvijo 1. marca 2011.

1.6.4. Ocena stanja in predstavitev rešitev v predpisih s področja prometa

Slovenija zaenkrat nima celovite prometne politike. V zadnjih 20 letih je bila glavna prioriteta izgradnja avtocestnega križa, čemur je bil namenjen tudi levji delež javni sredstev za investicije v prometno infrastrukturo. Razvoju cestnega omrežja pa nista sledila razvoj javnega prevoza in železniške infrastrukture. Posledica tega je hitra rast emisij toplogrednih plinov iz prometa v zadnjem desetletju.

V obdobju sedanje Vlade pa se je težišče investicij v prometu preneslo s cest na železnice. V okviru projekta Modernizacije železniške infrastrukture potekajo izgradnje novih prog, na nekaterih obstoječih progah pa modernizacija in nadgradnja za hitrost 160 km/h. Rezultat projekta, ki naj bi bil zaključen do 2023, bodo povečane zmogljivosti železniške infrastrukture, kar bi omogočilo preusmeritev cestnega tovornega prometa na železnice. Poleg tega OP TGP-1 med ukrepe za spodbujanje trajnostnega tovornega prometa uvršča uveljavitev cestninjenja v prostem toku ter oblikovanje cestnine za tovorna vozila za uporabo cestninskih cest, ki bo upoštevala tudi eksterne stroške.

Ukrepi na področju zmanjšanja izpustov iz osebnih motornih vozil temeljijo na obveznostih avtomobilske industrije glede izboljšanja ekonomičnosti porabe goriva, ozaveščanju ljudi o porabi goriva in emisijah vozil in spodbujanju učinkovitosti porabe goriva pri vozilih z davčnimi ukrepi. V začetku leta 2010 je bil sprejet nov Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o davku na motorna vozila (Uradni list RS, št. 52/1999, 72/2006-UPB2, 9/2010, v nadaljevanju: ZDMV-C), ki posodablja lestvice stopenj davka z upoštevanjem okoljskih meril (vrednost izpusta CO₂), uvaja celovitejši zajem v obdavčitev večjega dela motornih vozil, vključno z motornimi kolesi, kolesi z motorjem in bivalnimi vozili in uveljavlja ukrepe, s katerimi se bo bolje preprečila možnost utaje davka, dvojna obdavčitev ter nejasna razlaga določb samega zakona. Na ta način upošteva usmeritve EU glede obdavčitve motornih vozil z vezavo na kazalnike obsega onesnaževanja z izpusti, predvsem z izpustom CO₂ in izpusti drugih onesnaževal (zlasti trdih delcev in dušikovih oksidov). S tem se tako spodbuja nakup

¹² Poročilo o spremljanju izvajanja Operativnega programa zmanjševanja emisij toplogrednih plinov do leta 2012 (OP TGP-1, št. 35405-2/2009/9 z dne 30.7.2009) z dne 19.7.2010, str. 9-10.

vozil z nižjimi izpusti, saj zakon predvideva višjo obdavčitev vozil, ki bolj onesnažujejo. Obveščanje in ozaveščanje se v največji meri vrši preko označevanja porabe goriv na osebnih vozilih. Slovenija je Direktivo 1999/94/ES13 o informacijah o ekonomičnosti porabe goriva in emisijah CO₂, prenesla v slovenski pravni red s Pravilnikom o obveščanju potrošnikov o varčni rabi goriv in emisijah CO₂ novih osebnih vozil (Uradni list RS, št. 86/2003, 43/2004).

Uredba o pospeševanju rabe biogoriv in drugih obnovljivih virov za pogon motornih vozil za leta 2008-2012 določa minimalne ciljne deleže za biogoriva v celotni porabi energije za pogon motornih vozil. Ker dejansko stanje zaostaja za cilji, so bile v poročilu o rabi biogoriv v transportnem sektorju v Republiki Sloveniji v letu 2007 ocenjene druge minimalne vrednosti količin biogoriv danih na trg. Težave pri doseganju ciljnih deležev so posledica tudi tega, da Slovenija nima pomembnih proizvodnih zmogljivosti za biogoriva. Proizvodnja energijskih rastlin je s strani Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano spodbujeno s subvencijo na hektar. Večja uporaba obnovljivih virov energije oziroma nadomeščanje fosilnih goriv z biogorivi se zagotavlja z določitvijo minimalne vsebnosti biogoriv v vseh gorivih, ki so dana na trg za pogon motornih vozil skladno s predpisi s področja prometa. Rabo biogoriv spodbujata dva inštrumenta: oprostitev celotne trošarine za biogoriva kot pogonska goriva v čisti obliki ter do največ 5 % oprostitev, če gre za standardizirana goriva z vsebnostjo biogoriv, ter ciljni deleži za biogoriva v celotni energiji pogonskih goriv danih na trg za posamezno koledarsko leto za distributerje goriv za pogon motornih vozil. Če distributer v posameznem letu ciljnega deleža ne doseže, se mu razlika prenese v naslednje leto. Distributerji vsako leto do konca marca poročajo ARSO o količini biogoriv danih na trg.

1.6.5. Ocena stanja in predstavitev rešitev v predpisih s področja energije in gradnje

Področje učinkovite rabe energije in obnovljivih virov energije je urejeno v Energetskem zakonu (Uradni list RS, št. 27/07, 70/08 in 22/10, v nadaljevanju: EZ). Zakon med drugim vzpostavlja okvir za učinkovito rabo energije v stavbah in energetske izkaznice, za obvezo zagotavljanja prihrankov energije pri končnih odjemalcih in zbiranje s tem povezanega prispevka, za izvajanje programov za izboljšanje energetske učinkovitosti Eko sklada in druge pravne instrumente povezane z učinkovito rabo energije. Zakon prav tako vzpostavlja okvir za spodbujanje rabe obnovljivih virov za proizvodnjo električne energije skozi zagotovljeno odkupno ceno in prednostno uvrščanje proizvedene električne energije v porabo (dispečiranje).

V začetku leta 2008 je Slovenija, na podlagi 14. člena Direktive 2006/32/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2006 o učinkovitosti rabe končne energije in o energetskih storitvah ter o razveljavitvi Direktive Sveta 93/76/EGS sprejela Nacionalni akcijski načrt za energetske učinkovitost za obdobje 2008 - 2016 (AN URE). AN URE predstavlja nabor ukrepov, s katerimi bo Slovenija v obdobju 2008–2016 dosegla kumulativne prihranke v višini najmanj 9% glede na izhodiščno rabo končne energije. Spodbujanje povečanja učinkovitosti se večinoma izvaja preko horizontalnih ukrepov: okoljske dajatve CO₂, davkov ter izobraževanja, usposabljanja in promocije (zadnji vpeljeni ukrep je energetske upravljanje).

Direktiva 2009/28/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov, spremembi in kasnejši razveljavitvi direktiv 2001/77/ES in 2003/30/ESE določa, da mora vsaka država članica sprejeti Nacionalni akcijski načrt za obnovljive vire energije (AN OVE) za obdobje 2010-2020. Vlada je AN OVE sprejela na 90.

¹³ Direktiva 1999/94/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 1999 o informacijah o ekonomičnosti porabe goriva in emisijah CO₂, ki so na voljo potrošnikom v zvezi s trženjem novih osebnih vozil.

redni seji 8. julija 2010,¹⁴ vendar pa je do 31.12.2010 potrebno izvesti še celovito presojo vplivov na okolje po direktivi 42/2001 o presoji vplivov planov in programov na okolje in akcijski načrt temu ustrezno prilagoditi.

Ključni instrument pri spodbujanju ogrevanja na obnovljive vire energije so tudi predpisi. Na podlagi direktive o energetske učinkovitosti stavb¹⁵ je bilo v slovenskem pravnem redu sprejetih že več pravilnikov. Na podlagi Zakona o graditvi objektov sprejeti Pravilnik o učinkoviti rabi energije v stavbah (Uradni list RS, št. 52/10, v nadaljevanju: PURES), ki je stopil v veljavo 1.7.2010, predpisuje obvezen 25 % odstotni delež OVE v oskrbi stavbe za nove in prenovljene stavbe, ostre kriterije za toplotno zaščito ovoja in druga določila za večjo energetske učinkovitosti stavb. Pravilnik o metodologiji izdelave in izdaji energetskih izkaznic stavb (UL RS, št. 77/2009) pa mdr. določa vsebino in obliko energetskih izkaznic stavbe, metodologijo za izdajo energetske izkaznice ter način vodenja registra energetskih izkaznic. Pravilnik za energetske izkaznice skupaj s pravilnikom o usposabljanju, licencah in registru licenc neodvisnih strokovnjakov za izdelavo energetskih izkaznic vzpostavlja sistem izdajanja energetskih izkaznic za stavbe. Energetske izkaznice bodo obvezne za nove stavbe, stavbe s celotno uporabno tlorisno površino nad 1000 m², ki so v lasti države ali lokalnih skupnosti in jih uporabljajo državni organi ali organi lokalnih skupnosti, ter za obstoječe stavbe, ki se prodajajo oz. dajejo v najem.

Poleg teh instrumentov so za javni sektor pomembni še zelena javna naročila, vodenje energetskega knjigovodstva in izvajanje ukrepov programa Okoljsko učinkovite državne uprave. Vlada Republike Slovenije je dne 21.5.2009 sprejela Akcijski načrt za zeleno javno naročanje (AN ZeJN) za obdobje 2009-2012.¹⁶ Energetske knjigovodstvo (spremljanje porabe energije) je po določilih 66.c člena Zakona o spremembah in dopolnitvah Energetskega zakona iz marca 2010 obvezno za javne stavbe s površino nad 500 m², vlada pa zanje lahko sprejme letne cilje energetske učinkovitosti. Ob predpisih bodo za doseganje večjih učinkov potrebni tudi drugi komplementarni instrumenti - ustrezna davčna in cenovna politika ter programi usposabljanja, svetovanja in ozaveščanja. Vlada RS je 22.7.2010 sprejela Priporočila za ukrepe okoljsko učinkovite državne uprave, ki stremijo k zmanjšanju negativnih vplivov vseh državnih organov na okolje. Državni programi tako obsegajo poleg finančnih spodbud za investicije (subvencije in ugodni krediti) v okolju prijazno proizvodnjo toplote iz obnovljivih virov energije tudi pravne predpise, energetske svetovanje ter ozaveščanje, informiranje in usposabljanje porabnikov energije in drugih ciljnih skupin.

Instrument zagotavljanja zanesljivosti oskrbe z električno energijo (Direktiva 2005/89/ES17), ki daje državi možnosti dodatnih spodbud, da s preglednimi pogoji in z nediskriminatornimi postopki spodbudi potrebne nove učinkovite in okolju prijazne proizvodne zmogljivosti, se zaenkrat v Sloveniji ne uporablja.

Dejavnosti na področju trajnostne rabe energije vsebuje tudi Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture (OP ROPI) 2007-2013,¹⁸ v okviru katerega se v Sloveniji sofinancirajo projekti s področja okolja, prometa ter trajnostne rabe energije, kot so npr.

¹⁴ AN OVE za obdobje 2010-2020 Slovenija je dostopen na spletni strani Ministrstva za gospodarstvo: http://www.mg.gov.si/fileadmin/mg.gov.si/pageuploads/Energetika/Porocila/AN_OVE_2010-2020_final.pdf.

¹⁵ Direktiva 31/2010/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. maja 2010 o energetske učinkovitosti stavb (UL L št. 153 z dne 18. 6. 2010), dostopno preko: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:153:0013:01:SL:HTML>.

¹⁶ Akcijski načrt za zeleno javno naročanje (AN ZeJN) za obdobje 2009-2012 je dostopen na spletni strani Ministrstva za finance: http://www.mf.gov.si/fileadmin/mf.gov.si/pageuploads/javnar/UredbaZelenJN/Akcijiski_ZeJN.PDF.

¹⁷ Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2005/89/ES z dne 18. januarja 2006 o ukrepih za zagotavljanje zanesljivosti oskrbe z električno energijo in naložb v infrastrukturo.

¹⁸ OP ROPI je dostopen preko spletne strani Službe Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko: http://www.svlr.gov.si/fileadmin/svlr.gov.si/pageuploads/KOHEZIJA/Programski_dokumenti/OP_razvoja_okoljske_in_prometne_infrastrukture_POTRJENO_27_08_07.pdf

projekti energetske sanacije in trajnostne gradnje stavb in inovativnih sistemov za lokalno energetsko oskrbo. Sredstva podeljujeta Eko sklad ter Ministrstvo za gospodarstvo, znotraj katerega deluje Sektor za aktivnosti učinkovite rabe in obnovljivih virov energije.

1.6.6. Ocena stanja in predstavitev rešitev v predpisih s področja kmetijstva

Zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov pri opravljanju določenih kmetijskih dejavnosti, zlasti govedoreje, se zagotavlja v okviru rejskih programov, ki vodijo k povečanju učinkovitosti reje, s spodbujanjem pridobivanja bioplina iz živalskih gnojil, z nekaterimi ukrepi Programa razvoja podeželja in z raznimi pravnimi instrumenti, ki jih določajo predpisi s področja kmetijstva.

Z ukrepi Programa razvoja podeželja se določajo načini reje, ki prispevajo k zmanjšanju toplogrednih plinov. V letu 2009 je bil sicer brez večjih motenj zagotovljen neprestan dostop do podatkov o emisijah toplogrednih plinov pri prireji mleka za skupaj 77,4 % vseh molznic v državi. Do konca leta 2010 naj bi začel delovati tudi instrument, ki bo zagotavljal informiranje rejcev pitovnega goveda o emisijah toplogrednih plinov na ravni posameznih živali in primerjavo njihovih rezultatov, kar bo pripomoglo k doseganju ciljev v okviru ukrepa Povečanje učinkovitosti reje domačih živali.

1.6.7. Ocena stanja in predstavitev rešitev v predpisih s področja gozdarstva

Leta 2007 je bila sprejeta Resolucija o nacionalnem gozdnem programu (ReNGP), kjer je eden izmed temeljnih ciljev trajnostni razvoj gozda kot ekosistema v smislu njegove biotske raznovrstnosti ter vseh njegovih ekoloških, gospodarskih in socialnih funkcij. ReNGP je nasledil Program razvoja gozdov v Sloveniji (NPRG) iz leta 1996. Nacionalni gozdni program (NGP), ki je bil sprejet decembra 2007, je osnovni strateški dokument s področja gozdov in gozdarstva ter hkrati posodobljenje in nadgraditev Programa razvoja gozdov v Sloveniji (Uradni list RS, št. 14/96), sprejetega na podlagi 6. in 7. člena Zakona o gozdovih. Slogan NGP Gozdovi za prihodnost označuje prizadevanja, na podlagi katerih bodo gozdovi trajno zagotavljali ohranjanje zdravja prebivalcev Slovenije in ob trajnostnem gospodarjenju ter rabi lesa, ohranjanju okolja in biotske pestrosti omogočali ekonomski razvoj in delovna mesta.

Pomembno vlogo pri uravnavanju in omejevanju poseka v gozdovih ima Zavod za gozdove Slovenije, ki izdeluje gozdno gospodarske načrte, izdaja odločbe za posek ter odobritve za druge posege v gozdni prostor. Zavod za gozdove Slovenije usmerja gospodarjenje z vsemi gozdovi v Sloveniji – ne glede na lastništvo. Največji možni posek je v Sloveniji določen z Gozdno gospodarskimi načrti na podlagi nacionalnega gozdnega programa za obdobje 10 let (zadnji veljajo od 2001 do 2010). Po teh načrtih je najvišji možni posek 4.050.000 m³/leto, ki pa se zvišuje. Akumulacija ogljika v gozdovih, zaradi načrtnega povečanja lesnih zalog, je v Sloveniji ključna kategorija pri uveljavljanju ponorov CO₂ v okviru Kjotskega protokola. S tem namenom je bila leta 2007 izvedena nacionalna inventura stanja gozdov, ki mora biti ponovljena v letu 2012. Trenutni podatki kažejo, da gozdovi dejansko akumulirajo 3 do 4 krat več CO₂, kot lahko Slovenija izkoristi pri doseganju obveznosti Kjotskega protokola po sklepu 11/CP.7 (1,32 Mt CO₂). Ker obstaja akumulacija v višini vsaj 3,68 Mt CO₂ neizkoriščena in ker ima lesna industrija v Sloveniji veliko možnosti za ustvarjanje dodane vrednosti, zagotovitve številnih delovnih mest in s tem za razvoj in ohranitev podeželja, je Služba Vlade RS za podnebne spremembe v letu 2010 pripravila osnutek Programa trajnostnega razvoja vrednostne verige lesa v Sloveniji.

1.6.8. Ocena stanja in predstavitev rešitev v predpisih s področja odpadkov

Zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov, ki nastajajo pri odlaganju odpadkov se zagotavlja z odplinjevanjem in sežigom ali energijsko uporabo odlagališnega plina, z ločevanjem posameznih delov odpadkov in njihovo snovno izrabo ali reciklažo ter z drugimi pravnimi instrumenti, ki jih določajo (podzakonski) predpisi s področja varstva okolja. Leta 2008 je Slovenija sprejela Operativni program odstranjevanja odpadkov s ciljem zmanjšanja količin odloženih biorazgradljivih odpadkov za obdobje 2009–2013 (OP-BIOO), ki določa naslednje cilje:

- prednostno preusmeritev tokov odpadkov od odlaganja v recikliranje kot postopek predelave,
- pospešitev in izboljšanje ločenega zbiranja na izvoru,
- zmanjševanje odlaganja biorazgradljivih odpadkov s 63 % od vseh odloženih količin komunalnih odpadkov v izhodiščnem letu 1995, na 22 % do konca leta 2019,
- vzpostavitev učinkovite obdelave preostanka komunalnih odpadkov,
- odgovornost proizvajalcev in povzročiteljev odpadkov in
- odlaganje le preostankov komunalnih odpadkov, ki ustrezajo zahtevam Uredbe o odlaganju odpadkov na odlagališčih.

Vendar pa implementacija ukrepov za ravnanje z ločenimi odpadki ne sledi rokom iz slovenske in evropske zakonodaje.

1.6.9. Ocena stanja in predstavitev rešitev v predpisih s področja prostorskega načrtovanja

Prostorski akti so temeljni instrument za usmerjanje prostorskega razvoja in določanje namenske rabe prostora, njegove izrabe in njegovega varovanja – tudi za namene blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje. Zakon o prostorskem načrtovanju (Uradni list RS, št. 33/07, 70/08 in 108/09 – v nadaljevanju ZPNačrt) sicer ne vsebuje nobene določbe, ki bi neposredno določala upoštevanje ciljev blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje v prostorskih aktih. Posredno pa je mogoče te cilje uresničevati skozi tiste določbe ZPNačrt, ki govorijo o trajnostnem razvoju in varstvu okolja, ter skozi določbe o varstvu pred naravnimi nesrečami. Tako ZPNačrt v tretjem členu določa, da je njegov temeljni cilj omogočanje skladnega prostorskega razvoja, ki se doseže z usklajevanjem razvojnih interesov z »javnimi koristmi na področju varstva okolja, ohranjanja narave in kulturne dediščine, varstva naravnih virov, obrambe in varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami« (prvi odstavek 3. člena). Zakon kot prvo temeljno načelo urejanja prostora izpostavlja načelo trajnostnega razvoja. Ta državi in lokalnim skupnostim zapoveduje takšno rabo prostora, ki »ob upoštevanju dolgoročnega varovanja okolja, ohranjanja narave in trajnostne rabe naravnih dobrin in drugih virov ter celostnega ohranjanja kulturne dediščine omogoča zadovoljevanje potreb sedanje generacije ter ne ogroža zadovoljevanja potreb prihodnjih generacij« (6. člen ZPNačrt).

ZPNačrt določa, da morajo prostorski akti vsebovati določbe o varstvu okolja, varovanju narave ter varstvu pred naravnimi nesrečami. To obveznost podrobneje opredeljujejo podzakonski akti o vsebini posameznih vrst prostorskih aktov. Tako mora na primer občinski prostorski načrt načrtovati tudi »območja za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami,« (15. člen Pravilnika o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega prostorskega načrta ter pogojih za določitev območij sanacij razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij) ter določiti pogoje za »varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, ki določajo ukrepe za varstvo ljudi in premoženja pred naravnimi in drugimi nesrečami predvsem glede zagotavljanja varnosti na poplavno, erozijsko in požarno ogroženih območjih.« (24. člen).

ZPNačrt torej ne vsebuje konkretnih določb o blaženju podnebnih sprememb, pač pa omogoča, da se sektorski predpisi in načrti, ki so namenjeni blaženju podnebnih sprememb ali se ukvarjajo s prilagajanjem nanje, upoštevajo pri pripravi prostorskih aktov in uresničujejo skoznje. Tak primer so na primer predpisi in načrti s področja varstva pred poplavami in zmanjševanja poplavne ogroženosti, ki jih je potrebno upoštevati pri pripravi prostorskih aktov. V postopkih priprave večine prostorskih aktov je potrebno izvesti tudi postopek celovite presoje vplivov na okolje v skladu s predpisi s področja varstva okolja, v katerih bi moralo biti upoštevano tudi načelo previdnosti in druga načela blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje.

Strategija prostorskega razvoja Slovenije, ki jo je sprejel Državni zbor Slovenije 18. 6. 2004 (U.I. RS, št. 76/2004) in je temeljni strateški prostorski akt za usmerjanje razvoja vseh človekovih dejavnosti v prostoru, usmerja k racionalnemu in učinkovitemu prostorskemu razvoju, s čemer se omogoča kvaliteten razvoj mest in drugih naselij, zagotavlja dostopnost do javnih storitev v okviru policentričnega urbanega sistema in dosega varnost prebivalstva. Med temeljnimi cilji prostorskega razvoja so tudi zagotavljanje varstva ljudi, premoženja, kulturne dediščine in okolja z ustreznim varstvom pred naravnimi in drugimi nesrečami, usmerjanje prostorskega razvoja izven ogroženih območij ter preusmerjanje obstoječih dejavnosti izven območij, ki so ogrožena zaradi naravnih ali drugih nesreč. S temi usmeritvami Strategija prispeva k izvajanju politike blaženja in prilagajanja podnebnih sprememb, s tem ko usmerja v racionalni organizaciji dejavnosti v prostoru in rabi virov, vključno s prostorom, k upoštevanju prostorskih omejitev, med njimi naravne in druge nesreče. Te usmeritve morajo pri pripravi upoštevati pripravljavci prostorskih aktov na državni in lokalni ravni, nosilci urejanja prostora pa jih na to opozarjajo v svojih smernicah in preverjajo njihovo upoštevanje pred sprejemom prostorskega akta.

Prostorski red Slovenije, ki ga je sprejela Vlada RS (U.I. RS, št. 122/2004), določa pravila za načrtovanje prostorskih sistemov (infrastrukture, poselitve in krajine) in namenske rabe prostora, med kateri so podane tudi usmeritve za preventivno načrtovanje v območjih z omejitvami za razvoj v prostoru, kot so ogrožena in vodovarstvena območja, potencialna območja gozdnih požarov, vododeficitarna območja ipd. Prostorski red je določil tudi obvezne strokovne podlage za pripravo prostorskih aktov, med njimi študijo ranljivosti prostora za ugotavljanje ranljivosti dela prostora ali njegove sestavine, ki je neposredno povezana z razvojem določene dejavnosti ali načrtovanjem prostorske ureditve, kot podlago za bolj objektivizirane odločitve o razvoju v prostoru. Ob sprejemu Zakona o prostorskem načrtovanju so se obvezne strokovne podlage črtale zaradi OAO, kar se je zdaj izkazalo kot velika pomanjkljivost in slabost. Študija ranljivost je bila koristna strokovna podlaga tudi za preverjanje različnih novih razvojnih pobud, ki so jih dnevno deležne lokalne skupnosti s strani različnih investitorjev. Zaradi možnosti vključevanja podatkov o pričakovanih spremembah prostora, povezanih s podnebnimi spremembami in s tem možnostjo podrobnejšega preverjanja dejanskih potencialov za prostorski razvoj, bi bila ključno strokovno orodje za izvajanje politike prilagajanja na podnebne spremembe.

1.6.10. Ocena stanja in predstavitev rešitev v predpisih s področja raziskav in razvoja

Resolucija o nacionalnem raziskovalnem in razvojnem programu za obdobje 2006-2010 (Uradni list RS, št. 3/2006, v nadaljevanju ReNRRP) določa prednostna področja vlaganj v raziskave in razvoj kot tista področja, ki omogočajo poglobitev znanja, znanstvene propulzivnosti in gospodarske učinkovitosti, utemeljene na vrednotah humane družbe, in tista, ki neposredno podpirajo hitrejši razvoj nosilnih gospodarskih področij, kot so: informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT), napredni (novi) sintetični kovinski in nekovinski materiali in nanotehnologije, kompleksni sistemi in inovativne tehnologije, tehnologije za trajnostno gospodarstvo, zdravje in znanost o življenju. Področje tehnologij za

trajnostno gospodarstvo vključuje energijske in okoljevarstvene tehnologije, tehnologije za racionalno rabo energije, za izrabo novih in obnovljivih virov energije, za varno in zdravo okolje, za trajnostno gradnjo, za zagotavljanje in kontrolo kvalitete okolja (zemlje, gozda, vode, zraka), hrane, zdravja in izdelkov ipd., torej že podpira teme, pomembne za prehod v nizkoogljično družbo.

Prioritete, določene z ReNRRP, se vključujejo v javne razpise za sofinanciranje raziskovalnih in razvojnih aktivnosti iz sredstev državnega proračuna. Sistematično spremljanje in poročanje o raziskavah in razvoju s področja podnebnih sprememb še ni uvedeno.

Večja sredstva za financiranje raziskav in razvoja na področju tehnologij za trajnostno gospodarstvo so bila namenjena v okviru Evropskega sklada za regionalni razvoj – ESRR (Operativni program krepitve regionalnih razvojnih potencialov – OP RR, 1. Razvojna prioriteta: Konkurenčnost podjetij in raziskovalna odličnost, Prednostna usmeritev 1.1.: Izboljšanje konkurenčnih sposobnosti podjetij in raziskovalna odličnost). Tako je Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo (MVZT) v letu 2009 razpisalo in izvedlo javni razpis za razvoj centrov odličnosti za obdobje 2009-2013 (OP RR, Prednostna usmeritev 1.1, sredstva ESRR). Gre za celosten, interdisciplinaren raziskovalno-razvojni program s poudarjenim horizontalnim ciljem pospeševanja prehoda v energijsko učinkovito gospodarstvo z nizkimi izpusti toplogrednih plinov oz. intenzivnega spodbujanja prehoda v nizkoogljično družbo na vseh prednostnih področjih raziskav in tehnološkega razvoja, kot je določeno v Programu reform za izvajanje Lizbonske strategije v Sloveniji za obdobje 2008-2010. Od osmih štiriletnih programov centrov odličnosti v skupni vrednosti 77.553.986,35 € je en program posebej namenjen razvoju tehnologij trajnostne rabe energije - razvoj litijevih in vodikovih tehnologij na osnovi primarne sončne energije - to je Center odličnosti nizkoogljične tehnologije – CO NOT (prijavitelj Kemijski inštitut, Ljubljana, sofinanciranje v višini 9.989.739,00 €).

V letu 2010 je MVZT izvedlo Javni razpis za razvoj kompetenčnih centrov v obdobju 2010-2013 (prav tako OP RR, Prednostna usmeritev 1.1.). Tudi v tem primeru gre za celosten razvojno-raziskovalni program s poudarjenim horizontalnim ciljem pospeševanja prehoda v energijsko učinkovito gospodarstvo in nizkoogljično družbo, na prednostnih področjih tehnološkega razvoja. Med osmimi prednostnimi področji sta tudi trajnostno gradbeništvo in učinkovita raba energij. Izbrana sta bila Kompetenčni center trajnostno in inovativno gradbeništvo (KC TIGR), vrednost sofinanciranja programa 6.399.800,00 €, in Kompetenčni center napredni sistemi učinkovite rabe električne energije (KC SURE) v vrednost sofinanciranja programa 6.399.999,00 €.

Ministrstvo za gospodarstvo izvaja Javni razpis za pridobitev sredstev ESRR – Razvojni centri slovenskega gospodarstva (prav tako OP RR, Prednostna usmeritev 1.1.). Okvirna višina nepovratnih sredstev po tem razpisu znaša 185.274.533,00 €, maksimalna višina sofinanciranja operacije pa naša 20.000.000,00 €. Sredstva v skupni višini 155.274.533,00 € se dodelijo najbolje ocenjenim projektom za razvojne centre v osmih industrijskih sektorjih, med katerimi so tudi sektorji, na katerih ima Slovenija priložnosti za razvoj mednarodno konkurenčnih nizkoogljičnih tehnologij: avtomobilska industrija, sektor energije in lesno predelovalna industrija.

MVZT je v sodelovanju z Ministrstvom za gospodarstvo, Ministrstvom za okolje in prostor, Ministrstvom za promet in Gospodarsko zbornico Slovenije v letih 2008-2009 pripravilo Program za spodbujanje raziskav in razvoja na področju energetske učinkovitosti in obnovljivih virov energije v Sloveniji za obdobje 2008-2016. Prioritete, ki so bile določene pri tem programu, bodo upoštevane pri pripravi Nacionalnega energetskega programa in Nacionalnega raziskovalnega in razvojnega programa.

1.6.11. Ocena stanja in predstavitev rešitev na področju prilagajanja na podnebne spremembe

Prilagajanje na podnebne spremembe še ni zakonsko urejeno. ZVO sicer predpisuje presojo vplivov na okolje in celovito presojo vplivov, vendar ta presoja ne vključuje vpliva na izpuste TGP ali ranljivosti na posledice podnebnih sprememb v fizičnem ali ekonomskem smislu (npr. upoštevanje bodočih eksternih stroškov emisij TGP pri analizah ekonomske upravičenosti javnih investicij). Tudi načrta ukrepanja v zvezi s prilagajanjem podnebnim spremembam Slovenija še nima, razen na področju kmetijstva in gozdarstva. Ministrstvo za kmetijstvo, gospodarstvo in prehrano je v sodelovanju z Ministrstvom za okolje in prostor leta 2008 pripravilo Strategijo prilagajanja slovenskega kmetijstva in gozdarstva podnebnim spremembam. Vlada RS je leta 2010 sprejela še akcijski načrt za izvedbo te strategije.

Zagotavljanje večje poplavne varnosti, ki bi lahko bila ogrožena zaradi podnebnih sprememb, ureja novela Zakona o vodah (Ur.l. RS, št. 57/08), s katero je bila v slovenski pravni red prenesena Direktiva 2007/60/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2007 o oceni in obvladovanju poplavne ogroženosti. Ker pa je področje prilagajanja na podnebne spremembe izrazito večsektorsko vprašanje, bi bilo potrebno prilagajanje na podnebne spremembe obravnavati na ravni celotne države.

Sistematična opazovanja in meritve ozračja izvaja ARSO, v okviru katere delujeta Državna meteorološka služba in Državna hidrološka služba. Z Zakonom o meteorološki dejavnosti (Uradni list RS, št. 49/2006, v nadaljevanju: ZmetD) je Državna meteorološka služba zavezana k spremljanju in napovedovanju podnebnih sprememb. ARSO izvaja del nalog v povezavi s spremljanjem podnebnih sprememb, pripravlja na primer Atlas okolja. Za potrebe prilagajanja na podnebne spremembe pa bi bilo potrebno obstoječi monitoring podnebja okrepiti predvsem na področju analiz in interpretacije rezultatov meritev ter na področju projekcij bodočih podnebnih razmer.

Celovita ocena ranljivosti na podnebne spremembe bi zahtevala poleg ocene spremembe v fizičnem okolju tudi oceno gospodarskih, družbenih in političnih dejavnikov ogroženosti ter medsektorskih vplivov, medresorsko usklajevanje ocene ogroženosti in dodatne raziskave. Slovenija je sicer že v svojem prvem državnem poročilu Konferenci pogodbenic Okvirne konvencije ZN o spremembi podnebja (MOP, 2002) predstavila prvo analizo ranljivosti na podnebne spremembe, predlog usmeritev ter nabor možnih ukrepov za prilagajanje. Glede na nove znanstvene izsledke in hitrejše napredovanje podnebnih sprememb, kot je bilo prvotno predvideno, je potrebno usmeritve in predvidene ukrepe nadgraditi, predvsem pa operacionalizirati ter vzpostaviti celovit sistemski načrt prilagajanja podnebnim spremembam. Poleg tega bi bilo potrebno združiti sedaj razdrobljene raziskovalne aktivnosti v celovite predstavitve rezultatov v obliki, ki bi bila lahko dostopna, razumljiva in prilagojena neposredni uporabi, ki bi torej omogočala načrtovanje politike in programov prilagajanj.

1.6. Razlogi, ki utemeljujejo pripravo predloga zakona

Slovenija mora v prihodnosti pospešiti izvajanje aktivnosti za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, saj se na mednarodni ravni določeni cilji zaostrejujejo, same emisije pa se še ne zmanjšujejo, kot to predvideva Kjotski protokol. Hkrati je v nacionalnem interesu Slovenije, da se prilagodi neizogibnim podnebnim spremembam, katerih obseg je odvisen od uspešnosti globalnega zmanjševanja emisij toplogrednih plinov.

Spoprijemanje s podnebnimi spremembami zahteva pripravo in izvedbo dolgoročnih politik s čim širšim družbenim konsenzom. Podnebne politike ne morejo biti omejene le na področje

varstva okolja, temveč morajo biti horizontalne in v polni meri izkoristiti sinergije z razvojnimi, narodno-gospodarskimi in socialnimi vidiki. Hkrati mora zakonodaja zagotoviti tudi ustrezno integracijo podnebnih ciljev v sektorske politike ter delovanje gospodarstva in družbe.

V slovenski zakonodaji je urejena že vrsta vprašanj, povezanih s podnebnimi spremembami, in podane so zakonske podlage za določene ukrepe. Vendar na podlagi predstavljenih izhodišč za dolgoročno podnebno strategijo ter analize stanja na področju zakonodaje in politik ugotavljamo, da v zakonodaji in razvojnih dokumentih trenutno manjkajo podlage za:

- dolgoročne razvojne in investicijske odločitve,
- določitev odgovornosti oz. delitve bremena za doseganje ciljev izven EU ETS v skladu z Odločbo o delitvi naporov in dolgoročnimi podnebnimi cilji,
- prilagajanje na posledice podnebnih sprememb,
- izpolnitev mednarodnih finančnih obvez, prevzetih v okviru Kopenhagenskega dogovora,
- za redno spremljanje izvajanja ukrepov ter revidiranje ciljev in ukrepov glede na dosežke in izkušnje in
- za zagotavljanje ustreznih javnih informacij o emisijah in ogroženosti od podnebnih sprememb.

Predlagatelj torej ocenjuje, da veljavna zakonska ureditev posameznih vprašanj, povezanih s podnebnimi spremembami, ni zadostna. Za učinkovito soočanje s podnebnimi spremembami je potrebno z zakonom določiti vsebine, ki so navedene v naslednjem poglavju. Predlagani zakon bo, skupaj z (omenjeno) veljavno ureditvijo posameznih vprašanj podnebnih sprememb v področnih predpisih, predstavljal pravni okvir, ki ga Slovenija potrebuje za učinkovito soočanje s podnebnimi spremembami.

Pri pripravi predpisa so bila upoštevana tudi načela za pripravo predpisov iz Resolucije o normativni dejavnosti (Uradni list RS, št. 95/09). Predstavljena poglobljena analiza urejanja področja podnebnih sprememb, iz katere izhajajo vprašanja, ki jih je treba urediti, vzroki za nastanek problemov, cilji in načini urejanja, je podlaga za oceno, da z drugimi vrstami ukrepov zastavljenih ciljev ni mogoče doseči v tem okviru. Medtem ko se vsebine na področju podnebnih sprememb, kot je razvidno iz tega poglavja, raztezajo na široko področje predpisov in drugih dokumentov, ti nezadovoljivo in pomanjkljivo rešujejo problem soočanja s podnebnimi spremembami.

Obenem je predlagani zakona v svojih določilih dovolj odprt, da ga zaradi morebitnih sprememb v politiki EU ne bi bilo potrebno hitro spreminjati. Trenutni pogovori v okviru EU pa se nagibajo na stran urejanja, ki ga predvidevajo predstavljena določila tega zakona. Pomembno je poudariti tudi, da vsebina tega zakona prvič na tak način vstopa v pravni red in je zato namen predlagatelja tudi, da problematika pridobi v družbi, skozi avtoriteto pravnega reda, mesto, ki ji ga državljani RS, sodeč po javnomnenjskih raziskavah, namenjajo.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE ZAKONA

2.1. Cilji predlaganega zakona – določitev dolgoročnega cilja

Za uspešno prestrukturiranje gospodarstva in družbe je nujna jasna in stabilna dolgoročna razvojna vizija, ki temelji na širokem konsenzu. V mednarodnih podnebnih pogajanjih oziroma v okviru EU so za sedaj pravno zavezujoči kratkoročni (Kjotski protokol do 2012) in srednjeročni cilji (EU 20/20/20 do 2020), vendar so ti zadnji še predmet pogajanj in se bodo najverjetneje zaostriili. Za izpolnitev zaveze Slovenije in EU iz Kopenhagenskega dogovora predlagani zakon določa dolgoročne podnebne cilje Slovenije, ki so skladni z znanstvenimi zahtevami za zaustavitev nevarnega segrevanja ozračja in bodo Sloveniji omogočili sprejemanje vmesnih ciljev v okviru posameznih etap globalnih pogajanj. Dolgoročni cilji se nanašajo tako na zmanjševanje izpustov toplogrednih plinov kot na prilagajanje na podnebne spremembe.

Predlagani splošni cilj države v zvezi z blaženjem podnebnih sprememb je, da v sodelovanju z drugimi državami, zaustavi globalno segrevanje pri dvigu povprečne globalne temperature za 2°C glede na predindustrijsko dobo. Pri tem predlagani zakon cilj države konkretizira tako, da kot dolgoročni cilj (do leta 2050) države določi znižanje izpustov toplogrednih plinov na manj kot 4 milijone ton ekvivalenta ogljikovega dioksida do leta 2050. To ustreza dvema tonama ekv. CO₂ na prebivalca letno, kar naj bi predstavljalo ogljično nevtralnost.

Predlagani zakon kot dolgoročni cilj države v zvezi s prilagajanjem na podnebne spremembe določa ohranjanje ranljivost Slovenije na učinke podnebnih sprememb na oz. pod sedanjo raven. Namen je ohraniti ranljivost na podnebne spremembe na ravni, na kateri bo sistem odporen na neugodne učinke podnebnih sprememb, oziroma se bo zmožen uspešno meriti z negativnimi učinki podnebnih posledic.

Kljub temu, da je določanje ciljev države po posameznih področjih običajno predmet programskih aktov (strategij, programov, ipd.), katerih določbe niso pravno zavezujoče, pa pomen, ki ga ima blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje za Slovenijo, narekuje določitev ciljev v zvezi s podnebnimi spremembami v zakonu. S tem bodo ti cilji postali tudi pravno zavezujoči, kar bi moralo prispevati k večji učinkovitosti pri njihovem uveljavljanju v praksi. Veljavnost teh ciljev bo posebej pomembna pri sprejemanju dolgoročnih programskih in investicijskih odločitev države in zasebnega sektorja. Poleg tega zakon vzpostavlja manjkajoče mehanizme za doseganje zastavljenih ciljev in s tem opredeljuje pot do opredeljenih ciljev.

2.2. Načela, povezana z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje

Predlagani zakon določa temeljna načela, povezana z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje, ki odražajo pglavitne usmeritve zakona. Teh načel je sedem: načelo previdnosti, načelo upoštevanja zunanjih stroškov, načelo okoljske in socialne celovitosti ukrepov, načelo stroškovne učinkovitosti, načelo sodelovanja, načelo javnosti in načelo spodbujanja.

Temeljna načela izražajo namen zakonodajalca v zvezi s ključnimi vprašanji blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje. Pomembna so pri razlagi posameznih določb predlaganega zakona, prav tako pa tudi pri razlagi določb drugih predpisov, ki v Sloveniji

urejajo posamezna vprašanja podnebnih sprememb, to je zlasti predpisov s področja varstva okolja in energije.

2.2.1. Načelo previdnosti

Načelo previdnosti, kot temeljno vodilo za aktivnosti v zvezi z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje, določa, da je ukrepanje potrebno tudi v primeru, ko verjetnost škodljivih učinkov ni z gotovostjo potrjena. V kontekst podnebnih sprememb prevedeno načelo, ki ga je za zaščito okolja določila že deklaracija iz svetovnega vrha v Rio de Janeiru in ga v temeljne pogodbe zapisala tudi EU, tako določa, da s svojimi odločitvami in delovanjem zagotavljamo pogoje za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov in ogroženosti zaradi podnebnih sprememb ter za prilagajanje na podnebne spremembe.

2.2.2. Načelo upoštevanja zunanjih stroškov

Načelo upoštevanja zunanjih stroškov določa, da je potrebno upoštevati tudi t.i. zunanje stroške podnebnih sprememb, t.j. stroške, ki niso predmet posamezne transakcije in katerih poravnave ne prevzema uporabnik, so pa odraz negativnih vplivov na okolje, družbo ali gospodarstvo, saj povzročajo emisije toplogrednih plinov v ozračje. Zunanji, stroški prevedeni v kontekst podnebnih sprememb, so pomembni zlasti pri določanju višine okoljskih dajatev, državnih spodbud in drugih instrumentov, pripravi in sprejemanju predpisov, programov in načrtov ter pri izdajanju dovoljenj za dejavnosti, tehnologije in posege v prostor. Zakon zato določa, da lahko Vlada RS za potrebe upoštevanja zunanjih stroškov za posamezno obdobje predpiše višino zunanjih stroškov emisij toplogrednih plinov.

2.2.3. Načelo okoljske in socialne celovitosti ukrepov

Načelo okoljske in socialne celovitosti ukrepov se deloma navezuje na prejšnje načelo upoštevanja zunanjih stroškov, pri čemer gre tu za obratno razširitev določila na način, da mora tudi načrtovanje in izvajanje ukrepov, namenjenih zmanjševanju emisij toplogrednih plinov in prilagajanju na podnebne spremembe, upoštevati posledice vplivov teh ukrepov za okolje ali družbo in zagotoviti, da ti prispevajo k trajnostnemu razvoju gospodarstva, družbe in okolja. Ukrepi za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov in za prilagajanje podnebnim spremembam morajo biti torej načrtovani tako, da ne povzročajo neželenih negativnih vplivov, temveč pozitivne učinke na vseh ravneh.

2.2.4. Načelo stroškovne učinkovitosti

Načelo stroškovne učinkovitosti na področju podnebnih sprememb kot tudi na drugih področjih določa, da si je potrebno prizadevati doseči čim nižje stroške ukrepov glede na dosežene rezultate. Preneseno na ukrepe na področju podnebnih sprememb to načelo pomeni, da morata načrtovanje in izvajanje ukrepov, namenjenih zmanjševanju emisij toplogrednih plinov in prilagajanju na podnebne spremembe, slediti čim nižjim neposrednim in zunanjim stroškom na enoto zmanjšanja emisij toplogrednih plinov.

2.2.5. Načelo sodelovanja

Načelo sodelovanja določa, da državni organi in organi lokalnih skupnosti pri sprejemanju politik, strategij, programov, planov, načrtov in drugih splošnih pravnih aktov, ki so povezani s podnebnimi spremembami, omogočajo in spodbujajo sodelovanje vseh deležnikov, ki

posredno ali neposredno s svojimi aktivnostmi povzročajo emisije toplogrednih plinov, jih zmanjšujejo ali pa z njimi preprečujejo ali zagotavljajo prilagajanje na podnebne spremembe. To načelo se nanaša tudi na mednarodno sodelovanje, pri čemer je tu ključna vloga Vlade RS in njenih organov pri zagotavljanju sodelovanja in solidarnosti za reševanje globalnih in meddržavnih vprašanj, povezanih s podnebnimi spremembami.

2.2.6. Načelo javnosti

Načelo javnosti določa javnost podatkov, povezanih s podnebnimi spremembami, ter pravico javnosti, da sodeluje v postopkih oblikovanja politik na področju podnebnih sprememb. V ta namen zakon opredeljuje, da so podatki o emisijah toplogrednih plinov, ogljičnih odtisih, oceni izpostavljenosti in ukrepih blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje ter o njihovem izvajanju, javni. Tako kot za informacije javnega značaja na drugih področjih se za vsa vprašanja v zvezi z dostopom do teh podatkov uporabljajo določila predpisov s področja dostopa do informacij javnega značaja. V zvezi s sodelovanjem javnosti zakon določa, da ima javnost pravico sodelovati v postopkih sprejemanja programov, ki se nanašajo na blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje. To je v zakonu podrobneje urejeno v členih 24 do 30, ki urejajo sprejemanje državne podnebne strategije in operativnega državnega programa blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje.

2.2.7. Načelo spodbujanja

Načelo spodbujanja določa, da so državni organi in organi lokalnih skupnosti dolžni sistematično spodbujati dejavnosti, ki preprečujejo ali zmanjšujejo emisije toplogrednih plinov in s katerimi se zagotavlja prilagajanje podnebnim spremembam. V tem okviru državni organi in organi lokalnih skupnosti spodbujajo uporabo izdelkov in izvajanje storitev s čim manjšim ogljičnim odtisom ter spodbujajo ozaveščanje, informiranje in izobraževanje javnosti o podnebnih spremembah. To načelo je v zakonu podrobneje urejeno v členih 17 do 20, ki urejajo ogljični odtis izdelkov ali storitev oziroma dejavnosti ter v členu 32, ki ureja oceno emisij programov, planov in načrtov, kar bo zagotovilo informacijo, na podlagi katere se bodo lahko odločali za izdelke, storitve, programe, načrte, plane, posege in druge dejavnosti z manjšim ogljičnim odtisom. To načelo ureja tudi 23. člen, ki določa naloge Vlade RS v zvezi s spodbujanjem zmanjševanja emisij toplogrednih plinov in prilagajanjem na podnebne spremembe ter ozaveščanjem javnosti.

2.3. Poglavitne rešitve predlaganega zakona

Predlagani zakon ureja nekatera ključna vprašanja, povezana z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje, ki v veljavnem pravu niso urejena ali pa niso zadovoljivo urejena. Zakon pri tem ne posega v področno ureditev posameznih vprašanj, povezanih s podnebnimi spremembami, to je zlasti v ureditev trgovanja z emisijami toplogrednih plinov v predpisih s področja varstva okolja in v ureditev učinkovite rabe energije in spodbujanja rabe obnovljivih virov energije v predpisih s področja energije.

Temeljna usmeritev zakona je zagotoviti trajnostni razvoj oziroma vzpostaviti nizkoogljično družbo, v kateri bomo na eni strani v ozračje izpuščali manj toplogrednih plinov, po drugi strani pa zagotavljali mednarodno konkurenčnost, gospodarsko rast in blaginjo.

2.3.1. Ekonomski instrumenti

Za pospešitev učinkovite rabe energije, uvajanje obnovljivih virov in splošno zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov je najustreznejši ukrep t.i. zelena davčna reforma. Pri tem ukrepu gre za prenos davčnega bremena z zaželenih dobrin (dela) na nezaželeno izkoriščanje virov (energenti in drugi naravni viri), in sicer z instrumenti, kot so CO₂ davki, trošarine, davek na nepremičnine. Pri obremenitvi je pomemben cenovni signal, ki ga zagotavlja zelena dajatev, kot tudi usmerjanje dela prihodkov iz tega naslova za okoljske namene. Višje končne cene energentov oz. naravnih virov spodbujajo tehnološki razvoj, učinkovitost in varčevanje, s tem pa tudi konkurenčnost. V podporo dolgoročni podnebni strategiji predlagani zakon tako preko instrumentov določanja zunanjih stroškov emisij toplogrednih plinov, ogljičnega odtisa, spremljanja in poročanja ter drugih instrumentov poskuša zagotoviti pravično, učinkovito in prilagodljivo oblikovanje sistema ekonomskih instrumentov na tem področju.

Ekonomski instrumenti na področju podnebnih sprememb so:

- trgovanje z emisijami toplogrednih plinov v okviru evropskega sistema EU ETS za zavezance po direktivi o ETS,
- ogljični proračuni za sektorje in zavezance, ki niso vključeni v ETS,
- dajatev na izpuste toplogrednih plinov,
- določanje in dolgoročno predvidevanje zunanjih stroškov emisij toplogrednih plinov,
- sofinanciranje raziskav in razvoja ter podnebnih ukrepov s strani države,
- skupno financiranje in izvedba projektov zavezancev znotraj Slovenije in
- skupno izvajanje (JI) in mehanizem čistega razvoja (CDM) v okviru UNFCCC.

Ti instrumenti skupaj tvorijo neke vrste »trg« ogljika, znotraj katerega je mogoče dosegati minimalne stroške znižanja emisij, ko naj bi bila cena ogljika bolj ali manj ekvivalentna mejnim stroškom znižanja emisij. Zaradi stroškovne učinkovitosti in pravične porazdelitve bremen je pomembno zagotoviti, da bo cena ogljika bolj ali manj enaka v vseh segmentih tega »trga«. To naj bi dosegli z dvema pristopoma:

- CO₂ dajatve in državne spodbude se bodo določale glede na tono znižanja emisij CO₂ v vsotah, ki bodo enakovredne ceni ogljika na delujočih trgih, še posebej tisti na trgu EU ETS.
- Zavezancem za ogljični proračun bo omogočeno, da del svojih znižanj dosežejo z izvedbo skupnih projektov izven njihove dejavnosti znotraj države ali nakupom emisijskih kuponov oz. skupnimi naložbami v projekte v tujini.

2.3.2. Ogljični proračun

Ogljični proračun je zgornja meja emisij toplogrednih plinov, ki jih je v določenem obdobju dovoljeno izpustiti v ozračje v sektorjih, ki jih urejajo posamezne politike in državne razvojne prioritete, določene z dokumenti razvojnega načrtovanja in drugimi dokumenti načrtovanja, ki jih pripravljajo ministrstva in vladne službe v skladu z zakonom.

Sedanja pravna ureditev glede emisij toplogrednih plinov zelo podrobno ureja pravice do izpustov (določa ogljični proračun) za države in za zavezance, ki so vključeni v Evropsko shemo trgovanja ETS, pravic do izpustov subjektov izven ETS pa ne ureja.

Za urejanje odgovornosti za znižanje emisij v ne-ETS sektorjih obstaja več možnosti. Ena od možnosti je določitev pravic do emisij in trgovanja z njimi za vsakega posameznika. Ta pristop bi bil zelo obsežen in zapleten, vzorce potrošnje pa je lažje uravnavati preko kombinacije cene (CO₂ dajatev) in zagotavljanja bolj nizkoogljične ponudbe. Odgovornost za uvajanje nizkoogljičnih proizvodov in storitev pa je treba naprtniti tistim subjektom, ki imajo pravice, dostop do investicijskih sredstev ter kadrovske in tehnično usposobljenost za

spremembe v ponudbi. V različnih sektorjih so to lahko različni subjekti oz. vrste subjektov od samih ministrstev, preko javnih agencij, občin, izvajalcev javnih gospodarskih služb do gospodarskih družb in javnih ustanov.

Predlagani zakon uvaja možnost razdelitve državne odgovornosti za zmanjšanje emisij med tiste subjekte, ki imajo možnost izvajanja ukrepov. S tem namenom se bo ogljični proračun države, ki predstavlja vsoto vseh dovoljenih emisij v obdobju doseganja ciljev po Odločbi o delitvi naporov (t.j. izven ETS), razdelil na proračune posameznih sektorjev, ki jih regulirajo posamezna ministrstva. Ministrstva bodo te obveznosti preko svojih predpisov in politik lahko delegirala posameznim drugim zavezancem ali skupinam zavezancev znotraj sektorja. Praviloma pa zavezanci ne bodo fizične osebe ali gospodinjstva, razen v primerih, ko fizične osebe opravljajo gospodarsko dejavnost, ki je povezana z emisijami.

Višina in način razdelitve ogljičnih proračunov po sektorjih bosta določeni v okviru z zakonom predvidene strategije ob upoštevanju načela stroškovne učinkovitosti in načela spodbujanja.

Nosilci politik za sektorje opredeljene v prvem odstavku bodo morali izvajati ukrepe za znižanje emisij znotraj sektorjev, za katere so odgovorni. V primeru, da ogljičnega proračuna ne uspejo doseči z lastnimi ukrepi, bodo imela možnost nakupa enot znižanj emisij (JI ali CDM) v tujini ali izvajanje skupnih projektov znižanja z drugimi subjekti znotraj Slovenije. V primeru skupnih projektov znotraj Slovenije bodo morala spremljati in verificirati doseženo znižanje emisij. Morebitni nakupi enot v tujini bodo morali biti opravljeni v okviru registra kuponov, ki ga upravlja Agencija RS za okolje.

2.3.3. Ogljični odtis

Ogljični odtis je seštevek izpustov toplogrednih plinov, ki jih neposredno ali posredno povzročijo organizacija, izdelek, storitev ali druga aktivnost, ki povzroča ali prispeva k povzročanju izpustov toplogrednih plinov v določenem časovnem obdobju. Opremljen je v enoti ekvivalenta CO₂ (CO₂-e). Različne variante ogljičnega odtisa so ključnega pomena za določanje odgovornosti ter za načrtovanje, izvajanje in spremljanje vseh vrst podnebnih ukrepov.

Namen predlaganega zakona je, da znotraj Slovenije vzpostavi pravni okvir za ustrezno, pregledno, primerljivo in verodostojno uporabo ogljičnega odtisa za organizacije, izdelke in storitve.

V okviru Okvirne konvencije ZN o spremembi podnebja in drugih mednarodnih organizacij se že uveljavljajo standardi za izračunavanje ogljičnega odtisa organizacij in izdelkov oz. storitev. Temeljno metodologijo za izračunavanje ogljičnega odtisa je vzpostavil Protokol za toplogredne pline (*Greenhouse Gas Protocol*), ki je nastal v sodelovanju Svetovnega poslovnega sveta za trajnostni razvoj (*World Business Council for Sustainable Development*) in Svetovnega inštituta za vire (*World Resources Institute*). V njem je določeno poročanje o izpustih za podjetja in druge organizacije. Protokol je prosto dostopen na svetovnem spletu: <http://www.ghgprotocol.org/standards/corporate-standard>. Standard sicer nima vpeljanega sistema zunanje preveritve, vendar je zastavljen tako, da je zunanja preveritev možna. Drugi standardi za organizacije in podjetja (ISO 14064, ki prav tako določa postopek izračuna odtisa in poročanja organizacije o emisijah in PAS 2060, ki je procesni in določa izkazovanje ogljične nevtralnosti) izhajajo iz Protokola za toplogredne pline.

Pomemben instrument spodbujanja nizkoogljicnih tehnologij je označevanje izdelkov in storitev na trgu z njihovim ogljičnim odtisom. Takšno označevanje kupcem omogoča informirano odločitev glede na izpuste toplogrednih plinov v celotni življenjski dobi izdelkov: v proizvodnji, uporabi in razgradnji oz. recikliranju. Označevanje je namenjeno trem skupinam

kupcev: potrošnikom, javnim ustanovam pri izvajanju zelenih javnih naročil in podjetjem - v dobavnih verigah.

Standardizacija ogljičnega odtisa za izdelke in storitve je prav zdaj v izjemno dinamičnem razvoju. Zaenkrat edini veljavni mednarodni standard za to področje v EU je britanski PAS 2050: 2008 (*Specification for the Assessment of the Life Cycle Greenhouse Gas Emissions of Goods and Services*), ki vključuje tudi zunanjo presojo. V procesu snovanja in testiranja sta še dva standarda, katerih izid je napovedan za leto 2011 (*GHG Protocol: The Product Accounting & Reporting Standard* in ISO 14067 – *Carbon Footprint of Products*). Za označevanje ogljičnega odtisa izdelkov obstaja vrsta shem; v EU sta najbolj prepoznavna *Carbon Trust* v Veliki Britaniji in BP X30-323 v Franciji, v Nemčiji pa so oznako ogljičnega odtisa izdelkov povezali z okoljskim znakom Modri angel. Vsi standardi in oznake so zaenkrat prostovoljni, v Franciji proučujejo možnost obveznega označevanja za določene skupine izdelkov po letu 2012. Evropska komisija je v postopku analize različnih standardov in razmisleka o morebitnem skupnem urejanju ogljičnega odtisa za izdelke na ravni EU. Odločitev je napovedana za leto 2011.

Predlagani zakon predvideva možnost prostovoljnega označevanja izdelkov. Ugotavljanje ogljičnega odtisa je po zakonu prostovoljno in prepuščeno odločitvi pravnih in fizičnih oseb, ki opravljajo dejavnosti, ki povzročajo emisije toplogrednih plinov, ali ki proizvajajo ali nudijo izdelke in storitve na trgu. Zakon določa le minimalne standarde oz. seznam možnih metodologij za ugotavljanje ogljičnega odtisa, mogoče pa je za izračunavanje ogljičnega odtisa izbrati tudi drugo metodologijo, če je o tem obveščeno Ministrstvo za okolje in prostor.

Zaradi pretežne usmerjenosti slovenskega gospodarstva na tuje trge zakon prepoznava vodilne mednarodne standarde za ogljične odtise izdelkov (njihovo ugotavljanje in označevanje). Od proizvajalcev, ki bodo na slovenski trg uvajali izdelke z oznako ogljičnega odtisa, zahteva, da veljavne standarde spoštujejo - če nimajo ustreznih potrdil, pa morajo izkazati metodološko primerljivost. Pričakujemo lahko poenotenje na ravni trga EU in v tem primeru se bo slovenska zakonodaja uskladila z evropsko. Obstaja torej možnost, da Vlada predpiše obvezno označevanje ogljičnega odtisa za določene proizvode in storitve bodisi na podlagi skupne evropske politike na področju trajnostne proizvodnje in potrošnje ali za preprečevanje nelojalne podnebne konkurence.

Pomembna vloga države pri spodbujanju, pa tudi zagotavljanju primerne uporabe, primerljivosti in verodostojnosti ogljičnih odtisov, je določitev in objava faktorjev pretvorbe emisij, ki so podlaga za njihovo izračunavanje. Gre predvsem za faktorje energentov, transportnih enot in tehnoloških procesov v proizvodnji. Faktorji pretvorbe emisij veljajo za Republiko Slovenijo, za določeno koledarsko leto in jih spremljajo navodila za uporabo.

2.3.4. Celovit sistem programiranja

Veljavni Operativni program zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2012 (OP TGP-1) je bil sprejet na podlagi predpisov s področja varstva okolja, programa prilaganja podnebnim spremembam pa v Sloveniji še nimamo. Predlagatelj ocenjuje, da mora dolgoročno strategijo (do leta 2050) blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje sprejeti Državni zbor ter da je treba z zakonom jasno določiti njeno vsebino in postopek sprejemanja ter povezavo z razvojno strategijo Slovenije.

Na njeni podlagi nato Vlada RS z operativnim programom podrobneje opredeli izvajanje politike v zvezi s podnebnimi spremembami. Predlagani zakon tako določa vsebino obeh omenjenih programskih aktov in postopek njunega sprejemanja ter predpisuje, da je dolgoročna strategija sestavni del strategije razvoja Republike Slovenije. Predlagani zakon tudi določa, da morajo pripravljavci sektorskih načrtov, s katerimi se določa politika države na

posameznih področjih kot so energija, promet, kmetijstvo, gospodarjenje z gozdovi in z mineralnimi surovinami, upravljanje z vodami, ipd., ter pripravljavci državnih in občinskih prostorskih načrtov pri pripravi teh načrtov upoštevati oba omenjena programa.

2.3.5. Integracija podnebnih ciljev v sektorsko zakonodajo ter nacionalne, sektorske, regionalne in lokalne programe in načrte

Podnebna oziroma nizkoogljična strategija do 2050 in z zakonom določeni podnebni cilji bodo po njihovem sprejemu najbolj dolgoročno določeni cilji Slovenije. Za njihovo doseganje pa jih bo treba integrirati v sektorske zakone (energija, promet, kmetijstvo, idr.) in razvojne strategije programe in načrte na državni, regionalni in lokalni ravni, kot so Strategija razvoja Slovenije do 2020, regionalni razvojni programi ali občinski prostorski načrti.

Predlagani zakon predpisuje obveznost priprave podnebne strategije oziroma programa in njenih izvedbenih programov (kakršen je npr. OP TGP) na državni ravni. Predlagani zakon predpisuje tudi obvezno integracijo podnebnih ciljev v vse strategije, programe in načrte kot tudi obvezen izračun ogljičnega odtisa ali prispevka k znižanju izpustov TGP za izvedbo posameznega programskega dokumenta.

Zakon tako določa obveznost državnih organov in organov lokalnih skupnosti, da pri sprejemanju planov, programov in drugih aktov, s katerimi se načrtujejo posegi v okolje, ocenijo tudi emisije toplogrednih plinov, ki jih bodo povzročili načrtovani posegi v okolje. Ocenjevanje bo del celovite presoje vplivov na okolje oziroma presoje vplivov na okolje, ki se bo izvedla v postopku priprave teh aktov. V ta namen bo potrebno dopolniti izvedbene predpise na področju celovite presoje vplivov na okolje oziroma presoje vplivov na okolje.

2.3.6. Ukrepi za prilagajanje

Znanstvene ugotovitve kažejo, da se bo globalna povprečna temperatura dvignila vsaj za 2 stopinji, kar za Slovenijo lahko pomeni tudi 3 do 4 stopinje. Zaradi tega bo prišlo do sprememb vremenskih vzorcev s hujšimi sušami in bolj intenzivnimi padavinami, sprememb vodnega režima, dviga morske gladine, premikov vegetacijskih pasov in rastlinskih združb, povečane možnosti vročinskih valov in drugih negativnih učinkov. Te spremembe že potekajo, a so relativno počasne in zavite v stohastične vzorce naravnih procesov. Nanje se je možno prilagoditi z relativno majhnimi stroški, če jih upoštevamo pri dolgoročnem načrtovanju in investicijah, lahko pa povzročijo visoke stroške in škodo v primeru, da se nanje ne pripravimo.

Zakon predvideva ukrepe prilagajanja na podnebne spremembe na področjih kot so na primer prostorsko načrtovanje, upravljanje voda, gradnja in upravljanje javne infrastrukture, upravljanje obalnega območja, gradnja in obnova stavb, kmetijstvo, upravljanje z gozdovi in zavarovanimi območji narave.

Predlagani zakon predpisuje tudi obveznost obveščanja javnosti o možnih učinkih sprememb preko ocene izpostavljenosti. Ocena izpostavljenosti je analiza in prikaz stopnje verjetnosti in prostorske razporeditve učinkov posledic podnebnih sprememb na človekove in naravne sisteme. Prikaže se za celotno državo in po posameznih delih države ter se objavi tako, da je dostopna javnosti (v obliki geografskega informacijskega sistema). Pripravi in vzdržuje jo ministrstvo, pristojno za prostor, v soglasju z ministrstvom, pristojnim za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Za določitev ukrepov prilagajanja podnebnim spremembam v državni podnebni strategiji in operativnem programu zakon predvideva izdelavo ocene ranljivosti, ki temelji na oceni izpostavljenosti, občutljivosti naravnih in človekovih sistemov in njihovi prilagoditveni sposobnosti.

2.3.7. Spremljanje in poročanje

Uveljavitev standardov in metodologij za ogljični odtis in poročanje o znižanjih izpustov na različnih ravneh bosta vzpostavila pogoje za podrobnejše poročanje in spremljanje vplivov na podnebje in učinkov podnebnih ukrepov. Omogočila bosta tako večjo kredibilnost prostovoljnega poročanja kot tudi uvajanje obveznega poročanja za posamezne kategorije.

Predlagani zakon uzakonja v Deklaraciji Državnega zbora izraženo zahtevo, da Vlada Republike Slovenije vsaj enkrat letno celovito poroča Državnemu zboru RS o uresničevanju ciljev in zavez ter o pripravi in izvajanju zakonodajnih in programskih dokumentov na področju podnebnih sprememb in trajnostnega razvoja. V zakonu je tako določeno, da mora Vlada RS o uresničevanju operativnega programa poročati vsako leto. O uresničevanju dolgoročne strategije pa zakon določa poročanje za triletna obdobja.

2.3.8. Mednarodno financiranje

Državni zbor je z Deklaracijo o aktivni vlogi Slovenije pri oblikovanju nove svetovne politike do podnebnih sprememb potrdil zavezo razvitih držav o zagotavljanju novih in dodatnih javnih sredstev za ukrepe blaženja in prilagajanja na podnebne spremembe v državah v razvoju na predvidljiv in stabilen način. Slovenija je v okviru EU v Kopenhagenu obljubila prispevek 8 milijonov evrov za hitro financiranje do 2012 in podprla oblikovanje Kopenhagenskega zelenega sklada, ki naj bi zagotovil dolgoročno financiranje ukrepov v državah v razvoju.

Sredstva v okviru hitrega financiranja in kasneje Kopenhagenskega zelenega sklada bodo namenjena pomoči državam v razvoju za usposabljanje, prenos nizkoogljičnih tehnologij, trajnostno gospodarjenje z gozdovi, prilagajanje na podnebne spremembe in oblikovanje nacionalnih nizkoogljičnih strategij. Slovenija bo izpolnila svojo globalno odgovornost tako, da bo ta sredstva vsebinsko in geografsko usmerila na področja, kjer lahko največ prispeva. S tem pa bo tudi usposabljala in odpirala trg v državah v razvoju za slovensko gospodarstvo.

2.3.9. Ozaveščanje javnosti

V zvezi z ozaveščanjem javnosti zakon nalaga Vladi RS, da zagotovi ozaveščanje javnosti o vzrokih podnebnih sprememb in načinih njihovega blaženja ter prilagajanja nanje ter seznanja javnosti o stanju v zvezi z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje ter o izvajanju ukrepov blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje. Predvideva se, da bo v praksi večino omenjenih dejavnosti izvajala Služba Vlade RS za podnebne spremembe.

2.3.10. Prekrški in nadzor

Zakon določa prekrške za kršitve obveznosti, ki jih zakon nalaga pravnim in fizičnim osebam ter predpisuje globe zanje. Nadzor nad izvajanjem določb tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov opravlja Inšpektorat RS za okolje in prostor (IRSOP), ki je organ v okviru Ministrstva za okolje in prostor.

2.4. Načini reševanja

2.4.1. Vprašanja, ki se bodo reševala s predlaganim zakonom

- Določitev dolgoročnih ciljev, ki bodo omogočala razvojne in investicijske odločitve ter možnost revidiranja vmesnih ciljev in ukrepov, kar omogočajo odprte določbe o srednjeročnih ciljeh države, ki se bodo prilagajali v srednjeročnem programu.
- Določitev odgovornosti oz. delitev bremena za doseganje ciljev izven EU ETS v skladu z Odločbo o delitvi naporov in dolgoročnimi podnebnimi cilji, preko instrumentov ogljičnega odtisa in ogljičnega proračuna.
- Prilagajanje na posledice podnebnih sprememb, s pomočjo v zakonu opredeljenega instrumenta ocene izpostavljenosti kot podlage za nadaljnje analize (oceno ranljivosti) in določitev ukrepov prilagajanja podnebnim spremembam na področjih, ki jih določa zakon za prednostna pri sprejemanju ukrepov prilagajanja podnebnim spremembam.
- Izpolnitev mednarodnih finančnih obvez, prevzetih v okviru Kopenhagenskega dogovora, preko zagotovitve sredstev v okviru hitrega financiranja in kasneje t.i. Zelenega sklada, in njihovo dodatnost ter usklajenost s sredstvi v okviru mednarodnega razvojnega sodelovanja.
- Redno spremljanje izvajanja določil zakona in nadzor nad izvajanjem ukrepov, kar omogočajo določila zakona o prekrških in rednem poročanju.
- Zagotavljanje ustreznih javnih informacij o emisijah in ogroženosti od podnebnih sprememb v skladu z načelom javnosti.

2.4.2. Vprašanja, ki jih bodo urejali izvršilni predpisi

Uredba o ogljičnem odtisu bo določala način poročanja in obveščanja javnosti o emisijah toplogrednih plinov, metodologijo za ugotavljanje ogljičnega odtisa dejavnosti, izdelkov in storitev ter osnovne faktorje pretvorbe emisij, ki jih objavlja Vlada Republike Slovenije.

2.4.3. Vprašanja, ki se bodo reševala na drug način in kako

Podrobnosti etapnih ciljev, določanje ogljičnih proračunov, sektorski ukrepi in njihova izvedba, vprašanja obdavčitve in financiranje ter druga izvedbena vprašanja se bodo reševali v okviru dolgoročne podnebne strategije, srednjeročnih operativnih programov, Proračuna RS ter sektorskih predpisov in programskih dokumentov.

2.4.4. Vprašanja, na katera ni mogoče poseči s predpisi

Določitev pravic do emisij toplogrednih plinov in trgovanja z njimi za vsakega posameznika, kar bi pomenilo najbolj natančno določitev odgovornosti za znižanje emisij, bi zahtevalo preobsežne in prezahtevne postopke določitve teh pravic do emisij in njihove določitve (ogljčnih proračunov posameznikov, ogljičnih odtisov vsake dejavnosti), ter nadzor in s tem administrativno breme – kar pomeni, da odločitev za tak način ne bi bila smotrna. Predlagani zakon zato uvaja določitev odgovornosti za zmanjšanje emisij na tiste subjekte, ki imajo možnost izvajanja ukrepov in zagotavljanja bolj nizkoogljčne ponudbe. Ti zavezanci pa niso fizične osebe ali gospodinjstva (razen v primerih, ko fizične osebe opravljajo gospodarsko

dejavnost, ki je povezana z emisijami). Drugi dodatni ukrepi, predvideni v dolgoročni podnebni strategiji, bodo morali stimulirati hitrejše in učinkovitejše znižanje porabe energije v gospodinjstvih (izolacije zgradb – pasivne hiše, toplotni števcji, varčne sijalke, gospodinjski aparati z oznako A, itd.) ter zagotoviti prestrukturiranje energetske potratne proizvodnje izdelkov na energetske varčno visokotehnološko proizvodnjo z visoko dodano vrednostjo.

2.4.5. Vprašanja, ki naj bi bila deregulirana

Gre za prvi zakon na tem področju, zato ni mogoče govoriti o deregulaciji vprašanj.

2.4.6. Vprašanja, ki se bodo reševala s predpisi, za katera je bilo poprej opravljeno eksperimentiranje in testiranje zaradi ugotovitve primernosti ukrepanja

Na področju ugotavljanja in sporočanja ogljičnega odtisa že obstaja široka praksa v Sloveniji in tujini. Ureditev ogljičnega odtisa temelji na izkušnjah iz te prakse.

2.5. Normativna usklajenost predloga zakona

2.5.1. Z obstoječim pravnim redom (veljavno zakonodajo)

Predlog zakona je usklajen z obstoječim pravnim redom, saj ne posega na področja vprašanj, ki so že urejena v področnih zakonih. Zakon ima nekaj določil, ki zahtevajo naknadno uskladitev predvsem z veljavno zakonodajo na področju varstva okolja.

2.5.2. S splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in z mednarodnimi pogodbami, ki obvezujejo RS

Predlog zakona je usklajen s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in z mednarodnimi pogodbami, ki obvezujejo Republiko Slovenijo, kar je relevantno predvsem na področju okoljske politike EU. Predloga zakona ni treba usklajevati s pravnim redom EU.

2.5.3. Predpisi, ki jih je treba sprejeti oz. spremeniti in paketno obravnavati

Hkrati s predlogom zakona je potrebno obravnavati tudi Uredbo o ogljičnem odtisu.

2.6. Usklajenost predloga predpisa

Pri pripravi tretjega osnutka zakona so bili upoštevani predlogi in stališča civilne družbe oz. subjektov, ki so podali mnenje v času javne obravnave. Povzetek poročila o sodelovanju javnosti pri pripravi predloga zakona, skupaj z navedbo odprtih vprašanj, je podan v naslednjem poglavju.

2.7. Povzetek poročila o sodelovanju javnosti pri pripravi predloga zakona

2.7.1. Spletni naslov, na katerem je bil predpis objavljen

Osnutek Zakona o podnebnih spremembah z dne 8. 12. 2010 je bil objavljen na spletnih straneh Službe Vlade RS za podnebne spremembe in sicer na naslednjem spletnem naslovu:

http://www.svps.gov.si/si/podnebne_spremembe/podnebna_politika/zakon_o_podnebnih_spremembah/

2.7.2. Čas trajanja javne predstavitve, v katerem je bilo mogoče posredovati stališča, predloge, mnenja in pripombe

Javna obravnava prvega osnutka Zakona o podnebnih spremembah od 2. 6. 2010 do 30. 11. 2010. Javna obravnava drugega osnutka je trajala od 8. 12. 2010 do 14. 1. 2011.

2.7.3. Datum in kraj morebitne javne obravnave ali druge oblike sodelovanja

Tabela 1: Javne obravnave in druge oblike sodelovanja

Datum	Kraj	Dogodek
4.-12. 5. 2010	medmrežje	Spletna razprava v okviru projekta Slovenija znižuje CO ₂ na www.slovenija-co2.si
14. 5. 2010	Ljubljana, Cankarjev dom	Podnebni posvet: Podnebni cilji in podnebni zakon (v okviru projekta Slovenija znižuje CO ₂)
7. 6. 2010	Arboretum Volčji potok	Delavnica v okviru projekta CRP KS V2-0501 »Slovenija – nizkoogljična družba«
14. 6. 2010	Ljubljana, GZS	Usklajevalni sestanek in predstavitev stališča, predlogov in pripomb GZS na osnutek zakona
22. 6. 2010	Maribor	Podnebni posvet: Energetika, za doseganje ciljev OVE (v okviru projekta Slovenija znižuje CO ₂)
1. 7. 2010	Ljubljana, Državni zbor	Tematska seja o osnutku zakona v organizaciji parlamentarne skupine GLOBE Slovenija
1.-2. 7. 2010	Ljubljana, Kemijski inštitut	Dvodnevna delavnica o uporabi programa IFs v okviru projekta CRP KS V2-0501 »Slovenija – nizkoogljična družba« z dr. Jonathanom Moyerjem iz <i>Graduate School of International Studies, University of Denver, Colorado</i>
8.-9. 7. 2010	Ljubljana, Dvorana Državnega sveta RS	11. mednarodna konferenca SLOBIOM 2010: Mednarodno sodelovanje za odpravo klimatskih sprememb
25. 8. 2010	Gornja Radgona	Podnebni posvet na kmetijsko-živilskem sejmu: Kaj Zakon o podnebnih spremembah prinaša za kmetijstvo? (v okviru projekta Slovenija znižuje CO ₂)
6. 9. 2010	Ljubljana	Sestanek s predstavniki Slovenskega društva za daljinsko energetiko in predstavitev zakona
7. 9. 2010	Ljubljana,	Intervju za energetika.net

	prostori SVPS	
9. 9. 2010	Ljubljana, prostori SVPS	Posvet z Georgeom Monbiotom o osnutku zakona
14. 9. 2010	Ljubljana, prostori SVPS	Sestanek z nevladnimi organizacijami (predstavniki Umanotere, Greenpeaca, Brez izgovora, Sloge, Cipre, Slovenskega E-foruma in Focus društva)
22. 9. 2010	Ljubljana, prostori ARSO	Posvet in predstavitev stališč, predlogov in pripomb ARSO na osnutek zakona
5. 10. 2010	Ljubljana, GZS	Strokovna razprava s člani Strateškega sveta za politiko energije in podnebne spremembe pri GZS in predstavniki gospodarskih panog
8. 10. 2010	Ljubljana, Gospodarsko razstavišče	Predstavitev rešitev, predvidenih v zakonu, na Okoljski konferenci v sklopu sejma Narava in zdravje
28. 10. 2010	Ljubljana, prostori ARSO	Posvet z ARSO o osnutku zakona
29. 10. 2010	Ljubljana, prostori MOP	Usklajevalni sestanek z MOP glede osnutka zakona
5. 11. 2010	Ljubljana, Državni zbor	Podnebni posvet: Zelena javnofinančna reforma (v okviru projekta Slovenija znižuje CO ₂)
16. 11. 2010	Ljubljana, hotel Union	V sklopu konference na temo ogljičnega odtisa v organizaciji Umanotere, predstavitev rešitev, predvidenih v zakonu, in moderirana razprava
15. 12. 2010 - 9. 1. 2011	medmrežje	Spletna razprava v okviru projekta Slovenija znižuje CO ₂ na www.slovenija-co2.si
21. 12. 2010	Ljubljana, Državni zbor	Tematska seja o drugem osnutku zakona v organizaciji parlamentarne skupine GLOBE Slovenija, Državnega sveta in Državnega zbora
6. 1. 2011	Ljubljana, GZS	Posvet o drugem osnutku zakona v organizaciji Gospodarske zbornice Slovenije
10. 1. 2011	Ljubljana, GZS	Zaključni podnebni posvet: Prehod v nizkoogljično družbo (v okviru projekta Slovenija znižuje CO ₂)
12. 1. 2011	Ljubljana, Vlada	Medresorsko usklajevanje v Organizaciji Službe Vlade RS za podnebne spremembe

2.7.4. Seznam subjektov, ki so sodelovali

Služba Vlade Republike Slovenije za podnebne spremembe je zbrala pripombe in predloge na drugi osnutek zakona o podnebnih spremembah naslednjih institucij in deležnikov (pripombe nekaterih le na medresorskem usklajevanju):

- Ministrstvo za javno upravo (MJU)
- Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ)
- Ministrstvo za obrambo (MORS)
- Ministrstvo za pravosodje (MP)
- Ministrstvo za promet (MzP)
- Ministrstvo za kulturo (MK)
- Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko (SVLR)

- Ministrstvo za gospodarstvo (MG)
- Služba Vlade RS za razvoj in evropske zadeve (SVREZ)
- Agencija Republike Slovenije za okolje (ARSO)
- Ministrstvo za finance (MF)
- Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP)
- Ministrstvo za zunanje zadeve (MZZ)
- Ministrstvo za okolje in prostor (MOP)
- združene pripombe nevladnih organizacij: Umanotera, Greenpeace, Brez izgovora, Pravno-informacijski center nevladnih organizacij (PIC) in Focus društvo
- Priporočila odločevalcem zbrana iz Podnebnih posvetov
- Gospodarska zbornica Slovenije (GZS)
- Slovensko meteorološko društvo (SMD)

2.7.5. Upoštevanje bistvenih stališč, predlogov, mnenj in pripomb subjektov, ki so sodelovali

V nadaljevanju obravnavamo predvsem pripombe prejete na drugi osnutek zakona. Prejeti dopisi MJU in MNZ so bili brez pripomb na zakon. Pripombe MORS, MzP, MP in SVLR pa so bile zelo kratke in so se tikale le nekaj členov. MG, SVREZ, MF, MZZ, MOP in posebej ARSO, pa so imeli pripombe dolge več strani, pogosto z željo po nadaljnjem sodelovanju pri usklajevanju; z nekaterimi smo imeli tako tudi predhodne ali naknadne usklajevalne sestanke. Pripomb drugih ministrstev, služb in uradov nismo prejeli.

Večinoma so se pripombe nanašale na glavne z zakonom predvidene novosti, tj. ogljični proračun, ogljični odtis in določila v zvezi s predvideno strategijo ter operativnimi programi. Upoštevali smo veliko večino nomotehničnih in vsebinskih pripomb ter predlogov, ki so se nanašali na uporabo pojmovnega aparata, ki smo ga sicer tudi sami dodelali. V skladu s tem smo v veliki meri spremenili 5. člen zakona, ki se nanaša na definicije in podrobneje pripravili obrazložitev členov, tj. vsebine, namena posameznega člena in medsebojne povezanosti med členi. Črtali smo 13. člen (vrste ukrepov in instrumentov), saj bodo ukrepi podrobneje opredeljeni v strategiji, ki je v procesu priprave. Na podlagi prejetih pripomb smo spremenili tudi nekatera druga določila zakona (člen, ki se nanaša na ogljični proračun, poglavje o ogljičnem proračunu, o mednarodnem sodelovanju idr.) in pustili odprta za nadaljnjo razpravo nekatera vprašanja (variantne rešitve so v oglatih oklepajih).

Ostali deležniki in predstavniki zainteresirane javnosti, ki so podali pripombe na osnutek zakona, so bili tokrat le predstavniki nevladnih organizacij in GZS. Zbrali in upoštevali smo tudi priporočila odločevalcem zbrana na t.i. Podnebnih posvetih, ki potekajo v okviru projekta Slovenija znižuje CO₂.¹⁹ Tudi tokrat so bila stališča teh deležnikov na nasprotnih straneh, zato ni bilo mogoče upoštevati pripombe vseh. Potrudili pa smo se na usklajevalnih sestankih s predstavniki nevladnih organizacij in posebej tudi z vodstvom GZS pojasniti, zakaj so rešitve v zakonu zastavljene na izbrani način.

2.7.6. Bistvena stališča, predlogi, mnenja in pripombe javnosti, ki niso bili upoštevani in zakaj

Vseh pripomb tudi tokrat nismo mogli upoštevati. Z namenom jasnejše slike o predvideni ureditvi na področju podnebnih sprememb, pa tretjemu osnutku zakona prilagamo tudi prva izhodišča z zakonom predvidene strategije na področju blaženja in prilagajanja podnebnim spremembam.

¹⁹ Več informacij o projektu je dostopnih na spletni strani <http://www.slovenija-co2.si/>.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Splošne posledice vpliva zakona (v povezavi s podnebno politiko v celoti) na državni proračun in druga javna finančna sredstva so opisana v poglavju Cena CO₂ in zelena davčna reforma. Na podlagi zakona naj bi fiskalni prihodki iz naslova dražb emisijskih pravic in obdavčitve emisije toplogrednih plinov do leta 2020 zrasli na 200 do 300 milijonov evrov, v letih med 2030 in 2045 pa bi lahko dosegli med 600 milijonov in dvema milijardama evrov letno. To povečanje proračunskih prihodkov bo deloma možno usmeriti v ukrepe, povezane s podnebnimi spremembami, deloma pa v znižanje obremenitve dela z davki in prispevki.

V okviru sprejetega proračuna za 2011 in 2012 so zagotovljena sredstva za naloge državne uprave v zvezi z izvedbo zakona, vključno s pripravo podzakonskih aktov, podnebne strategije in operativnega programa.

Na novo bo treba zagotoviti približno 6,5 milijonov evrov za izpolnitev zaveze Slovenije za financiranje projektov v državah v razvoju na podlagi Kopenhagenskega dogovora. Od leta 2013 naprej bo za ta namen letno predvidoma treba nameniti vsaj 5 milijonov evrov, glede na dogovor znotraj EU o financiranju med letoma 2013 in 2020.

Ostale naloge državne uprave bo možno zagotoviti z ustrezno prerazporeditvijo sredstev v proračunih in nalog zaposlenih.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Sredstva za izvedbo zakona glede priprave podzakonskih aktov, strategije in operativnega programa v letih 2011 in 2012 so zagotovljena v okviru Programa 09040103 Oblikovanje podnebnih politik in zakonodaje, ter izvajanje.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5.1. Prikaz pravne ureditve področja podnebnih sprememb v nekaterih državah članicah EU

Na področju pravnega urejanja podnebnih sprememb je največ naredila Evropska unija, ki je sprejela vrsto strategij, pravnih predpisov ter ukrepov za obvladovanje izziva podnebnih sprememb.

V zadnjem času pa se tudi države po svetu odločajo za sprejem posebne zakonodaje, ki bi deloma ali v celoti uredila področje podnebnih sprememb. Največkrat se države odločajo za ureditev sistema trgovanja z emisijami – že sprejeto in veljavno zakonodajo o trgovanju z emisijami ima npr. Nova Zelandija; načrte za njen sprejem pa že nekaj časa goji tudi Avstralija. Posebna zakonodaja za omejitev emisij toplogrednih plinov je v postopku sprejemanja tudi v ZDA (t.i. Waxman-Markey Bill, ki čaka na potrditev ameriškega Senata) in Kanadi (zakon prav tako čaka na potrditev v Senatu), sprejem posebnega podnebnega zakona pa načrtuje tudi Japonska. Med manjšimi in najbolj ranljivimi državami je podnebni

zakon v letu 2009 sprejela Republika Filipini; filipinski zakon ureja predvsem področje prilagajanja na podnebne spremembe.

Države Evropske unije so v svoje pravne okvire prenesle sprejeto evropsko zakonodajo na različne načine: skozi zakone o varstvu okolja ali narave, energetske zakone, ali pa s sprejemom posebnih aktov, ki urejajo posamezna vprašanja (uvajanje registrov toplogrednih plinov, trgovanje z emisijami ipd.). Hkrati pa številne države članice razmišljajo tudi o sprejetju posebnih podnebnih zakonov, ki bi poleg obvez, ki izhajajo iz evropske zakonodaje, urejali tudi druga vprašanja. Takšna zakona sta že sprejeli Velika Britanija in Škotska, podnebni zakoni pa so v procesu sprejemanja tudi na Irskem, Madžarskem (razprava o osnutku zakona je bila v madžarskem parlamentu odložena na čas po parlamentarnih volitvah, junija 2010), v Belgiji (predlog zakona je preстал prvo branje Sveta ministrov marca 2010). Področje podnebnih sprememb s posebnimi akti ureja tudi Švedska, ki je sprejela že nekaj takih posebnih aktov, zadnjega leta 2009. Pred kratkim je tudi Francija sprejela okoljski zakon, ki ureja nekatera področja, povezana s podnebnimi spremembami (t.i. Grenelle II). Finska in nemška vlada pa izvajata podrobne študije o primernosti urejanja področja podnebnih sprememb v posebnem zakonu.

Pomen posebnih podnebnih zakonov je v sistematičnem urejanju in programiranju področja podnebnih sprememb, določanju dolgoročnih ciljev zmanjšanja emisij, vzpostavitvi odgovornosti za doseganje zastavljenih ciljev, vzpostavitvi neodvisnih posvetovalnih organov, v nekaterih primerih tudi ureditev financiranja podnebnih ukrepov.

5.1.1. Kratka predstavitev podnebnih zakonov Velike Britanije in Škotske

Velika Britanija in Škotska sta v tem trenutku edini državi znotraj EU, ki sta že sprejeli posebna podnebna zakona. Oba zakona sta si v veliki meri podobna; škotski zakon dejansko nadgrajuje britanskega.

5.1.1.1. Velika Britanija

S sprejetjem podnebnega zakona v letu 2008 (*Climate Change Act 2008*) je Velika Britanija postala prva država z dolgoročno pravno zavezujočim okvirom za naslavljanje podnebnih sprememb. Zakon skozi določitev pravno zavezujočih ciljev zmanjšanja emisij, okrepitev institucionalnega okvira, nadgradnjo urejanja prilagajanja na podnebne spremembe ter vzpostavitvijo jasne in redne obveze o poročanju o izvajanju zakona ustvarja nov pristop k urejanju in odzivanju na podnebne spremembe v Veliki Britaniji.

Ključni elementi zakona so:

- Pravno zavezujoči cilj zmanjšanja emisij toplogrednih plinov za vsaj 80 % do leta 2050 ter vsaj 34 % do leta 2020 glede na leto 1990.
- Sistem ogljičnih proračunov, ki omejujejo emisije v petletnih obdobjih; maja 2009 so bili sprejeti prvi trije petletni ogljični proračuni za obdobja 2008-12, 2013-17 in 2018-22. Vlada mora parlamentu poročati o politikah in predlogih za doseganje ogljičnih proračunov.
- Ustanovitev odbora za podnebne spremembe (*Committee on Climate Change*) – novega neodvisnega, strokovnega organa za svetovanje vladi pri določanju podnebnih proračunov ter identificiranju področij, na katerih so možna stroškovno učinkovita zmanjšanja emisij. Odbor bo pripravljal letna poročila o napredku Velike Britanije pri doseganju ciljev.
- Vključitev emisij iz mednarodnega letalskega in pomorskega prometa: vlada mora do 31. decembra 2010 omenjene emisije vključiti v zakon ali pa parlamentu predložiti razlago, zakaj tega ni storila. Odbor za podnebne spremembe je zavezan vladi

svetovati o posledicah vključitve emisij iz mednarodnega letalskega in pomorskega prometa v zakonske cilje in ogljične proračune. Projekcije emisij iz teh virov morajo biti upoštevane pri sprejemanju odločitev o ogljičnih proračunih.

- Omejitev mednarodnih kreditov: vlada mora pri načrtovanju doseganja ciljev upoštevati potrebo po ukrepanju doma. Odbor za podnebne spremembe vladi svetuje o primernem razmerju med domačimi ukrepi in ukrepi v tretjih državah, za vsako ogljično proračunsko obdobje. Vlada mora za vsako ogljično proračunsko obdobje določiti omejitev nakupov mednarodnih emisijskih kreditov. Za prvo proračunsko obdobje omejitev za ne-ETS sektorje vlada ni postavila.
- Nadaljnji ukrepi za omejitev emisij, ki vključujejo: pristojnost vzpostaviti nacionalno trgovalno shemo skozi sekundarno zakonodajo – ta ukrep bo prvič uporabljen za shemo zmanjševanja emisij skozi ukrepe energetske učinkovitosti (*Carbon Reduction Commitment Energy Efficiency Scheme*); ukrepe na področju biogoriv; pristojnosti za uvedbo pilotnih finančno spodbujevalnih shem na področju odpadkov za gospodinjstva; pristojnost za uvedbo minimalne cene za nosilne vrečke za enkratno uporabo.
- Zakon vlado zavezuje, da vsaj na vsakih pet let poroča o nevarnostih, ki jih podnebne spremembe predstavljajo za Veliko Britanijo, ter k pripravi programa, ki te nevarnosti naslavlja. Zakon vladi daje tudi možnost, da od javnih organov zahteva pripravo lastnih ocen ranljivosti in načrtov za prilagajanje na podnebne spremembe.
- Pod-odbor za prilagajanje v okviru Odbora za podnebne spremembe, ki vladi svetuje ter spremlja njeno delo na področju prilagajanja.
- Zakon vladi nalaga, da izda smernice za poročanje emisij toplogrednih plinov za podjetja. Britansko okoljsko ministrstvo je take smernice že izdalo.

5.1.1.2. Škotska

Škotska je poseben podnebni zakon sprejela leta 2009 (*Climate Change (Scotland) Act 2009*).

Ključni elementi škotskega zakona so:

- Vzpostavitev okvira za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov na Škotskem z določitvijo srednjeročnega cilja zmanjšanja emisij za 42 % do leta 2020, z možnostjo spremembe cilja na podlagi strokovnega nasveta ter z določitvijo dolgoročnega cilja o 80 % zmanjšanju emisij do leta 2050. Za doseg teh dveh ciljev zakon vladi nalaga, da skozi sekundarno zakonodajo določi letne cilje zmanjšanja emisij za obdobje 2010 – 2050.
- Posvetovanje vlade pri določanju ciljev. V začetni fazi bo vladi svetoval Odbor za podnebne spremembe, ki ga je ustanovil britanski podnebni zakon, vendar pa zakon vsebuje tudi določilo, ki škotski vladi omogoča ustanovitev škotskega odbora za podnebne spremembe ali pa podelitev svetovalnih funkcij že obstoječemu organu, če se za to pokaže potreba.
- Dolžnost vlade o rednem poročanju škotskemu parlamentu o emisijah in napredku pri doseganju zakonsko določenih ciljev zmanjšanja emisij.
- Odgovornosti škotskih javnih organov: zakon vsem javnim organom nalaga, da pri opravljanju svojih nalog ravnajo na način, ki bo prispeval k doseganju zakonskih ciljev zmanjšanja emisij, k doseganju ciljev prilagajanja na podnebne spremembe ter na najbolj trajnosten način. Ta odgovornost javnih organov bo v veljavo stopila z januarjem 2011. Zakon pa poleg tega vladi omogoča tudi določitev dodatnih obvez javnih organov ter vzpostavitev organov za nadzor nad izvajanjem teh obveznosti. Vlada mora usmerjati izvajanje nalog javnih organov, le-ti pa morajo vladne usmeritve upoštevati.
- Določila o prilagajanju na podnebne spremembe, gozdarstvu, energetske učinkovitosti

ter zmanjševanju odpadkov: Škotska vlada pripravlja program prilagajanja na podnebne spremembe; do 31. marca 2011 mora pripraviti tudi program rabe zemljišč; zakon vladi nalaga tudi pripravo programa promocije energetske učinkovitosti in izboljšanja energetske učinkovitosti stanovanjskih stavb ter načrt za rabo obnovljivih virov energije za ogrevanje.

- Upoštevanje ogljičnega odtisa v procesih odločanja: Zakon od vlade zahteva oceno ogljičnega odtisa (*carbon assessment*) osnutka proračuna – oceno o količini ogljika, ki je ustvarjen v proizvodnji izdelkov in storitev, ki jih potrebuje vlada, vključno z uvoženimi. Prav tako bo pri sprejemanju politik in odločitev potrebno upoštevati njihov vpliv na povečanje oz zmanjšanje emisij.

5.1.2. Ureditev vprašanj, povezanih s podnebnimi spremembami, v okoljskem zakonu v Franciji

V letu 2010 je francoski parlament sprejel obširen okoljski zakon, ki zajema tudi ukrepe na področjih, povezanih s podnebnimi spremembami – med drugim vsebuje podrobne načrte za področja stavb, prometa in energetike.

Vsebinsko zakon zajema šest stebrov: izboljšanje energetske učinkovitosti stavb, ustvarjanje sprememb v rabi transporta, bistveno zmanjšanje rabe energije in emisij CO₂, ohranjanje biotske raznovrstnosti, zdravje in odpadki ter nov model ekološkega upravljanja.

Zakon vsebuje cilj za zmanjšanje rabe energije v obstoječih stavbah za 38 % do leta 2020; določila o pospešitvi izgradnje infrastrukture za javni prevoz; dolžnost lokalnih oblasti, da ponudijo možnosti izposoje koles in programe skupne rabe avtomobilov (*car sharing*); subvencioniranje razvoja električnih in hibridnih vozil; spodbujanje rabe obnovljivih virov energije, predvsem skozi poenostavitev vladnih postopkov; dolžnost regij z več kot 500 000 prebivalci, da pripravijo poročilo o trajnostnem razvoju; označevanje izdelkov s podnebno izkaznico.

Zakon prav na področju podnebnih sprememb zahteva, da podjetja, ki zaposlujejo več kot 500 delavcev in občine z več kot 500 000 prebivalci, pripravijo evidence emisij toplogrednih plinov. K tem evidencam morajo priložiti tudi povzetek ukrepov za zmanjšanje emisij. Evidence morajo biti javno dostopne in osvežene vsake tri leta. Prve evidence morajo podjetja pripraviti do 31. decembra 2012.

5.2. Načrti sprejemanja podnebnih zakonov v nekaterih drugih državah EU

Poleg zgoraj omenjenih držav, ki že bodisi v celoti (Velika Britanija in Škotska) bodisi deloma (Francija) urejajo področje podnebnih sprememb s posebnimi zakoni, imajo tudi številne druge evropske države namen sprejeti podobne zakone. Tukaj omenjamo Irsko, Madžarsko in Belgijo, ki so s postopki sprejemanja zakonov najdlje.

5.2.1. Irska

Irska vlada pripravlja podnebni zakon, ki bo vsebinsko sledil podnebnemu zakonu Velike Britanije. V Okviru za podnebni zakon 2010 (*Framework for Climate Change Bill 2010*) vlada napoveduje določitev 3 % letnih ciljev zmanjšanja emisij do leta 2020 ter 80 % cilj zmanjšanja emisij do leta 2050. Poleg ciljev naj bi zakon določil dolžnost vlade, da pripravi petletne nacionalne podnebne strategije; vzpostavi dolžnost vlade o letnem poročanju o doseganju ciljev; dolžnost vlade, da razvije in izvaja politike za ne-ETS sektorje, kot so

promet, kmetijstvo, odpadki, ogrevanje; določanje ogljičnih proračunov; ureditev področja prilagajanja na podnebne spremembe; ustanovitev Odbora za podnebne spremembe; možnost vlade, da vzpostavi nacionalno trgovalno shemo.

5.2.2. Madžarska

Madžarski Nacionalni svet za trajnostni razvoj (parlamentarno svetovalno telo, odgovorno za pripravo osnutka podnebnega zakona) je konec januarja 2010 sprejel osnutek zakona, ki določa cilj zmanjšanja emisij toplogrednih plinov na 60 mio ton letno do leta 2020, kar predstavlja 40 % zmanjšanje glede na leto 1990, ter cilj 20 mio ton oz. 80 % zmanjšanje emisij do leta 2050. Osnutek zakona predvideva oblikovanje ekonomskega instrumenta za postopno zmanjšanje rabe fosilne energije; vzpostavitev nacionalnega podnebnega sklada, ki bi ponujal kredite z nizko obrestno mero za ukrepe v energetske učinkovitost in obnovljive vire za javni in privatni sektor; program raziskav in razvoja za varovanje podnebja in prilagajanje na podnebne spremembe.

Osnutek zakona je bil februarja 2010 z veliko večino sprejet v parlamentarnem odboru za okolje, zatem pa je bil postopek sprejemanja zakona ustavljen do časa po parlamentarnih volitvah.

5.2.3. Belgija

Predlog belgijskega zakona, ki je marca 2010 že prestal prvo branje Sveta ministrov, po navedbah belgijskega ministra za podnebne spremembe ustvarja pravni okvir za sprejemanje nadaljnje podnebne zakonodaje; predvideva nov nacionalni podnebni načrt za obdobje 2013 – 2022 ter povezuje različne vladne ravni, ki so odgovorne za sprejemanje podnebne zakonodaje (lokalna, regionalna in federalna). Zakon vsebuje dolgoročno vizijo, skladno s priporočili IPCC o 80 – 95 % znižanju emisij do leta 2050. Ustanovljen naj bi bil Podnebni odbor, ki bo stalno, neodvisno znanstveno telo, ki bo vsaki dve leti pripravljalo poročila o napredku pri doseganju ciljev.

5.2.4. Avstrija

Avstrijski parlament že od leta 2008 obravnava predlog zveznega zakona o podnebnih spremembah. Glavni namen predlaganega kratkega zakona je, da bi pravno formalno razdelil avstrijske nacionalne cilje, določene s Kjotskim protokolom za obdobje 2008-2012 in z evropskimi predpisi med 2013 in 2020, med sektorje in dežele (analogno ogljičnemu proračunu). Glavna ovira za sprejem zakona so ustavnopravna razmerja med zvezo in deželami, saj zveza deželam ne more naložiti obveznosti, ne da bi jim za to zagotovila tudi sredstva. O finančnih obveznostih dežel je v sedanjih pogajanjih tako govora šele za obdobje po letu 2012.

6. DRUGE POSLEDICE, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1. Presoja administrativnih posledic

Zakon daje določene nove naloge organom v državni upravi. Naslednje naloge bo v svojem okviru in v sodelovanju z drugimi deležniki izvajala Služba Vlade RS za podnebne spremembe:

- Priprava ocene zunanjih stroškov emisij TGP in njena objava
- Priprava ogljičnih proračunov, njihovo spremljanje in poročanje
- Spremljanje izvajanja Uredbe o ogljičnem odtisu
- Priprava in objava faktorjev pretvorbe emisij
- Dejavnosti ozaveščanja javnosti
- Priprava in spremljanje dolgoročne podnebne strategije
- Priprava in spremljanje operativnega programa
- Letno in triletno poročanje Državnemu zboru RS
- Priprava in izvedba programa financiranja držav v razvoju (v sodelovanju z Ministrstvom za finance in Ministrstvom za zunanje zadeve)

Ministrstvo, pristojno za okolje in prostor, oziroma njegovi organi v sestavi, bodo izvajali naslednje naloge:

- Izvajanje Uredbe o ogljičnem odtisu
- Priprava, objava in vzdrževanje ocene izpostavljenosti
- Razširjen obseg celovite presoje vplivov na okolje za programe in politike
- Inšpekcijski nadzor nad izvajanjem zakona

Vsa ministrstva, njihovi organi v sestavi, drugi državni organi in javne ustanove bodo v okviru svojih pristojnosti, nalog in proračunov dolžni opravljati naslednje naloge:

- Razširjen obseg celovite presoje vplivov na okolje za programe in politike
- Priprava ogljičnih proračunov, njihovo spremljanje in poročanje
- Poročanje javnosti o emisijah zavezancev za energetska knjigovodstvo

Ocenjujemo, da je te naloge možno izvesti v okviru obstoječih organizacijskih kapacitet.

6.2. Presoja posledic na gospodarstvo

Izvedba celotne podnebne politike, katere predhodni ključni del je ta zakon, bo do leta 2020 povzročila zmanjšanje rasti BDP med 0,1 in 0,3 % BDP. Število delovnih mest pa se bo povečalo med 0,3 in 0,5 %.

Dosledno izvajanje podnebne politike bo imelo pozitiven vpliv predvsem na mala in srednja visokotehnološka podjetja. Na daljši rok bo izvedba zakona na področju fiskalnih prihodkov izboljšala konkurenčnost celotnega gospodarstva preko podpore raziskavam in razvoju ter znižanja obremenitve dela z davki in prispevki, kot je obrazloženo v poglavju o zeleni davčni reformi in poglavju o spodbujanju investicij v okviru dolgoročne podnebne strategije.

6.3. Presoja posledic na okolje

Izvajanje določil zakona bo imelo pozitiven učinek na okolje, kot je podrobneje obrazloženo pri predstavitvi ciljev, načel in rešitev predlaganega zakona, pa tudi na številnih drugih mestih

v gradivu (npr. pri poglavjih o razvoju podnebne politike, predvidenih elementih podnebne strategije in razlogih za pripravo zakona).

6.4. Presoja posledic na socialnem področju

Na srednji in dolgi rok bo imel zakon pozitiven učinek na socialni položaj posameznikov, kot je obrazloženo zlasti v poglavju o zeleni davčni reformi in poglavju o spodbujanju investicij v okviru dolgoročne podnebne strategije.

6.5. Presoja posledic na dokumente razvojnega načrtovanja

Zakon ima učinke na usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije – omogoča izpolnitev Odločbe št. 406/2009/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o prizadevanju držav članic za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, da do leta 2020 izpolnijo zavezo Skupnosti za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov.

V skladu z mednarodno sprejetimi cilji in Deklaracijo Državnega zbora RS o aktivni vlogi Slovenije pri oblikovanju nove svetovne politike do podnebnih sprememb zakon predvideva pripravo državne podnebne strategije, s katero se določi politika blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje v Republiki Sloveniji do leta 2050 in je sestavni del strategije razvoja Republike Slovenije. Opredelitev prehoda v nizkoogljično družbo in družbo trajnostnega razvoja kot osrednjega razvojnega cilja strategije razvoja Slovenije ima učinke tudi na druge dokumente razvojnega načrtovanja.

II. BESEDILO ČLENOV

I. TEMELJNE DOLOČBE

1. Splošne določbe

1. člen (predmet zakona)

Ta zakon določa cilje Republike Slovenije v zvezi z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje; ureja temeljna načela v zvezi z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje; ureja ogljični proračun in ogljični odtis kot ukrepa blaženja podnebnih sprememb; ureja oceno izpostavljenosti kot podlago za določitev ukrepov prilagajanja podnebnim spremembam ter določa področja, na katerih se sprejemajo ukrepi prilagajanja podnebnim spremembam; ureja programiranje blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje ter ureja druga vprašanja, povezana z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje.

2. člen (namen zakona)

Namen zakona je zagotoviti blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje v Republiki Sloveniji tako, da se bodo v Sloveniji emisije toplogrednih plinov znižale ter da bo negativni vpliv podnebnih sprememb na družbo in okolje čim manjši, ter hkrati spodbuditi in omogočiti razvoj novih dejavnosti, ki lahko prispevajo k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje.

3. člen (dolgoročni cilji)

(1) Splošni cilj države je, v sodelovanju z drugimi državami in ob upoštevanju načel trajnostnega razvoja, prispevati k zaustavitvi globalnega segrevanja pri dvigu povprečne globalne temperature pod 2°C glede na predindustrijsko dobo.

(2) Skladno z določbo prejšnjega odstavka je dolgoročni cilj države znižati nacionalne emisije toplogrednih plinov na manj kot 4 milijone ton ekvivalenta ogljikovega dioksida letno do leta 2050.

(3) Z namenom preprečevanja negativnih posledic podnebnih sprememb in zmanjševanja tveganj je dolgoročni cilj države s prilagajanjem na podnebne spremembe zagotoviti, da se ranljivost Slovenije na učinke podnebnih sprememb ne zviša nad sedanjo raven.

4. člen (srednjeročni in kratkoročni cilji)

Za doseganje dolgoročnih ciljev, povezanih z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje, se v skladu z mednarodnimi pogodbami in predpisi EU ter [Podnebno strategijo] [varianta: Strategijo prehoda v nizkoogljično družbo] iz 24. člena tega zakona

določijo srednjeročni in kratkoročni cilji za državo kot celoto, za posamezne dejavnosti, oziroma za posamezne dele države.

5. člen (pomen uporabljenih izrazov)

V tem zakonu uporabljeni izrazi imajo naslednji pomen:

1. **Blaženje podnebnih sprememb** pomeni ukrepe, ki zmanjšujejo emisije toplogrednih plinov ali njihovo intenzivnost, oziroma ukrepe, ki prispevajo k izločanju toplogrednih plinov iz ozračja.
2. **Ekvivalent CO₂** je število, ki pove, kolikšna količina CO₂ bi imela enak toplogredni učinek, kot ga ima emisija določene količine nekega drugega toplogrednega plina ali vsote več toplogrednih plinov. V Kjotskem protokolu se uporablja toplogredni učinek, ki nastane v 100 letih od trenutka emisije.
3. **Faktorji pretvorbe emisij** so standardni pretvorbeni faktorji, s katerimi se v obliki ekvivalenta CO₂ izrazijo emisije, ki nastanejo pri rabi goriv, elektrike in daljinske toplote, posameznih vrst prometa, javnih služb ter drugih splošno prisotnih izdelkov in storitev. Faktorji pretvorbe emisij se uporabljajo za izračunavanje ogljičnega odtisa.
4. **Ocena izpostavljenosti** je analiza in prikaz stopnje verjetnosti in prostorske razporeditve učinkov posledic podnebnih sprememb na človekove in naravne sisteme.
5. **Ocena ranljivosti** je analiza in prikaz ogroženosti [človekovih in naravnih sistemov] [okolja, družbe in gospodarstva] zaradi učinkov podnebnih sprememb ob upoštevanju izpostavljenosti, občutljivosti in prilagoditvene sposobnosti.
6. **Ogljični odtis** je seštevek emisij toplogrednih plinov, ki jih povzroča organizacija, izdelek, storitev ali druga aktivnost, ki povzroča ali prispeva k povzročanju izpustov toplogrednih plinov v določenem časovnem obdobju. Navadno je izražen v enotah mase ekvivalenta CO₂.
7. **Ogljični proračun** je zgornja meja emisij toplogrednih plinov, ki jih je dovoljeno izpustiti v ozračje na določenem področju v določenem obdobju, pri čemer se področju prizna zmanjšanje emisij z uporabo mehanizmov za zmanjšanje emisij na drugih področjih.
8. **Podnebne spremembe** so pojav spreminjanja podnebja na celi Zemlji (globalne spremembe) ali na posameznih območjih (npr. celinah), ki so v veliki meri posledica spreminjanja sestave ozračja. Ta zakon obravnava samo spreminjanje podnebja, ki ga neposredno ali posredno povzroča človek z dejavnostmi, ki spreminjajo sestavo zemeljskega ozračja, kot določa Okvirna konvencija ZN o spremembi podnebja.
9. **Ponor ogljika** je kateri koli proces, dejavnost ali mehanizem, ki odstranjuje toplogredni plin iz ozračja.
10. **Prilagajanje podnebnim spremembam** je zmanjševanje ranljivosti naravnih ali človekovih sistemov na dejanske ali pričakovane negativne učinke podnebnih sprememb ter celovito izkoriščanje priložnosti, ki jih spremenjene razmere nudijo za razvoj družbe.

11. **Ranljivost** je raven, na kateri postane sistem dovzeten za neugodne učinke podnebnih sprememb, oziroma se ni zmožen uspešno meriti z njimi. Ranljivost je funkcija lastnosti, velikosti in hitrosti spremembe podnebja, ki ji je sistem podvržen, ter njegove občutljivosti in sposobnosti prilagajanja.
12. **Toplogredni plini** so plini v ozračju Zemlje, ki absorbirajo in ponovno oddajajo toplotno sevanje. Ti plini se sproščajo tako v naravnih kot v po človeku povzročenih procesih. Za potrebe tega zakona se kot toplogredni plini štejejo plini, ki jih Kjotski protokol h Konvenciji ZN o spremembi podnebja navaja kot toplogredne pline: ogljikov dioksid (CO₂), metan (CH₄), didušikov oksid (N₂O) ter F-plini: fluorirani ogljikovodiki – HFC-ji, perfluorirani ogljikovodiki – PFC-ji in žveplov heksafluorid – SF₆.
13. **Trajnostni razvoj** je razvoj, ki zadovoljuje potrebe sedanjega človeškega rodu, ne da bi pri tem ogrozil možnosti prihodnjih rodov, da zadovoljijo svoje potrebe. Obsega uravnotežen razvoj gospodarstva, družbe in okolja.
14. **Zunanje koristi** so dodatne koristi, ki nastanejo zaradi pozitivnih učinkov podnebnih sprememb in z njimi povezanih ukrepov na okolje, družbo ali gospodarstvo, se ne odražajo neposredno v ceni izdelkov in storitev.
15. **Zunanji stroški** so stroški zaradi negativnih učinkov podnebnih sprememb in z njimi povezanih ukrepov na okolje, družbo ali gospodarstvo, ki niso neposredno vključeni v ceno izdelkov in storitev, in katerih poravnave ne prevzema uporabnik ali dobavitelj.

2. Temeljna načela

6. člen (načelo previdnosti)

- (1) Pravne in fizične osebe morajo pri opravljanju dejavnosti skrbeti, da s svojimi odločitvami in delovanjem zmanjšujejo emisije toplogrednih plinov in ne povečujejo ogroženosti zaradi podnebnih sprememb.
- (2) Državni organi in organi lokalnih skupnosti morajo skrbeti, da z izvajanjem svojih pristojnosti zagotavljajo pogoje za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov in za zmanjševanje ogroženosti zaradi podnebnih sprememb.
- (3) Državni organi in organi lokalnih skupnosti, izvajalci javnih služb, nosilci javnih pooblastil ter druge pravne in fizične osebe morajo svoje aktivnosti oziroma dejavnosti usmerjati tako, da se prilagajajo podnebnim spremembam skladno z določbami tega zakona in na njegovi podlagi izdanimi predpisi in drugimi akti.

7. člen (načelo upoštevanja zunanjih stroškov)

- (1) Državni organi in organi lokalnih skupnosti morajo pri izvajanju svojih pristojnosti upoštevati zunanje stroške, ki nastajajo zaradi emisij toplogrednih plinov v ozračje.

(2) Zunanji stroški se skupaj z zunanjimi koristmi upoštevajo zlasti pri določanju višine okoljskih dajatev, državnih spodbud, pripravi in sprejemanju predpisov, programov in načrtov ter pri izdajanju dovoljenj za dejavnosti, tehnologije in posege v prostor.

8. člen
(načelo okoljske, prostorske in socialne celovitosti ukrepov)

(1) Državni organi, organi lokalnih skupnosti ter pravne in fizične osebe morajo načrtovati in izvajati ukrepe, namenjene zmanjševanju emisij toplogrednih plinov in prilagajanju na podnebne spremembe tako, da ne povzročajo čezmernih negativnih vplivov na okolje, prostor ali družbo in da prispevajo k zagotavljanju trajnostnega razvoja.

(2) Ukrepi za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov in za prilagajanje podnebnim spremembam morajo biti načrtovani tako, da je z njimi dosežen učinek na globalni ravni.

9. člen
(načelo stroškovne učinkovitosti)

Državni organi in organi lokalnih skupnosti si morajo pri sprejemanju politik, strategij, programov, planov, načrtov, splošnih in konkretnih pravnih aktov ter pri izvedbi ukrepov, ki so povezani s podnebnimi spremembami, prizadevati na enoto zmanjšanja emisij toplogrednih plinov doseči čim nižje neposredne stroške ukrepov za pravne in fizične osebe in čim nižje zunanje stroške glede na dosežene rezultate.

10. člen
(načelo sodelovanja)

(1) Državni organi in organi lokalnih skupnosti pri sprejemanju politik, strategij, programov, planov, načrtov in splošnih pravnih aktov, ki so povezani s podnebnimi spremembami, omogočajo in spodbujajo sodelovanje povzročiteljev emisij toplogrednih plinov in upravljavcev objektov in naprav, na katerih prihaja do emisij toplogrednih plinov, pravnih in fizičnih oseb, ki opravljajo dejavnosti, s katerimi se zmanjšujejo emisije toplogrednih plinov ali se z njimi zagotavlja prilagajanje podnebnim spremembam, in javnosti.

(2) Vlada Republike Slovenije (v nadaljevanju: Vlada RS) zagotavlja sodelovanje in solidarnost pri reševanju globalnih in meddržavnih vprašanj, povezanih s podnebnimi spremembami, zlasti s sklepanjem meddržavnih pogodb, z mednarodno izmenjavo podatkov, povezanih s podnebnimi spremembami, in z regionalnim in mednarodnim sodelovanjem pri ukrepih za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov ter za prilagajanje na podnebne spremembe in izgradnjo zmogljivosti, predvsem v državah v razvoju.

11. člen
(načelo javnosti)

(1) Podatki o emisijah toplogrednih plinov, ogljičnih odtisih, izpostavljenosti, ranljivosti in ukrepih blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje ter o njihovem izvajanju, so javni.

(2) Vsakdo ima pravico dostopa do podatkov, povezanih s podnebnimi spremembami, skladno z zakonom.

(3) Javnost ima pravico sodelovati v postopkih sprejemanja podnebne strategije, operativnega državnega programa blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja (v nadaljnjem besedilu: operativni program) ter drugih programov, ki se nanašajo na blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje, v skladu z zakonom, ki ureja varstvo okolja, in v skladu s tem zakonom.

12. člen (načelo spodbujanja)

(1) Državni organi in organi lokalnih skupnosti s svojimi ukrepi sistematično spodbujajo dejavnosti, ki preprečujejo ali zmanjšujejo emisije toplogrednih plinov, in tiste dejavnosti, s katerimi se zagotavlja prilagajanje podnebnim spremembam.

(2) Državni organi in organi lokalnih skupnosti spodbujajo uporabo izdelkov in izvajanje storitev s čim manjšim ogljičnim odtisom.

(3) Državni organi in organi lokalnih skupnosti spodbujajo ozaveščanje, informiranje in izobraževanje javnosti o podnebnih spremembah.

II. UKREPI BLAŽENJA PODNEBNIH SPREMEMB IN PRILAGAJANJA NANJE

1. Zunanji stroški emisije toplogrednih plinov

13. člen (zunanji stroški emisije toplogrednih plinov)

Za potrebe upoštevanja zunanjih stroškov pri določanju davkov in drugih dajatev in pri pripravi investicijske dokumentacije na področju javnih financ Vlada RS za posamezno obdobje predpiše višino zunanjih stroškov emisij toplogrednih plinov, pri čemer upošteva znanstvena spoznanja o učinkih podnebnih sprememb in mejnih stroških znižanja emisij.

2. Ogljični proračun

14. člen (ogljčni proračun)

(1) Ogljični proračun je zgornja meja skupnih emisij toplogrednih plinov, ki jih je v določenem obdobju dovoljeno izpustiti v ozračje v sektorjih, ki jih urejajo posamezne politike in državne razvojne prioritete, določene z dokumenti razvojnega načrtovanja in drugimi dokumenti načrtovanja, ki jih pripravljajo ministrstva in vladne službe v skladu z zakonom.

(2) Ogljični proračun se ne nanaša na emisije toplogrednih plinov zavezancev, ki so vključeni v trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov po predpisih s področja varstva okolja.

(3) Ogljični proračun se določi s [Podnebno strategijo] [varianta: Strategijo prehoda v nizkoogljčno družbo] na podlagi podatkov o preteklih emisijah na področjih iz prvega odstavka tega člena, na podlagi ciljev iz 3. in 4. člena tega zakona in na podlagi predvidenih

stroškov znižanja emisij toplogrednih plinov v skladu z načeloma iz 9. in 12. člena tega zakona.

(4) Za doseganje ogljičnega proračuna je odgovoren nosilec politike, ki je pristojen za posamezen sektor iz prvega odstavka tega člena.

(5) Nosilec politike iz prejšnjega odstavka mora zagotoviti, da se emisije toplogrednih plinov v sektorju iz njegove pristojnosti znižajo ali zagotoviti ponore ogljika v tolikšni meri, da so skupne emisije toplogrednih plinov znotraj proračunskega obdobja nižje ali enake vsoti, določeni z ogljičnim proračunom.

(6) Nosilec politike iz četrtega odstavka lahko zagotovi znižanje emisij toplogrednih plinov tudi s skupno naložbo v Sloveniji, z nakupom ali prodajo enot dodeljenih količin (AAU) ali z nakupom enot zmanjšanja emisij (ERU) ali enot potrjenega zmanjšanja emisij (CER) na podlagi skupne naložbe skladno s predpisi s področja varstva okolja.

15. člen **(poročanje o emisijah toplogrednih plinov)**

(1) Nosilci politik iz prejšnjega člena morajo o emisijah toplogrednih plinov enkrat letno poročati vladi RS in obveščati javnost, in to najpozneje do 31. marca tekočega leta za preteklo leto.

(2) Državni organi in drugi organi in organizacije, ki so po zakonu, ki ureja področje energije, zavezanci za vodenje energetskega knjigovodstva po predpisih s področja energije, morajo o emisijah toplogrednih plinov stavb, za katere vodijo energetske knjigovodstvo, enkrat letno poročati vladi RS in obveščati javnost, in to najpozneje do 31. marca tekočega leta za preteklo leto.

(3) Vlada RS poročila iz prvega in drugega odstavka tega člena oziroma podatke iz teh poročil javno objavi na svetovnem spletu.

3. Ogljični odtis

16. člen **(ogljiki odtis)**

Ogljični odtis se lahko ugotavlja za organizacije, izdelke, storitve in druge aktivnosti, ki povzročajo ali prispevajo k povzročanju emisij toplogrednih plinov.

17. člen **(ogljiki odtis organizacije)**

(1) Ogljični odtis organizacije so izpusti toplogrednih plinov, povzročeni z delovanjem organizacije kot so gospodarske družbe, zavodi, javna podjetja, organi javne uprave, društva in druge organizacije, ki pri svojem delovanju povzročajo emisije toplogrednih plinov.

(2) Organizacije, ki o ogljičnem odtisu svojega delovanja obveščajo javnost, morajo pri ugotavljanju ogljičnega odtisa upoštevati enotne minimalne standarde, ki jih predpiše Vlada RS.

18. člen
(označevanje izdelkov in storitev z ogljičnim odtisom)

- (1) Za večjo preglednost na trgu in za spodbujanje zmanjševanja emisij toplogrednih plinov pri proizvodnji in uporabi izdelkov ter pri opravljanju storitev se izdelki in storitve lahko označijo z njihovim ogljičnim odtisom.
- (2) Vlada s predpisom iz 17. člena tega zakona predpiše priporočene standarde za ugotavljanje ogljičnega odtisa za potrebe označevanja izdelkov in storitev.
- (3) Proizvajalci izdelkov in ponudniki storitev, ki pri ugotavljanju ogljičnega odtisa izdelkov in storitev ne uporabljajo priporočenih standardov iz drugega odstavka tega člena, morajo obvestiti ministrstvo, pristojno za varstvo okolja, o metodologiji, ki jo uporabljajo pri ugotavljanju ogljičnega odtisa.

19. člen
(faktorji pretvorbe emisij)

- (1) Vlada RS enkrat letno objavi faktorje pretvorbe emisij, ki se uporabljajo pri ugotavljanju ogljičnega odtisa po tem zakonu, ter navodila za njihovo uporabo.
- (2) Vlada RS v predpisu iz 17. člena tega zakona določi osnovne faktorje pretvorbe emisij, ki jih je potrebno objaviti v skladu s prvim odstavkom tega člena.

4. Ukrepi prilagajanja podnebnim spremembam

20. člen
(ocena izpostavljenosti)

- (1) Ocena izpostavljenosti se prikaže za celotno državo in po posameznih delih države.
- (2) Ocena izpostavljenosti je podlaga za pripravo ocene ranljivosti v okviru [Podnebne strategije] [varianta: Strategije prehoda v nizkoogljico družbo] in operativnega programa v delu, ki se nanaša na prilagajanje podnebnim spremembam.
- (3) Ocena izpostavljenosti je podlaga za oblikovanje in izvedbo ukrepov prilagajanja podnebnim spremembam.
- (4) Ocena izpostavljenosti se objavi tako, da je dostopna javnosti (v obliki geografskega informacijskega sistema).
- (5) Oceno izpostavljenosti pripravi in vzdržuje ministrstvo, pristojno za prostor, v soglasju z ministrstvi, pristojnimi za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, za civilno zaščito, promet, energijo in turizem.

21. člen
(področja, na katerih se izvajajo ukrepi prilagajanja podnebnim spremembam)

- (1) Ukrepi prilagajanja podnebnim spremembam zagotavljajo zmanjšanje ranljivosti na negativne vplive zaradi ekstremnih vremenskih pojavov, sprememb lokalnega podnebja, sprememb biogeokemičnih ciklov, izginjanja ledenikov, dviga morske gladine, sprememb v

kislosti in temperaturi morja, sprememb vrst in habitatov, ter drugih procesov, ki jih povzročajo podnebne spremembe. Ukrepi prilagajanja zagotavljajo tudi izkoriščanje pozitivnih vplivov podnebnih sprememb.

(2) Ukrepi prilagajanja se izvajajo za zmanjševanje negativnega vpliva in izkoriščanje pozitivnega vpliva podnebnih sprememb na:

1. zdravje,
2. vodne vire in kakovost vode, varstvo pred poplavami, erozijo in zemeljskimi plazovi, varstvo pred sušo,
3. kmetijstvo in gozdarstvo,
4. turizem, energijo in druga področja gospodarstva
4. objekte javne infrastrukture in grajenega javnega dobra kot so ceste, železnice, pristanišča, letališča, energetske objekti, žičnice,
5. druge objekte, vključno z objekti in območji kulturne dediščine,
6. biotsko raznovrstnost in krajino,
7. naselja.

(3) Ukrepe prilagajanje glede na prvi in drugi odstavek podrobneje določa operativni program.

5. Spodbujanje zmanjševanja emisij toplogrednih plinov in prilagajanja na podnebne spremembe ter osveščanje javnosti

22. člen (usmerjanje in ozaveščanje)

Vlada RS spodbuja zmanjševanje emisij toplogrednih plinov in prilagajanje na podnebne spremembe tako, da zagotovi:

1. usmerjanje državnih organov, organov lokalnih skupnosti, izvajalcev javnih služb in nosilcev javnih pooblastil tako, da ti pri izvajanju lastnih pristojnosti ali dejavnosti zmanjšujejo emisije toplogrednih plinov,
2. usmerjanje fizičnih oseb in pravnih oseb zasebnega prava v zvezi z zmanjševanjem emisij toplogrednih plinov,
3. ozaveščanje javnosti o vzrokih podnebnih sprememb in načinih njihovega blaženja in prilagajanja nanje ter seznanjanje javnosti o stanju v zvezi z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje,
4. ozaveščanje javnosti o koristih in praktičnih vidikih izvajanja ukrepov blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje,
5. seznanjanje javnosti z državnimi spodbudami za blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje.

III. STRATEGIJA IN OPERATIVNI PROGRAM BLAŽENJA PODNEBNIH SPREMEMB IN PRILAGAJANJA NANJE

23. člen (namen programiranja)

S programiranjem blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje se usmerja delovanje državnih organov in organov lokalnih skupnosti, izvajalcev javnih služb, nosilcev javnih pooblastil ter pravnih in fizičnih oseb tako, da prispevajo k ciljem države v zvezi z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje.

1. Podnebna strategija

24. člen (namen)

S [Podnebno strategijo] [varianta: Strategijo prehoda v nizkoogljično družbo] se določi politika blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje v Republiki Sloveniji do leta 2050.

25. člen (vsebina)

[Podnebna strategija] [varianta: Strategija prehoda v nizkoogljično družbo], poleg obveznih sestavin dokumentov razvojnega načrtovanja vsebuje tudi:

1. pregled dejavnosti in področij, zaradi katerih prihaja do emisij toplogrednih plinov,
2. oceno ranljivosti dejavnosti in področij, na katerih bodo učinki podnebnih sprememb največji,
3. cilje, povezane z zmanjševanjem emisij toplogrednih plinov in zagotavljanjem ponorov,
4. cilje, povezane s prilagajanjem podnebnim spremembam,
5. državne organe, lokalne skupnosti in pravne osebe, odgovorne za doseganje posameznih ciljev,
6. dejavnosti, ki lahko prispevajo k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje,
7. ključne ukrepe, ki bodo prispevali k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje ter temeljijo zlasti na načelu previdnosti in stroškovne učinkovitosti,
8. pričakovane učinke posameznih ukrepov in merila za spremljanje doseganja teh učinkov),
9. vire financiranja (identifikacijo virov).

26. člen (postopek sprejemanja)

(1) Osnutek [Podnebne strategije] [varianta: Strategije prehoda v nizkoogljično družbo] strategije pripravi Vlada RS.

(2) Vlada RS mora javnost obvestiti o začetku priprave [Podnebne strategije] [varianta: Strategije prehoda v nizkoogljično družbo] in jo povabiti k dajanju predlogov in pripomb v postopku odločanja o vsebinskem okviru strategije (vsebinjenje).

(3) Vlada RS mora omogočiti javnosti seznanitev z osnutkom [Podnebne strategije] [varianta: Strategije prehoda v nizkoogljično družbo] in dajanje mnenj in pripomb.

(4) Vlada RS z javnim naznanilom v svetovnem spletu obvesti javnost o kraju, kjer je dostopen osnutek [Podnebne strategije] [varianta: Strategije prehoda v nizkoogljično družbo], ter o načinu in času dajanja mnenj in pripomb. V spremnem gradivu se mora Vlada opredeliti tudi do pripomb in predlogov iz drugega odstavka tega člena.

(5) Vlada RS zagotovi vpogled in možnost dajanja mnenj in pripomb javnosti ter organizira javno obravnavo osnutka [Podnebne strategije] [varianta: Strategije prehoda v nizkoogljično družbo] v trajanju najmanj 30 dni.

(6) Vlada RS preuči mnenja in pripombe javnosti iz četrtega odstavka tega člena in jih na primeren način upošteva pri pripravi predloga [Podnebne strategije] [varianta: Strategije prehoda v nizkoogljično družbo], ki ga predloži v sprejem Državnemu zboru Republike Slovenije. V predlogu [Podnebne strategije] [varianta: Strategije prehoda v nizkoogljično družbo], ki ga vlada predloži DZ v sprejem, mora biti navedena tudi opredelitev do mnenj in pripomb javnosti iz prejšnjega odstavka.

(7) [Podnebno strategijo] [varianta: Strategijo prehoda v nizkoogljično družbo] sprejme Državni zbor Republike Slovenije.

(8) Vlada RS mora o sprejemu [Podnebne strategije] [varianta: Strategije prehoda v nizkoogljično družbo] obvestiti javnost na način iz tretjega odstavka tega člena. Obvestilo vsebuje tudi utemeljitve za sprejete odločitve in informacijo o sodelovanju javnosti v postopku priprave [Podnebne strategije] [varianta: Strategije prehoda v nizkoogljično družbo].

(9) Vlada RS mora [Podnebno strategijo] [varianta: Strategijo prehoda v nizkoogljično družbo] najmanj vsakih šest let ovrednotiti in če je potrebno, predlagati Državnemu zboru Republike Slovenije njeno spremembo.

(10) Za postopek sprejemanja spremembe [Podnebne strategije] [varianta: Strategije prehoda v nizkoogljično družbo] se uporabljajo določbe prejšnjih odstavkov.

2. Operativni državni program blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje

27. člen (namen)

Z operativnim programom se, na podlagi [Podnebne strategije] [varianta: Strategije prehoda v nizkoogljično družbo], podrobneje določi politika blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje v Republiki Sloveniji.

28. člen (vsebina in sprejem)

(1) Operativni državni se pripravi glede na obračunska obdobja, ki izhajajo iz sprejetih mednarodnih obveznosti Slovenije in poleg obveznih sestavin dokumentov razvojnega načrtovanja vsebuje zlasti:

1. podrobnejšo opredelitev dejavnosti, zaradi katerih prihaja do emisij toplogrednih plinov in področij, na katerih bodo učinki podnebnih sprememb največji,
2. srednjeročne in kratkoročne cilje, povezane z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje za državo kot celoto ali za posamezne dejavnosti ali posamezne dele države,
3. ukrepe, s katerimi bodo doseženi cilji iz 2. točke, odgovornost za njihovo pripravo in roke za njihovo izvedbo,
4. podrobnejšo opredelitev državnih organov, organov lokalnih skupnosti in drugih zavezancev, odgovornih za izvedbo posameznih ukrepov,

5. opredelitev ogljičnih proračunov iz 14. člena tega zakona,
6. opredelitev finančnih sredstev in virov sredstev, potrebnih za izvedbo ukrepov iz 3. točke.

(2) Vlada RS mora v postopku priprave operativnega programa omogočiti javnosti seznanitev z osnutkom operativnega programa in možnost dajanja mnenj in pripomb nanj ob smiselni uporabi drugega do šestega odstavka 26. člena tega zakona.

(3) Operativni program sprejme Vlada RS.

3. Upoštevanje pri sektorskih in prostorskih programih in načrtih

29. člen (upoštevanje pri sektorskih in prostorskih programih in načrtih)

Pripravljavci sektorskih programov in načrtov, s katerimi se določa politika države na posameznih področjih, kot so energija, promet, kmetijstvo, gospodarjenje z gozdovi, gospodarjenje z mineralnimi surovinami, upravljanje z vodami in podobno, ter pripravljavci državnih in občinskih prostorskih načrtov morajo pri pripravi teh dokumentov upoštevati [Podnebno strategijo] [varianta: Strategijo prehoda v nizkoogljično družbo] in operativni program.

4. Ocena emisij toplogrednih plinov pri sprejemanju planov, programov in drugih aktov, s katerimi se načrtujejo posegi v okolje

30. člen (ocena emisij planov, programov, načrtov in splošnih aktov)

(1) Državni organi in organi lokalnih skupnosti morajo pri sprejemanju planov, programov, načrtov, splošnih aktov in projektov, s katerimi se načrtujejo posegi v okolje, ki so povezani s podnebnimi spremembami, oceniti tudi njihove emisije toplogrednih plinov in možnost prilagajanja na podnebne spremembe.

(2) Ocenjevanje emisij iz prejšnjega odstavka tega člena se ugotavlja v postopku celovite presoje vplivov na okolje oziroma v postopku presoje vplivov na okolje v skladu s predpisi s področja varstva okolja.

IV. POROČANJE

31. člen (Poročanje Vlade RS Državnemu zboru)

(1) Vlada RS mora vsako leto poročati Državnemu zboru RS o uresničevanju [Podnebne strategije] [varianta: Strategije prehoda v nizkoogljično družbo].

(2) Vlada RS pripravi letno poročilo iz prejšnjega odstavka do vsakega 31. maja za preteklo leto in ga predloži Državnemu zboru RS v obravnavo.

32. člen
(vsebina poročila)

Poročilo iz prejšnjega člena vsebuje zlasti:

1. stanje v zvezi z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje,
2. obseg uresničevanja [Podnebne strategije] [varianta: Strategije prehoda v nizkoogljično družbo] (za zaključena triletna obdobja) in operativnega programa (napredek pri doseganju ciljev),
3. razloge za morebitno neizvajanje posameznih ukrepov in roke za izvedbo neizvedenih ukrepov,
4. mehanizme za izboljšanje izvajanja ukrepov, vključno s predlogi dodatnih ukrepov, ko je razvidno, da cilji ne bodo doseženi.

V. MEDNARODNO SODELOVANJE

33. člen
(vsebina mednarodnega sodelovanja)

(1) Državni organi in organi lokalnih skupnosti se v skladu s svojimi pristojnostmi vključujejo v mednarodno sodelovanje v zvezi z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje zlasti tako, da:

1. sodelujejo v podnebnih pogajanjih v okviru Organizacije združenih narodov
2. sodelujejo z drugimi državami v okviru bilateralnega, multilateralnega in regionalnega sodelovanja, ob sodelovanju diplomatskih predstavništev in konzulatov Republike Slovenije,
3. financirajo programe in projekte blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje v državah v razvoju v skladu z mednarodno sprejetimi obvezami na področju financiranja podnebnih sprememb.

(2) Mednarodne dejavnosti na področju podnebnih sprememb morajo biti usklajene z dejavnostmi mednarodnega razvojnega sodelovanja.

34. člen
(financiranje mednarodnega sodelovanja)

(1) Sredstva za financiranje programov in projektov blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje v državah v razvoju se zagotovijo v proračunu državnih organov in organov lokalnih skupnosti v skladu z njihovimi pristojnostmi ter v skladu s sprejetimi mednarodnimi obvezami na področju podnebnih sprememb, javnofinančnimi zmožnostmi in zunanjepolitičnimi cilji države, ločeno od siceršnjih sredstev za financiranje razvojnega sodelovanja po zakonu, ki ureja mednarodno razvojno sodelovanje

(2) Mednarodno sodelovanje na področju podnebnih sprememb obsega :

1. načrtovanje in izvajanje programov in projektov v skladu s sprejetimi mednarodnimi obvezami na področju podnebnih sprememb in zunanjepolitičnimi cilji države,
2. financiranje programov in projektov, kamor sodijo:
 - pomoči finančnim institucijam, katerih cilj je blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje v državah v razvoju s pridobivanjem delnic, izdajanjem garancij, s prispevki v sklade in na druge podobne načine;

- opravljanje storitev in dobave blaga, namenjenih za blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje v državah v razvoju;
 - donacije izobraževalnim, zdravstvenim, raziskovalnim, družbenim ali kulturnim institucijam v državah v razvoju, ki delujejo na področju blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje;
 - tehnične pomoči;
 - druge podobne oblike financiranja;
3. izobraževanje in usposabljanje posameznikov, organizacij in institucij iz držav v razvoju,
 4. znanstveno sodelovanje, prenos informacij in tehnologij v dežele v razvoju,
 5. usposabljanje strokovnjakov in zaposlenih pri pravnih osebah v Republiki Sloveniji, ki delajo na področju blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje, ter zagotavljanje sredstev in materialnih možnosti za njihovo delovanje,
 6. načrtovanje in izvajanje programov za obveščanje javnosti in krepitev zavesti v Republiki Sloveniji o pomenu mednarodnega sodelovanja na področju podnebnih sprememb.

(3) Ministrstva in drugi proračunski uporabniki, pristojni za blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje, načrtujejo sredstva za izvajanje programov in projektov v okviru svojih finančnih načrtov, praviloma v okviru za ta namen določenega skupnega proračunskega programa.

(4) Vlada pripravi okvirni letni načrt programov in projektov blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje v državah v razvoju ter predlog okvirne višine sredstev.

(5) Višina sredstev iz prejšnjega odstavka se določi v skladu s sprejetimi mednarodnimi obveznostmi in javnofinančnimi zmožnostmi Republike Slovenije.

(6) Izvajalec projektov blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje po tem zakonu je lahko:

1. ministrstvo ali drug neposredni ali posredni proračunskim uporabnik,
2. pravna oseba javnega ali zasebnega prava, ki nepridobitno izvaja dejavnosti blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje,
3. mednarodna organizacija, ki deluje na področju podnebnih sprememb.

(7) Poleg nadzora nad zakonitostjo in pravilnostjo porabe proračunskih sredstev v skladu s predpisi s področja javnih financ izvajajo poseben nadzor nad zakonitostjo in pravilnostjo izvajanja projekta ali druge oblike blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje tudi ministrstva in drugi proračunski uporabniki, ki zagotavljajo njeno financiranje iz svojih finančnih načrtov.

(8) Izvajalec projektov blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje se zavezuje dodeljena sredstva porabiti namensko, učinkovito in transparentno. Izvajalec je dolžan financerju svojih projektov predložiti pisno poročilo o izvajanju, najkasneje 30 dni po zaključku aktivnosti. V primeru nepopolnega poročanja ali nenamenske, neučinkovite in netransparentne porabe sredstev lahko financer zahteva delno ali celotno povračilo sredstev.

(9) Vlada pripravi letno poročilo o izvedenih programih in projektih za blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje v državah v razvoju.

(10) Ministrstva in drugi proračunski uporabniki, ki iz svojih finančnih virov v skladu s tem zakonom zagotavljajo financiranje programov in projektov za blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje v državah v razvoju, morajo Vladi sporočiti podatke o porabi teh sredstev za pripravo letnih poročil.

VI. PREKRŠKI

35. člen (prekrški)

(1) Z globo od 10.000 do 20.000 evrov se kaznuje za prekršek pravna oseba, če:

1. ne poroča ministrstvu, pristojnemu za varstvo okolja, in ne obvešča javnosti o emisijah toplogrednih plinov stavb (drugi odstavek 15. člena),
2. pri ugotavljanju ogljičnega odtisa organizacije ne upošteva enotnih minimalnih standardov (drugi odstavek 17. člena), ali
3. ne obvesti ministrstva, pristojnega za varstvo okolja, o metodologiji, ki jo uporablja pri ugotavljanju ogljičnega odtisa izdelka ali storitve (tretji odstavek 18. člena).

(2) Z globo od 5.000 do 10.000 evrov se kaznuje za prekršek iz prejšnjega odstavka samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost.

(3) Z globo od 1.000 do 1.500 evrov se kaznuje za prekršek iz prvega odstavka tega člena tudi odgovorna oseba pravne osebe ali odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika, ali odgovorna oseba občine.

VII. NADZOR

36. člen (nadzor)

Nadzor nad izvajanjem določb tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov opravlja inšpekcija, pristojna za varstvo okolja.

VIII. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

37. člen (rok za pripravo ocene izpostavljenosti)

Ministrstvo, pristojno za prostor, v soglasju z ministrstvom, pristojnim za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, pripravi oceno izpostavljenosti iz prvega odstavka 20. člena tega zakona najkasneje v 18 mesecih po sprejetju zakona.

38. člen (rok za poročanje o emisijah TGP)

Zavezanci iz drugega odstavka 15. člena začnejo poročati o emisijah toplogrednih plinov ob vzpostavitvi energetskega knjigovodstva po predpisih s področja energije.

39. člen
(rok za pripravo podnebne strategije ter operativnega programa)

Vlada RS sprejme predlog [Podnebne strategije] [varianta: Strategije prehoda v nizkoogljično družbo] najkasneje v 12 mesecih po uveljavitvi tega zakona, operativni program pa najkasneje do 31. 12. 2012.

40. člen
(izdaja podzakonskih aktov)

(1) Vlada RS izda predpis iz 17. člena tega zakona najkasneje v treh mesecih po uveljavitvi tega zakona.

41. člen
(začetek veljavnosti zakona)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

I. TEMELJNE DOLOČBE:

1. Splošne določbe

1. člen

V prvem členu zakon določa predmet zakona, in sicer: cilje Republike Slovenije v zvezi z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje, temeljna načela v zvezi z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje, ogljični proračun in ogljični odtis kot ukrepa blaženja podnebnih sprememb, oceno izpostavljenosti kot podlago za določitev ukrepov prilagajanja podnebnim spremembam ter področja, na katerih se sprejemajo ukrepi prilagajanja podnebnim spremembam, programiranje blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje ter druga vprašanja, povezana z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje, kot so: spodbujanje blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje, mednarodno sodelovanje, poročanje Vlade RS o uresničevanju [Podnebne strategije] [varianta: Strategije prehoda v nizkoogljico družbo] in operativnem programu, prekrški in nadzor, idr.

Kot že omenjeno v uvodnem delu, zakon ureja tista vprašanja, povezana s podnebnimi spremembami, ki niso bila urejena s predpisi, s katerimi je bilo v slovensko pravo preneseno pravo EU na tem področju. Takšni vprašanji sta zlasti ogljični proračun in ogljični odtis ter sistem programiranja blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje.

2. člen

V drugem členu je opredeljen namen zakona, in sicer zagotoviti blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje v Republiki Sloveniji tako, da se bodo v Sloveniji emisije toplogrednih plinov znižale ter da bo negativni vpliv podnebnih sprememb na družbo in okolje čim manjši. Hkrati pa je namen zakona tudi spodbuditi in omogočiti razvoj novih dejavnosti, ki lahko pripomorejo k blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje.

3. člen

V tretjem členu zakon določa temeljni dolgoročni cilj Slovenije v zvezi z blaženjem podnebnih sprememb, ki je prispevati k zaustavitvi globalnega segrevanja pri dvigu povprečne globalne temperature pod 2°C glede na predindustrijsko dobo. Seveda tega cilja v Sloveniji ne moremo doseči sami, temveč v sodelovanju z drugimi državami. Namen tega člena je tudi poudariti, da morajo aktivnosti na področju blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje upoštevati načela trajnostnega razvoja.

Bolj konkretno je temeljni dolgoročni cilj Slovenije opredeljen v drugem odstavku 3. člena, in sicer znižati nacionalne emisije toplogrednih plinov na območju Slovenije na manj kot 4 milijone ton ekvivalenta ogljikovega dioksida letno do leta 2050.

V tretjem odstavku 3. člena je določen cilj Slovenije v zvezi z negativnimi posledicami podnebnih sprememb dandanes, to je s prilagajanjem na podnebne spremembe zagotoviti, da se ranljivost Slovenije na učinke podnebnih sprememb ne zviša nad sedanjo raven. Poti za doseganje omenjenega cilja bo Slovenija določila s [Podnebno strategijo] [varianta: Strategijo prehoda v nizkoogljico družbo], ki jo ureja 24. člen predlaganega zakona.

Določanje ciljev države na posameznih področjih je običajno predmet programskih aktov (strategij, programov, ipd.), katerih določbe niso pravno zavezujoče, ker ne gre za predpise (temveč za t.i. »policy« akte). Vendar pa pomen, ki ga ima blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje za Slovenijo, narekuje določitev ciljev v zvezi s podnebnimi spremembami v zakonu. S tem bodo ti cilji postali tudi pravno zavezujoči, kar bi moralo prispevati k večji učinkovitosti pri njihovem uveljavljanju v praksi.

4. člen

V tem členu zakon določa, da se za doseganje omenjenih dolgoročnih ciljev s [Podnebno strategijo] [varianta: Strategijo prehoda v nizkoogljično družbo] iz 24. člena in v skladu z mednarodnimi pogodbami ter predpisi EU določijo srednjeročni in kratkoročni cilji za državo kot celoto, za posamezne dejavnosti (vključno s skupinami dejavnosti), oziroma za posamezne dele države.

Vlada RS bo za doseganje dolgoročnega cilja, ki ga določa 3. člen, določila tudi srednjeročne in kratkoročne cilje (vmesne stopnje – od uveljavitve zakona do leta 2050), pri čemer lahko te določi za državo kot celoto ali za posamezne dejavnosti, panoge, ipd. in tudi za posamezne dele države.

5. člen

V tem členu je pojasnjen pomen nekaterih ključnih, v zakonu uporabljenih izrazov.

Ob točki 3, ki govori o ekvivalentu CO₂, naj za jasnejšo predstavitev navedemo naslednje: 1 tona emitiranega metana (CH₄) ima enak toplogredni učinek kot 21 t CO₂, 1 t didušikovega oksida (N₂O) kot 310 t CO₂, 1 t žveplovega heksafluorida (SF₆) pa kot 23.900 t CO₂ (te vrednosti so za potrebe konvencije in protokola trenutno v uporabi, čeprav že obstajajo novejša, nekoliko spremenjena).

2. Temeljna načela

Zakon določa sedem temeljnih načel ki, tako kot velja za temeljna načela na drugih področjih, odražajo poglobitve usmeritve zakona. Nekatera so v zakonu podrobneje razdelana (načelo upoštevanja zunanjih stroškov, načelo javnosti in načelo spodbujanja), vsa pa so pomembna za razlago zakona.

6. člen

V tem členu zakon ureja načelo previdnosti, ki naj bo temeljno vodilo za pravne in fizične osebe ter državne organe in organe lokalnih skupnosti v zvezi z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje.

Ti morajo pri opravljanju dejavnosti skrbeti, da s svojimi odločitvami in delovanjem ne povečujejo emisij toplogrednih plinov in ne povečujejo ogroženosti zaradi podnebnih sprememb oziroma da z izvajanjem svojih pristojnosti zagotavljajo pogoje za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov in za zmanjševanje ogroženosti zaradi podnebnih sprememb.

Državni organi in organi lokalnih skupnosti, izvajalci javnih služb, nosilci javnih pooblastil ter druge pravne in fizične osebe morajo svoje aktivnosti oziroma dejavnosti usmerjati tako, da

se prilagajajo podnebnim spremembam skladno z določbami tega zakona in na njegovi podlagi izdanimi predpisi in drugimi akti. To pomeni predvsem upoštevanje zunanjih stroškov emisije toplogrednih plinov iz 13. člena zakona, izvajanje ukrepov za zagotovitev ogljičnega proračuna iz 14. člena zakona, zagotoviti, kot je določeno v 15. členu zakona, poročanje o emisijah toplogrednih plinov, in spoštovanje drugih določil zakona.

7. člen

V tem členu zakon ureja načelo upoštevanja zunanjih stroškov. Zunanji stroški so opredeljeni v 5. členu zakona. To načelo določa, da morajo državni organi in organi lokalnih skupnosti pri izvajanju svojih pristojnosti upoštevati zunanje stroške podnebnih sprememb, ki nastajajo zaradi emisij toplogrednih plinov v ozračje.

Zunanji stroški se skupaj z zunanjimi koristmi, ki so prav tako opredeljene v 5. členu zakona, upoštevajo zlasti pri določanju višine okoljskih dajatev, državnih spodbud, pripravi in sprejemanju predpisov, programov in načrtov ter pri izdajanju dovoljenj za dejavnosti, tehnologije in posege v prostor.

Zakon v 13. členu določa, da lahko Vlada RS za potrebe upoštevanja zunanjih stroškov pri oblikovanju davkov, dajatev in drugih instrumentov za posamezno obdobje predpiše višino zunanjih stroškov emisij toplogrednih plinov.

8. člen

V tem členu zakon ureja načelo okoljske, prostorske in socialne celovitosti ukrepov. To določa, da morajo državni organi in organi lokalnih skupnosti ter pravne in fizične osebe načrtovati in izvajati ukrepe, namenjene zmanjševanju emisij toplogrednih plinov in prilagajanju na podnebne spremembe, tako, da ne povzročajo [negativnih] [čezmernih] vplivov na okolje, prostor ali družbo in tako, da prispevajo k zagotavljanju trajnostnega razvoja.

To načelo določa še, da morajo biti ukrepi za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov in za prilagajanje podnebnim spremembam načrtovani tako, da je z njimi dosežen učinek na globalni ravni. Namen tega dela določila je, da z načrtovanimi ukrepi za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov in prilagajanjem podnebnim spremembam v Sloveniji v največji možni meri ne prispevamo k dvigu emisij v drugih državah.

9. člen

V tem členu zakon ureja načelo stroškovne učinkovitosti. To določa, da si morajo državni organi in organi lokalnih skupnosti pri sprejemanju politik, strategij, programov, planov, načrtov, splošnih in konkretnih pravnih aktov ter pri izvedbi ukrepov, ki so povezani s podnebnimi spremembami, prizadevati na enoto zmanjšanja emisij toplogrednih plinov doseči čim nižje neposredne stroške ukrepov za pravne in fizične osebe in čim nižje zunanje stroške glede na dosežene rezultate. Definicija zunanjih stroškov je podana v 5. členu.

10. člen

V tem členu zakon ureja načelo sodelovanja. To določa, da državni organi in organi lokalnih skupnosti pri sprejemanju politik, strategij, programov, planov, načrtov in splošnih pravnih aktov, ki so povezani s podnebnimi spremembami, omogočajo in spodbujajo sodelovanje

povzročiteljev emisij toplogrednih plinov in upravljavcev objektov in naprav, na katerih prihaja do emisij toplogrednih plinov, pravnih in fizičnih oseb, ki opravljajo dejavnosti, s katerimi se zmanjšujejo emisije toplogrednih plinov ali se z njimi zagotavlja prilagajanje podnebnim spremembam, in javnosti.

Načelo sodelovanja se nanaša tudi na mednarodno sodelovanje, pri čemer Vlada RS zagotavlja sodelovanje in solidarnost pri reševanju globalnih in meddržavnih vprašanj, povezanih s podnebnimi spremembami, zlasti s sklepanjem meddržavnih pogodb, z mednarodno izmenjavo podatkov, povezanih s podnebnimi spremembami, in z regionalnim in mednarodnim sodelovanjem pri ukrepih za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov, ter za prilagajanje na podnebne spremembe in izgradnjo zmogljivosti, predvsem v državah v razvoju.

11. člen

V tem členu zakon ureja načelo javnosti. Zakon določa, da so podatki o emisijah toplogrednih plinov, ogljičnih odtisih, oceni ranljivosti in ukrepih blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje ter o njihovem izvajanju, javni. To pomeni, da ima vsakdo pravico dostopa do teh podatkov.

Poleg tega člen opredeljuje tudi pravico javnosti, da sodeluje v postopkih oblikovanja politik, povezanih s podnebnimi spremembami, skladno z zakonom. Ker gre za informacije javnega značaja, se za vsa vprašanja v zvezi z dostopom do teh podatkov uporabljajo določila predpisov s področja dostopa do informacij javnega značaja.

V zvezi s sodelovanjem javnosti zakon določa, da ima javnost pravico sodelovati v postopkih sprejemanja programskih dokumentov, ki se nanašajo na blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje. Sodelovanje javnosti pri sprejemanju programov varstva okolja na splošno ureja Zakon o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06-ZMetD, 66/06 Odl.US, 33/07-ZPNačrt, 57/08-ZFO-1A, 70/08 in 108/09, v nadaljevanju: ZVO) v členih 35 – 38. Zakon o podnebnih spremembah te določbe nadgrajuje v svojih določbah od 24. do 30. člena, v katerih omogoča še višji standard sodelovanja javnosti pri pripravi podnebne strategije in operativnega državnega programa blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje ter drugih programov, ki se nanašajo na blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje.

12. člen

V tem členu je urejeno načelo spodbujanja. To določa, da državni organi in organi lokalnih skupnosti s svojimi ukrepi sistematično spodbujajo dejavnosti, ki preprečujejo ali zmanjšujejo emisije toplogrednih plinov, in tiste dejavnosti, s katerimi se zagotavlja prilagajanje podnebnim spremembam.

To načelo določa tudi, da državni organi in organi lokalnih skupnosti spodbujajo uporabo izdelkov in izvajanje storitev s čim manjšim ogljičnim odtisom ter da državni organi in organi lokalnih skupnosti spodbujajo ozaveščanje, informiranje in izobraževanje javnosti o podnebnih spremembah.

To načelo je v zakonu podrobneje urejeno v členih 16 do 19, ki urejajo ogljični odtis izdelkov ali storitev oziroma dejavnosti, ter v členu 30, ki ureja oceno emisij planov, programov, načrtov in splošnih aktov (v nadaljevanju: ogljični odtis). Institut ogljičnega odtisa bo informacija, na podlagi katere se bodo potrošniki lahko odločali za izdelke ali storitve z manjšim ogljičnim odtisom, hkrati pa bo podlaga za politiko državnih organov in organov

lokalnih skupnosti, ki bodo lahko na podlagi informacije o ogljičnem odtisu dejavnosti oziroma plana, programa, načrta ali splošnega akta, spodbujali dejavnosti z manjšim ogljičnim odtisom oziroma planirane posege v okolje z manjšim ogljičnim odtisom.

To načelo ureja tudi 22. člen, ki določa naloge Vlada RS v zvezi s spodbujanjem zmanjševanja emisij toplogrednih plinov in prilagajanjem na podnebne spremembe ter ozaveščanjem javnosti.

II. UKREPI BLAŽENJA PODNEBNIH SPREMEMB IN PRILAGAJANJA NANJE

1. Zunanji stroški emisije toplogrednih plinov

13. člen

V tem členu zakon določa, da lahko Vlada RS predpiše višino zunanjih stroškov emisij toplogrednih plinov za potrebe upoštevanja zunanjih stroškov pri oblikovanju davkov, dajatev in drugih instrumentov, za posamezno obdobje. Če bo Vlada RS ocenila, da je tak predpis potreben in ga bo izdala, bo s tem podrobneje uredila načelo upoštevanja zunanjih stroškov emisij toplogrednih plinov, ki ga zakon ureja v 7. členu.

2. Ogljični proračun

14. člen

V tem členu zakon uvaja nov pravni instrument, namenjen blaženju podnebnih sprememb oziroma zmanjševanju emisij toplogrednih plinov. Nanaša se na sektorje, ki so določeni z dokumenti razvojnega načrtovanja in drugimi dokumenti načrtovanja. Ogljični proračun je zgornja meja emisij toplogrednih plinov, ki jih je v omenjenih sektorjih dovoljeno izpustiti v ozračje v določenem obdobju. Za doseganje tega cilja je odgovoren državni organ oziroma drug nosilec politike, ki je pristojen za posamezen sektor (na primer ministrstvo, pristojno za promet za emisije toplogrednih plinov, do katerih prihaja pri rabi fosilnih goriv v prometu, itd.). Ogljični proračun se nanaša na emisije toplogrednih plinov, ki niso predmet trgovanja s pravicami do emisije toplogrednih plinov po predpisih s področja varstva okolja.

Zakon določa, da se ogljični proračun določi s [Podnebno strategijo] [varianta: Strategijo prehoda v nizkoogljično družbo] iz 24. člena na podlagi podatkov o preteklih emisijah v omenjenih sektorjih, na podlagi ciljev iz 3. in 4. člena (dolgoročni in srednjeročni cilji) ter na podlagi predvidenih stroškov znižanja emisij toplogrednih plinov v skladu z 9. (načelo stroškovne učinkovitosti) in 12. členom zakona (načelo spodbujanja).

Pristojni nosilci politike morajo zagotoviti, da se emisije toplogrednih plinov v sektorjih iz njihove pristojnosti znižajo ali zagotoviti ponore ogljika v tolikšni meri, da so skupne emisije toplogrednih plinov znotraj proračunskega obdobja nižje ali enake vsoti, določeni z ogljičnim proračunom. Zakon še določa, da lahko pristojni nosilci politik zagotovijo znižanje emisij toplogrednih plinov tudi s skupno naložbo v Sloveniji, z nakupom ali prodajo enot dodeljenih količin (AAU) ali z nakupom enot zmanjšanja emisij (ERU) ali enot potrjenega zmanjšanja emisij (CER) na podlagi skupne naložbe skladno s predpisi s področja varstva okolja. Zakon o varstvu okolja tudi podaja definicije AAU, ERU in CER, zato v Zakonu o podnebnih spremembah te opredelitve niso ponovno zapisane.

15. člen

V tem členu zakon ureja obveznost poročanja in obveznost obveščanja javnosti o emisijah toplogrednih plinov za določene kategorije zavezancev. Ti so:

- nosilci politik, ki imajo določen ogljični proračun v skladu s 14. členom zakona: za toplogredne pline, ki so določeni v njihovem ogljičnem proračunu;
- osebe javnega prava, ki morajo po 66.c členu Energetskega zakona voditi energetska knjigovodstvo za stavbe z uporabno površino nad 500 m²: za emisije toplogrednih plinov iz teh stavb.

Poročanja upravljavcev naprav, ki so vključeni v evropsko shemo trgovanja z emisijami (EU ETS), ta zakon ne ureja, saj je to predpisano v 133. členu Zakona o varstvu okolja.

Vsi zavezanci za poročanje o emisijah po tem členu morajo o emisijah obveščati Vlado RS enkrat letno, in to najpozneje do 31. marca tekočega leta za preteklo leto. Vlada RS te podatke javno objavi na svetovnem spletu, torej na spletnih straneh vlade, ministrstev in drugih portalih, ki so namenjeni obveščanju javnosti.

3. Ogljični odtis

V členih 16 do 19 zakon ureja ogljični odtis.

V 16. členu zakon opredeljuje, da se ogljični lahko ugotavlja za vse organizacije, izdelke, storitve in druge aktivnosti, ki povzročajo ali prispevajo k povzročanju emisij toplogrednih plinov. Zakon torej ne predpisuje obveznosti ugotavljanja ogljičnega odtisa - ugotavljanje je prostovoljno in prepuščeno odločitvi pravnih in fizičnih oseb, ki opravljajo dejavnosti, ki povzročajo emisije toplogrednih plinov, ali ki proizvajajo ali nudijo izdelke in storitve na trgu.

Zakon določa le minimalne standarde za ugotavljanje ogljičnega odtisa v primerih, kadar organizacije obveščajo javnost o svojem ogljičnem odtisu ali kadar označujejo svoje izdelke ali storitve z njihovim ogljičnim odtisom (kar je opredeljeno v 18. členu zakona). Organizacije, ki o svojem ogljičnem odtisu obveščajo javnost, morajo obvezno upoštevati enotne minimalne standarde, ki jih bo predpisala Vlada RS (17. člen zakona). Proizvajalci izdelkov in ponudniki storitev, ki svoje izdelke oziroma storitve označujejo z njihovim ogljičnim odtisom, imajo več možnosti: praviloma upoštevajo priporočene standarde, ki jih bo predpisala Vlada RS, lahko pa si za izračunavanje ogljičnega odtisa izberejo drugo metodologijo, vendar morajo o tem obvestiti Ministrstvo za okolje in prostor (18. člen). Na ta način zakon vzpostavlja pravni okvir za pregledno, primerljivo in verodostojno obveščanje potrošnikov in širše javnosti o ogljičnem odtisu dejavnosti, izdelkov in storitev.

Za izračunavanje ogljičnega odtisa je potrebno poznavanje faktorjev pretvorbe emisij. Ti omogočajo pretvorbo podatkov o rabi goriv, elektrike, itn. v podatek o ustrezni količini emisij ogljikovega dioksida. Faktorji pretvorbe emisij so podrobneje opredeljeni v 5. členu zakona. Zakon v 19. členu določa, da faktorje pretvorbe emisij za Slovenijo enkrat letno objavi Vlada RS skupaj z navodili za njihovo uporabo pri ugotavljanju ogljičnega odtisa.

4. Ukrepi prilagajanja podnebnim spremembam

20. člen

V tem členu zakon ureja oceno izpostavljenosti kot podlago za določitev ukrepov za prilagajanje podnebnim spremembam v [Podnebni strategiji] [varianta: Strategiji prehoda v nizkoogljično družbo] (24. člen) in operativnem programu (27. člen zakona).

Ocena izpostavljenosti je analiza in prikaz stopnje verjetnosti in prostorske razporeditve učinkov posledic podnebnih sprememb na okolje, družbo in gospodarstvo. Prikaže se za celotno državo in po posameznih delih države ter se objavi tako, da je dostopna javnosti (v obliki geografskega informacijskega sistema). Oceno izpostavljenosti pripravi in vzdržuje ministrstvo, pristojno za prostor, v soglasju z ministrstvi, pristojnimi za tista področja, kjer je mogoče pričakovati največjo izpostavljenost učinkom podnebnih sprememb: kmetijstvo, gozdarstvo in prehrana, civilna zaščita, promet, energija in turizem.

21. člen

V tem členu zakon določa možne negativne vplive podnebnih sprememb in področja, na katerih se izvajajo ukrepi prilagajanja negativnim in pozitivnim vplivom podnebnih sprememb.

Nekateri od možnih negativnih vplivov podnebnih sprememb so ekstremni vremenski pojavi, spremembe lokalne klime, spremembe biogeokemičnih ciklov, izginjanje ledenikov, dvig morske gladine, spremembe v kislosti in temperaturi morja, spremembe vrst in habitatov. Cilj izvajanja ukrepov pa je zmanjšati ranljivost zaradi omenjenih negativnih pojavov ter izkoristiti priložnosti zaradi pozitivnih vplivov podnebnih sprememb na zdravje; vodne vire in kakovost vode, varstvo pred poplavami, erozijo in zemeljskimi plazovi in varstvo pred sušo; kmetijstvo in gozdarstvo; turizem, energijo in druga področja gospodarstva; objekte javne infrastrukture in grajenega javnega dobra kot so ceste, železnice, pristanišča, letališča, energetski objekti, žičnice; druge objekte, vključno z objekti in območji kulturne dediščine; biotsko raznovrstnostjo in krajino; naselja.

Zakon določa, da ukrepe prilagajanje podnebnim spremembam na omenjenih področjih podrobneje določa operativni program iz 27. člena zakona.

5. Spodbujanje zmanjševanja emisij toplogrednih plinov in prilagajanja na podnebne spremembe ter ozaveščanje javnosti

22. člen

V tem členu zakon ureja spodbujanje in ozaveščanje javnosti v zvezi z zmanjševanjem emisij toplogrednih plinov in prilagajanjem na podnebne spremembe. Ključno vlogo pri spodbujanju ima Vlada RS, ki ji zakon nalaga, da v okviru svojih pristojnosti zagotovi usmerjanje drugih državnih organov, organov lokalnih skupnosti, izvajalcev javnih služb in nosilcev javnih pooblastil tako, da ti pri izvajanju lastnih pristojnosti ali dejavnosti zmanjšujejo emisije toplogrednih plinov. Zakon Vladi RS nalaga tudi, da zagotovi usmerjanje fizičnih oseb in pravnih oseb zasebnega prava v zvezi z zmanjševanjem emisij toplogrednih plinov.

V zvezi s osveščanjem javnosti zakon nalaga Vladi RS, da zagotovi ozaveščanje javnosti o vzrokih podnebnih sprememb in načinih njihovega blaženja ter prilagajanja nanje ter seznanjanje javnosti o stanju v zvezi z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje ter o izvajanju ukrepov blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje.

V praksi bo večino omenjenih dejavnosti izvajala Služba Vlade RS za podnebne spremembe.

III. STRATEGIJA IN OPERATIVNI PROGRAM BLAŽENJA PODNEBNIH SPREMEMB IN PRILAGAJANJA NANJE

V tem delu zakon ureja sistem programiranja. Sestavljata ga Državna podnebna strategija in operativni državni program blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje.

23. člen

V tem členu zakon določa namen obeh programskih dokumentov, ta je usmerjati delovanje državnih organov in organov lokalnih skupnosti, izvajalcev javnih služb, nosilcev javnih pooblastil ter pravnih in fizičnih oseb tako, da prispevajo k ciljem države v zvezi z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje.

1. Državna podnebna strategija

24. člen

V tem členu zakon določa namen državne podnebne strategije. Z njo Državni zbor Republike Slovenije določi politiko blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje v Republiki Sloveniji do leta 2050. Gre torej za t.i. »policy« akt, s katerim se bo v Sloveniji določila dolgoročna politika v zvezi z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje.

25. člen

V tem členu zakon določa vsebino državne podnebne strategije (v nadaljnjem besedilu: strategija). Ta vsebuje zlasti dejavnosti in področja, zaradi katerih prihaja do emisij toplogrednih plinov (že omenjeni zgoraj); oceno ranljivosti dejavnosti in področij, na katerih bodo vplivi podnebnih sprememb največji; cilje, povezane z zmanjševanjem emisij toplogrednih plinov in povečevanjem ponorov; cilje, povezane s prilagajanjem podnebnim spremembam (glavne cilje v zvezi z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje določa že sam zakon v 3 in 4. členu); poti za doseganje ciljev (gre za določitev poglobitvenih ukrepov) ter določitev državnih organov, organov lokalnih skupnosti in pravnih oseb, ki so odgovorne za doseganje posameznih ciljev.

26. člen

V tem členu zakon ureja postopek sprejemanja strategije. Njen osnutek pripravi Vlada RS, glede na pomembnost strategije pa zakon omogoča tudi sodelovanje javnosti v postopku njenega sprejemanja. Strategijo sprejme Državni zbor Republike Slovenije. Zakon določa, da mora Vlada RS najmanj vsakih šest let ovrednotiti strategijo in če je potrebno, predlagati Državnemu zboru Republike Slovenije njeno spremembo. Temeljne določbe sodelovanja javnosti v postopku priprave strateških dokumentov varstva okolja določa že Zakon o varstvu okolja v 37. členu. Zakon o podnebnih spremembah dodatno določa, da ima javnost možnost sodelovanja ne le v fazi osnutka, temveč že pred tem v fazi odločanja o vsebinskem okviru podnebne strategije. S tem je javnosti dana možnost, da tvorno sodeluje pri pripravi vsebine strategije.

2. Operativni državni program blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje

27. člen

V tem členu zakon določa namen operativnega državnega programa blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje (v nadaljevanjem besedilu: operativni program). Z njim Vlada RS podrobneje določi politiko blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje v Republiki Sloveniji.

28. člen

V tem členu zakon določa vsebino operativnega programa. Operativni načrt je instrument razvojnega načrtovanja, zato mora vsebovati vse sestavine, ki jih določa uredba, ki ureja dokumente razvojnega načrtovanja na podlagi Zakona o javnih financah. Poleg tega vsebuje operativni program še podrobnejšo opredelitev (zgoraj že omenjenih) dejavnosti, zaradi katerih prihaja do emisij toplogrednih plinov in področij, na katerih bodo vplivi podnebnih sprememb največji; srednjeročne in kratkoročne cilje, povezane z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje za državo kot celoto ali za posamezne dejavnosti ali posamezne dele države; ukrepe, s katerimi bodo doseženi omenjeni cilji in roke za njihovo izvedbo; opredelitev instrumentov za izvedbo ukrepov; podrobnejšo opredelitev državnih organov, organov lokalnih skupnosti in drugih zavezancev, odgovornih za izvedbo posameznih ukrepov; podrobnejšo opredelitev ogljčnih proračunov skladno s 14. členom ter opredelitev finančnih sredstev, potrebnih za izvedbo ukrepov, ter vire teh finančnih sredstev.

Zakon določa še, da se operativni program pripravi glede na obračunska obdobja, ki izhajajo iz sprejetih mednarodnih obveznosti Slovenije.

Javnost ima tudi v postopku priprave operativnega programa možnost seznanitve z njim in dajanja pripomb in predlogov v zvezi z njim.

3. Upoštevanje pri sektorskih in prostorskih programih in načrtih**29. člen**

V tem členu zakon določa, da morajo pripravljavci sektorskih programov in načrtov, s katerimi se določa politika države na posameznih področjih kot so energija, promet, kmetijstvo, gospodarjenje z gozdovi, gospodarjenje z mineralnimi surovinami, upravljanje z vodami in podobno, ter pripravljavci državnih in občinskih prostorskih načrtov pri pripravi teh dokumentov upoštevati strategijo iz 24. člena in operativni program iz 27. člena. Cilj te določbe je zagotoviti usklajenost sektorskega načrtovanja na omenjenih področjih s politiko blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje (ki jo določata strategija in operativni program). To usklajenost mora zagotoviti Vlada RS: ta je namreč pristojna bodisi za pripravo omenjenih sektorskih načrtov (tistih, ki jih sprejema Državni zbor RS) ali za njihov sprejem.

4. Ocena emisij toplogrednih plinov pri sprejemanju planov, programov in drugih aktov, s katerimi se načrtujejo posegi v okolje**30. člen**

V tem členu zakon določa obveznost državnih organov in organov lokalnih skupnosti, da pri sprejemanju planov, programov in drugih aktov, s katerimi se načrtujejo posegi v okolje, ocenijo tudi emisije toplogrednih plinov, ki jih bodo povzročili načrtovani posegi v okolje. Ocenjevanje bo del celovite presoje vplivov na okolje oziroma presoje vplivov na okolje, ki se bo izvedla v postopku priprave teh aktov.

IV. POROČANJE

31. člen

V tem členu zakon Vladi RS nalaga obveznost vsakoletnega poročanja Državnemu zboru RS o uresničevanju strategije iz 24. člena.

32. člen

V tem členu zakon določa vsebino poročila, s katerim Vlada RS poroča Državnemu zboru o uresničevanju strategije. Poročilo vsebuje zlasti opis stanja v zvezi z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje; obseg uresničevanja strategije in operativnega programa, to je opis napredka pri doseganju ciljev obeh aktov ter razloge za morebitno neizvajanje posameznih ukrepov in roke za izvedbo neizvedenih ukrepov.

V. MEDNARODNO SODELOVANJE

33. člen

V tem členu zakon ureja vsebino mednarodnega sodelovanja v zvezi z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje. Določa načine vključevanja državnih organov in organov lokalnih skupnosti v mednarodno sodelovanje na področju prilagajanja in blaženja podnebnih sprememb. Sodelovanje in financiranje ter ostale aktivnosti morajo biti usklajeni z dejavnostmi, ki se izvajajo v okviru mednarodnega razvojnega sodelovanja.

34. člen

V tem členu zakon ureja financiranje programov in projektov blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje v državah v razvoju. Sredstva za financiranje aktivnosti v državah v razvoju na področju podnebnih sprememb se zagotavljajo v proračunu državnih organov in organov lokalnih skupnosti ter so ločena od financiranja mednarodnega razvojnega sodelovanja. V nadaljevanju člen navaja obseg in namene financiranja, višina teh sredstev pa se v okviru proračunskega programa določa v skladu s sprejetimi mednarodnimi obveznostmi RS in javnofinančnimi zmožnostmi. Poleg neposrednih ali posrednih proračunskih uporabnikov so izvajalci projektov na področju podnebnih sprememb lahko tudi pravne osebe javnega ali zasebnega prava, ki neprofitno izvajajo dejavnosti v povezavi s podnebnimi spremembami; prav tako pa tudi mednarodne organizacije, ki delujejo na tem področju. Člen opredeljuje tudi poseben nadzor nad zakonitostjo in pravilnostjo porabe proračunskih sredstev, poleg nadzora v skladu s predpisi s področja javnih financ.

VI. PREKRŠKI

35. člen

V tem členu zakon ureja prekrške za kršitve obveznosti, ki jih zakon nalaga pravnim in fizičnim osebam ter predpisuje globe zanje.

VII. NADZOR

36. člen

V tem členu zakon določa, da nadzor nad izvajanjem določb tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov opravlja inšpekcija, pristojna za varstvo okolja (to je Inšpektorat za okolje v okviru Ministrstva za okolje in prostor).

VIII. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

37. člen

V tem členu zakon predpisuje rok za pripravo ocene izpostavljenosti, ki jo zakon ureja v 20. členu.

38. člen

Ta člen določa, da zavezanci, ki so navedeni v drugem odstavku 15. člena in obrazložiti tega člena, začnejo poročati o emisijah toplogrednih plinov ob vzpostavitvi energetskega knjigovodstva po predpisih s področja energije.

39. člen

V tem členu zakon predpisuje rok za pripravo državne podnebne strategije in operativnega državnega programa blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje, ki ju zakon ureja v 24. in v 27. členu.

40. člen

V tem členu zakon predpisuje Vladi RS rok za izdajo podzakonskega predpisa iz 17. člena (v zvezi z ogljičnim odtisom).

41. člen

S tem členom je določen vacatio legis, to je rok, po preteku katerega prične zakon veljati.

Uredba o ogljičnem odtisu

OSNUTEK

Na podlagi 18. člena Zakona o podnebnih spremembah (Uradni list RS, št.) izdaja Vlada Republike Slovenije

Uredbo o ogljičnem odtisu

1. člen (vsebina uredbe)

Ta uredba določa metodologijo za ugotavljanje ogljičnega odtisa dejavnosti, izdelkov in storitev ter osnovne faktorje emisijske konverzije, ki jih objavlja Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Vlada RS).

2. člen (temeljna načela ugotavljanja ogljičnega odtisa)

Pravna ali fizična oseba, ki ugotavlja ogljični odtis dejavnosti, izdelka ali storitve, mora pri tem upoštevati naslednja načela:

1. načelo relevantnosti: izbor virov emisij toplogrednih plinov, podatki in metodologija morajo biti primerni za notranje in zunanje uporabnike glede na njihove potrebe;
2. načelo popolnosti: upoštevani morajo biti podatki vseh virov glede na izbrano zamejitev obsega ugotavljanja ogljičnega odtisa;
3. načelo doslednosti: uporabnikom mora biti omogočeno sledenje in primerjava emisij toplogrednih plinov v času. Vsakršne spremembe v zamejitvi obsega ugotavljanja, metodologiji in drugih dejavnikih morajo biti pregledno prikazane in pojasnjene;
4. načelo preglednosti: posredovane informacije morajo biti jasne, verodostojne, objektivne in razumljive ter podprte s pregledno dokumentacijo in evidencami. Za zagotavljanje preglednosti je priporočljiva zunanja verifikacija;
5. načelo natančnosti: pri vsaki izbrani metodi ugotavljanja ogljičnega odtisa mora biti zagotovljena natančnost podatkov z najmanjšo možno mero negotovosti in pristranskosti.

3. člen (ugotavljanje ogljičnega odtisa dejavnosti)

(1) Pravne in fizične osebe (v nadaljnjem besedilu: organizacije), ki opravljajo dejavnosti, s katerimi povzročajo izpuste toplogrednih plinov, morajo pri ugotavljanju ogljičnega odtisa teh dejavnosti upoštevati naslednje faze:

1. Definiranje metodologije (izbor standarda): pri ugotavljanju ogljičnega odtisa dejavnosti je potrebno uporabiti metodologijo Protokola za toplogredne pline (*Greenhouse Gas Protocol: A Corporate Accounting and Reporting Standard*, Revised Edition, 2004) ali metodologije primerljivih standardov.
2. Določitev obsega in meja zajetih virov. Ugotavljanje emisij toplogrednih plinov se nanaša na naslednje tri skupine virov emisij (obsegov):
 - 1. obseg zajema neposredne emisije toplogrednih plinov. Neposredne emisije toplogrednih plinov nastajajo v virih, ki jih ima organizacija v lasti ali ki jih nadzoruje –

npr. emisije CO₂ pri zgorevanju fosilnih goriv iz ogrevalnih naprav in tehnoloških peči ali pri uporabi službenih vozil. Upoštevajo se tudi drugi toplogredni plini, ki se sproščajo pri tehnoloških proizvodnih procesih (na primer metan pri proizvodnji nekaterih kemikalij).

- 2. obseg zajema posredne emisije toplogrednih plinov zaradi porabe električne energije, toplote ali pare. V 2. obsegu se upošteva emisije toplogrednih plinov iz proizvodnje električne energije, toplote ali pare, ki jo uporablja organizacija, in je bila kupljena na trgu. Pri izračunu se upošteva pretvorbeni faktor izpustov toplogrednih plinov, ki velja za omrežje električne energije v Republiki Sloveniji.
- 3. obseg zajema druge posredne emisije toplogrednih plinov. V 3. obsegu se upošteva vse druge posredne emisije, ki nastanejo kot posledica nakupov proizvodov ali storitev, ki jih nabavlja organizacija, na primer nabava materialov in goriv, službeni prevozi z vozili, ki niso v lasti organizacije, storitve, ki jih opravljajo druge organizacije po naročilu (ravnanje z odpadki ipd.).

(2) Organizacija mora pri izračunu ogljičnega odtisa svoje dejavnosti upoštevati 1. in 2. obseg virov emisij, vire iz 3. obsega pa zajame poljubno glede na namen in potrebe ugotavljanja ogljičnega odtisa.

(3) Pri izračunu ogljičnega odtisa svoje dejavnosti organizacija upošteva faktorje emisijske konverzije, ki jih objavi Vlada RS v skladu s 6. členom te uredbe. Zunanja verifikacija rezultatov ni obvezna, je pa priporočljiva zaradi zagotavljanja preglednosti.

(4) Ugotavljanje ogljičnega odtisa dejavnosti se praviloma izvaja za enoletno obdobje, skladno s koledarskim ali proračunskim letom.

4. člen

(ugotavljanje ogljičnega odtisa izdelkov in storitev)

(1) Za večjo preglednost na trgu in za spodbujanje zmanjševanja izpustov toplogrednih plinov pri proizvodnji in uporabi izdelkov ter pri opravljanju storitev se izdelki in storitve lahko označijo z njihovim ogljičnim odtisom.

(2) Ugotavljanje ogljičnega odtisa izdelkov in storitev temelji na metodologiji ocenjevanja življenjskega kroga (metodologija LCA). Upoštevajo se emisije in ponori toplogrednih plinov v celotnem življenjskem krogu izdelkov in v vseh fazah: pri proizvodnji, uporabi in razgradnji oziroma uničenju.

(3) Za ugotavljanje ogljičnega odtisa izdelkov in storitev za potrebe označevanja se uporabi metodologija na osnovi enega od naslednjih standardov:

- PAS 2050:2008 – *Specification for assessment of the life cycle greenhouse gas emissions of goods and services*;
- GHG Protocol – *The Product Accounting & Reporting Standard*;
- ISO 14067:2011 – *Carbon footprint of products*.

(4) Ne glede na drugi in tretji odstavek tega člena se lahko pri ugotavljanju ogljičnega odtisa izdelkov in storitev uporabi tudi druga metodologija. V tem primeru mora proizvajalec, dajalec izdelka na trg oziroma ponudnik storitve o uporabljeni metodologiji obvestiti ministrstvo najpozneje ob začetku nudenja označenih izdelkov in storitev na trgu.

5. člen

(osnovni faktorji emisijske konverzije)

(1) Osnovni faktorji emisijske konverzije, ki jih določi in objavi Vlada RS, so:

- pretvorbeni faktorji toplogrednih plinov v CO₂;
- pretvorbeni faktorji goriv: bencin, dizel, zemeljski plin, utekočinjen naftni plin, kurilno olje, premog (različne vrste, ki so na trgu in v uporabi), biomasa in biogoriva;
- pretvorbeni faktorji električne energije in daljinske toplote;
- pretvorbeni faktorji različnih vrst prometa: javni potniški, železniški tovorni in letalski promet;
- ter pretvorbeni faktorji za javne službe: gospodarjenje z odpadki, oskrba s pitno vodo, ipd.

(2) Vlada RS skupaj s faktorji emisijske konverzije objavi tudi navodila za njihovo uporabo.

6. člen
(začetek veljavnosti)

Ta uredba začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.